

วารสารศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

JOURNAL OF EDUCATION BURAPHA UNIVERSITY

ISSN 2730-1303 (Print)

ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566

ISSN 2822-0730 (Online)

Vol. 34 No.3 September - December 2023

บทความวิชาการ

- แนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

บทความวิจัย

- การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New Normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต1
- ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
- ผลของโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
- การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา
- การศึกษาเชิงคุณภาพผลกระทบและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

JOURNAL OF EDUCATION BURAPHA UNIVERSITY

ISSN 2730-1303 (Print) ISSN 2822-0730 (Online)

ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

(Thai-Journal Citation Index Centre: TCI)

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มที่ 2

วัตถุประสงค์ของวารสาร

เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่เกี่ยวกับศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของคณาจารย์ นิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สถาบันอุดมศึกษาอื่น และหน่วยงานภายนอก

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ISSN 2730-1303 (Print) ISSN 2822-0730 (Online) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความวิชาการ และบทความวิจัยในสาขาหลักสูตรและการสอน สาขาการสอน วิทยาศาสตร์ สาขาการสอนคณิตศาสตร์ สาขาการประเมินผลการศึกษา สาขาสถิติและวิจัยทางการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา สาขาจิตวิทยาการศึกษา สาขาเทคโนโลยีการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้ด้านการศึกษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่ผ่านการพิจารณาก่อนการส่งจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 คน ต่อบทความ โดยใช้ระบบ Double-blind peer review และได้รับความเห็นชอบ โดยกองบรรณาธิการมีสิทธิ์แก้ไขบทความตามความเหมาะสม

กำหนดการเผยแพร่ 3 ฉบับต่อปี

- ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

เว็บไซต์ของวารสาร

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/index>

ผู้จัดพิมพ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131
โทรศัพท์ 0-3810-2020 โทรสาร 0-3839-1043
E-mail: edubuu_journal@hotmail.com

ข้อมูลลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ของบทความที่ปรากฏในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นของวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้บทความทุกเรื่องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อความและข้อมูลของบทความในวารสารฯ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ และมิใช่ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไม่สงวนลิขสิทธิ์การนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการแต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาและอยู่ในขอบเขตของกฎหมายลิขสิทธิ์

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภายู ธีระวงษ์ชตระกูล

มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่ปรึกษาบรรณาธิการกิตติมศักดิ์

Prof. Dr.Benedicte Gendron

University Paul-Valery Montpellier 3

Prof. Dr.Eugene P.Sheehan

University of Northern Colorado, USA

Prof. Dennis Francis

Stellenbosch University, South America

Assoc. Prof. Dr.Yang Hongyan

Yunnan Minzu University, P.R. China

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริววรรณ จรัสศรีวัฒน์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นชัย ปราบจันดี

มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.วทีญญา นาวิเศษ

มหาวิทยาลัยบูรพา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ คำเอม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัถ

มหาวิทยาลัยพะเยา

รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร

ข้าราชการบำนาญ/ นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล

ข้าราชการบำนาญ/ นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย

ข้าราชการบำนาญ/ นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญญา กุลนภาดล

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ฝ้ายคำตา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วัฒนกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ แหนจอน

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข

ข้าราชการบำนาญ/ นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณภา โหมตหิรัญ

ข้าราชการบำนาญ/ นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร

มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

คณะทำงาน

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศึกษาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริการวิชาการและกิจกรรมพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิตและปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายยุทธศาสตร์และการประกันคุณภาพ คณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายดำเนินการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ จรัสรวีวัฒน์

ดร.วาทัญญู นาวิเศษ

นางจรรุวรรณ รักเริ่มวงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นชัย ปราบจันดี

ดร.วาสนา กลมอ่อน

นางสาววัชรี กำจัดไครก

ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ จรัสรวีวัฒน์

นายอภิสิทธิ์ เปี่ยมน้อย

ดร.อรทัย เอี่ยมสะอาด

นางสาววัฒนพร จตุรานนท์

นางสาววัชรี กำจัดไครก

ฝ่ายตรวจสอบและพิสูจน์อักษร

ดร.ชนาสร นิมนวล

นางจรรุวรรณ รักเริ่มวงษ์

นางสาวโสภี ชาญเชิงยุทธชัย

ฝ่ายศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติคุณ หุตะมาน

นางสาววัฒนพร จตุรานนท์

นายอุทัย หวังวัชรพล

ดร.อรทัย เอี่ยมสะอาด

ผู้ประสานงาน นางสาววัชรี กำจัดไครก

สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131

โทรศัพท์ 0-3810-2020 โทรสาร 0-3839-1043 E-mail: edubuujournal@hotmail.com

สารบัญ

(CONTENT)

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ

แนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน THE APPROACH TO THE CREATING OF LEARNING SKILL OF CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENT	1
สิริลักษณ์ มณีรัตน์, ภริมา วินิตาสติย์กุล และ ทรรศนัย โกวิทaylor Siriluck Maneerat, Parima Vinitasatikul and Thasanai Gowithayakorn	

บทความวิจัย

การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New Normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต1 DEVELOPMENT OF MOBILE APPLICATION TO ENHANCE CHINESE COMMUNICATION SKILLS IN A NEW WAY OF LEARNING (NEW NORMAL) FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS AT CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	12
ณัตยา สิงห์สุตติน และ เสาวคนธ์ จันท๊ะมาต Nattaya Singsutin and Saowakon Chantamat	
ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก WORK FACTORS AFFECTING TO PERFORMANCE EFFICIENCY OF ADMINISTRATIVE OFFICER IN THE RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY TAWAN-OK	26
วิชณู โชโต, จินตนา บุนนาค, สุภาภรณ์ บุญเจริญ และ รัตนา คงสืบ Wisanu Choto, Jintana Boonnak, Supaporn Boonjarern and Rattana Khongsueb	
ผลของโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ THE EFFECT OF MENTAL TOUGHNESS PROGRAM OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENT IN THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE CHIANG MAI	40
ธนะดี สุริยะจันทร์หอม Thanadee Suriyachanhom	

สารบัญ (CONTENT)

หน้า

การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา SCHOOL VISION-BASED SOCIAL STUDIES CURRICULUM DEVELOPMENT ณัฐภัทร คล้ายสุวรรณ, อัญชลี ศรีกลชาญ และ นาทยา ปิรันธนานนท์ Nattapat Klaisuwan, Anchalee Srikolchan and Nataya Pilanthanon	54
การศึกษาเชิงคุณภาพผลกระทบและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี A QUALITATIVE STUDY, THE IMPACT AND EXPECTATION OF ONLINE TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT. UNDER THE CORONAVIRUS DISEASE 2019 PANDEMIC OF STUDENT, PARENTS AND TEACHERS AT MUANG MAI CHONBURI KINDERGARTEN UNDER THE CHONBURI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION อาทิตย์ แสนธิ และ สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี Arthit Saenti and Somsak Aeamkongsee	68

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ISSN 2730-1303 (Print) ISSN 2822-0730 (Online) มีวัตถุประสงค์ของวารสารเพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ และบทความวิจัย ที่เกี่ยวกับศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของคณาจารย์ นิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สถาบันอุดมศึกษาอื่น และหน่วยงานภายนอก โดยเผยแพร่ทั้งในรูปแบบเล่มวารสาร (Print) และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Online) สำหรับวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ISSN 2730-1303 (Print) ฉบับนี้เป็นปีที่ 34 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566 จะดำเนินการตีพิมพ์บทความในรูปแบบเล่มวารสาร (Print) เป็นฉบับสุดท้าย โดยตั้งแต่ปี 2567 เป็นต้นไป วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ISSN 2822-0730 (Online) จะดำเนินการเผยแพร่บทความในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์เพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มุ่งพัฒนวารสารให้มีคุณภาพและทันสมัย โดยทุกบทความที่เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาของบทความ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการต่อผู้อ่านอย่างสูงสุด และในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาพิจารณาบทความทุกเรื่อง รวมถึงผู้เขียนบทความ และผู้อ่านทุกท่านที่สนใจและติดตามวารสารมาตลอด 34 ปี หากมีข้อคิดเห็นโปรดเสนอแนะความเห็นของท่านมายังวารสารเพื่อปรับปรุงต่อไป

สิริวรรณ จรัสรวีวัฒน์

บรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

THE APPROACH TO THE CREATING OF LEARNING SKILL OF CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENT

Received: August 3, 2023

Revised: October 25, 2023

Accepted: October 28, 2023

สิริลักษณ์ มณีรัตน์^{1*}, ภริมา วินิตาสติกุล² และ ทรรศนัย โกวิทยากร³
Siriluck Maneerat^{1*}, Parima Vinitasatikul² and Thasanai Gowithayakorn³

*Corresponding author, Email: kinman0074@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนากระบวนการศึกษาอย่างยั่งยืนของไทยอยู่ภายใต้คำว่า “เสมอภาคและเท่าเทียม” ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป บทความวิชาการนี้นำเสนอความรู้ที่นำไปสู่แนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ 1) ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่อาศัยอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ช่วยให้ประสาทการรับรู้ทางการได้ยินดีขึ้น และกลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นสูงจะต้องอาศัยทั้งอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ และการใช้ภาษามือในการช่วยสื่อสารและต้องการการศึกษาพิเศษ 2) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของไทย ได้แก่ การจัดการศึกษาแบบเน้นการฟังเป็นฐานและการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้สายตาเป็นฐาน และ 3) กระบวนการสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการนำมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นสูงเกี่ยวกับภาษามือเพื่อการสื่อสารอีกด้วย

คำสำคัญ: ความสามารถในการเรียนรู้, เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้, เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

^{1,3} อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^{1,3} Lecturer, Faculty of Education, Suan Dusit University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

² Asst. Prof., Dr., Faculty of Education, Suan Dusit University

Abstract

The sustainable development of the education system in Thailand is under the words “equal and equitable” because of the educational opportunity of children with special needs. The authors of this academic article would like to present the knowledge that leads to the guidelines for strengthening the learning skills of children with hearing impairments such as 1) The learning efficiency of children with hearing impairments is divided into 2 groups: the group of with basic education who need the medical equipment to increase their hearing, and the group of people with higher education who need medical equipment, communication with sign language, and special education. 2) children with hearing impairments education management in Thailand, such as the education based on audience and learning by visual and 3) inventive educational technology process for learning of children with hearing impairments by using the various media as tools and equipment in learning management for efficiency in learning skills in higher education groups about communication with sign language.

Keywords: Learning efficiency, Educational technology for learning, Children with hearing impairments

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่มนุษย์ และนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป การที่ประเทศใดมีการส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมมีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีผ่านกลไกการจัดการบริการสาธารณะด้านการศึกษาของรัฐ หรือกลไกอื่น ๆ ส่งผลให้คนในสังคมนั้นมีความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะคิด ค่านิยม และคุณธรรมแก่บุคคลเหล่านั้นเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ (พฤกษา เครือแสง, 2558, น. 47) สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาของประเทศไทยมีการจัดการโดยรัฐภายใต้การควบคุม กำกับดูแลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้พลเมืองไทยต้องจบการศึกษาอย่างน้อยที่สุดระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งใจความสำคัญภายใต้กฎกระทรวงที่กำหนดหลักเกณฑ์ ต้องเข้ารับการศึกษอย่างช้าสุด เมื่ออายุ 7 ปี และรัฐต้องจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ที่ถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของพลเมืองคนไทย อย่างไรก็ตามการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นไม่บังคับให้ประชาชนต้องเข้าเรียนแต่เป็นสิทธิ์และหน้าที่ของคนไทย

ภายใต้แนวทางการจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพสำหรับบุคคลทั่วไป อาจไม่เผชิญปัญหาเท่ากับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยบุคคลเหล่านั้นจะมีพื้นฐานที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นผู้ที่สูญเสียการได้ยิน หรือมีการได้ยินน้อยกว่าปกติ ตั้งแต่ในระดับเล็กน้อยจนถึงระดับมากที่สุดคือไม่ได้ยินเลย กล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่พอมีการได้ยินหลงเหลืออยู่ ที่เรียกว่า “หูตึง” เป็นผู้ที่มีการได้ยินเฉลี่ยในหูข้างที่ตึกว่าระหว่าง 26-89 เดซิเบล

และกลุ่มที่ไม่สามารถรับฟังเสียงพูดได้เลย ที่เรียกว่า “หูหนวก” เป็นผู้ที่มีระดับการได้ยินเฉลี่ยในหูข้างที่ดีกว่าตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไป (ดารณี ศักดิ์ศิริผล, 2553, น. 11) ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เหมาะสม อีกทั้งการตระหนักถึงสิทธิและโอกาสความเท่าเทียมกันทางการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคสอง ความว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 7-8) จึงทำให้รูปแบบหรือวิธีการจัดการศึกษา และการจัดสื่อการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม แต่ละสภาพความพิการ หรือลักษณะการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความบกพร่องแต่ละประเภท

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นการอธิบายความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของไทย และกระบวนการสร้างสรรค์สื่อเทคโนโลยี การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้กับบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีแนวทางการสร้างสรรค์สื่อต่าง ๆ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจบริบทต่าง ๆ ของตัวเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประเภทเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น ที่รวบรวมและสรุปเป็นเอกสารตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป หรือเด็กที่มีความบกพร่องประเภทอื่น ๆ เช่น จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ จึงควรทำความเข้าใจว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีคุณลักษณะที่พิเศษอย่างไร โดยผู้เขียนได้มีการทบทวนความหมาย ลักษณะความบกพร่องของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีความสามารถทางการเรียนรู้ได้อย่างไร

1.1 ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หรือในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า “Children with hearing impairment” หมายถึง ผู้ที่เกิดมาแล้วไม่สามารถได้ยินเสียงหรือได้ยินเสียงเพียงเล็กน้อย หรือเด็กที่สูญเสียการได้ยิน พรรณวดี ปัญจพรผล (2551, น. 4) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง “เด็กที่สูญเสียทางการได้ยินซึ่งจะเป็นเด็กที่หูตึงหรือหูหนวกก็ได้ เด็กหูตึงนั้นได้ยินเสียงมีความดังอยู่ระหว่าง 27-93 เดซิเบล สำหรับเด็กหูหนวกนั้นเริ่มได้ยินเสียงมีความดังตั้งแต่ 94 เดซิเบลขึ้นไป สอดคล้องกับการให้ความหมายของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในมุมมองของ มลิวัลย์ ธรรมแสง และชนิดา มิตรานันท์ (2561, น. 37) กล่าวว่า “บุคคลที่มี

ความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง ผู้ที่สูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยินเนื่องจากอวัยวะการได้ยินทำให้มีผลกระทบต่อบุคคลนั้น ๆ ลักษณะของความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ หูตึง และหูหนวก

1.2 สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน

สาเหตุที่ทำให้เด็กเกิดความบกพร่องทางการได้ยินมาจากการความผิดปกติในการทำงานของประสาทสัมผัสทางหู ไม่ว่าจะเป็นหูชั้นนอก ซึ่งประกอบไปด้วยใบหูและช่องหู หูชั้นกลาง ประกอบด้วยกระดูกรูปค้อน กระดูกรูปทั่ง และกระดูกรูปโกลน และหูชั้นในที่มีลักษณะเป็นขดคล้ายกันหอย ภายในมีของเหลวและเส้นประสาทเชื่อมต่อไปยังสมอง ความผิดปกตินั้นอาจเกิดมาจากสาเหตุทางพันธุกรรม ก่อนคลอดระหว่างคลอดและหลังคลอด เมื่อยังอยู่ในวัยทารก หรือเกิดจากอุบัติเหตุที่ส่งผลต่ออวัยวะที่ทำให้ประสาทการรับรู้จนทำให้ไม่สามารถได้ยินเสียงเหมือนปกติ

1.3 ประเภทเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ประเภทเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท หลัก ๆ คือ

1) **กลุ่มที่พอมีการได้ยินหลงเหลืออยู่** ที่เรียกว่า “หูตึง” เป็นบุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง โดยคนหูตึงคือผู้ที่มีระดับการได้ยินเฉลี่ยในหูข้างที่ตีกว่าระหว่าง 26-89 เดซิเบล กลุ่มบุคคลที่หูตึง ถูกแบ่งออกเป็น หูตึงเล็กน้อย (Mild hearing loss) หูตึงปานกลาง (Moderate hearing loss) หูตึงมาก (Moderate-severe hearing loss) และหูตึงรุนแรง (Severe hearing loss)

2) **กลุ่มที่ไม่สามารถรับฟังเสียงพูดได้เลย** ที่เรียกว่า “หูหนวก” เป็นบุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ผู้ที่มีระดับการได้ยินเฉลี่ยในหูข้างที่ตีกว่าตั้งแต่ 90 เดซิเบล ขึ้นไป

นอกจากนี้ นักโสตวิทยา มีการจำแนกระดับการได้ยินจากการทดสอบต่อเสียงบริสุทธิ์ (Pure tone) สอดคล้องกับระดับการสูญเสียการได้ยิน 6 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความสามารถในการเรียนรู้และความต้องการการศึกษาพิเศษ จำแนกตามระดับการได้ยิน

ระดับ	การได้ยิน	ช่วงค่าเฉลี่ยการได้ยิน	ความสามารถในการเรียนรู้	ความต้องการการศึกษาพิเศษ
1	คนปกติ	0-25 เดซิเบล	ได้ยินเสียงพูด เสียงกระซิบ เรียนรู้ได้ปกติ	ไม่มีความต้องการ
2	หูตึงเล็กน้อย	26-40 เดซิเบล	ไม่ได้ยินเสียงพูดเบา ๆ แต่ได้ยินเสียงพูดปกติ	ต้องการความช่วยเหลือ ด้านการใส่ เครื่องช่วยฟัง และไม่ต้องการการศึกษาพิเศษ
3	หูตึงปานกลาง	41-55 เดซิเบล	ไม่ได้ยินเสียงพูดปกติต้อง พูดดังกว่าปกติถึงจะได้ยิน	ต้องการความช่วยเหลือ ด้านการใส่ เครื่องช่วยฟัง และไม่ต้องการการศึกษาพิเศษ
4	หูตึงมาก	56-70 เดซิเบล	พูดเสียงดังแล้วยังไม่ได้ยิน	ต้องการการศึกษาพิเศษบ้าง ต้องการ ความช่วยเหลือด้านการใส่เครื่องช่วยฟัง การฝึกพูด ด้านภาษาและการแก้ไขการพูด
5	หูตึงรุนแรง	71-90 เดซิเบล	ต้องตะโกน หรือ ใช้เครื่องขยายเสียง จึงได้ยินและได้ยินไม่ชัด	ต้องการการศึกษาพิเศษ ต้องการ ความช่วยเหลือด้านการใส่เครื่องช่วยฟัง การฝึกฟัง ฝึกพูด การสอนภาษา การแก้ไขการพูด และบริการพิเศษ ทางด้านการศึกษา
6	หูหนวก	91 เดซิเบล ขึ้นไป	ตะโกนหรือขยายเสียงพูด และยังไม่ได้ยิน ไม่สามารถ เข้าใจความหมาย	ต้องการการศึกษาพิเศษ เช่นเดียวกับ ระดับ 5 และใช้ภาษามือช่วยในการสื่อสาร

จากตารางที่ 1 พิจารณาได้ว่าความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ

1) กลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน หมายถึง กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึงอยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จะมีพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยอาศัยอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ช่วยให้ประสาทการรับรู้ทางการได้ยินดีขึ้น เช่น การใช้เครื่องช่วยฟัง ทำให้เด็กกลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ได้ใกล้เคียงเด็กปกติทั่วไป

2) กลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นสูง หมายถึง กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึงอยู่ในระดับรุนแรง และหูหนวก โดยเด็กกลุ่มนี้จะต้องอาศัยทั้งอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ และการใช้ภาษามือในการช่วยสื่อสารและต้องการการศึกษาพิเศษ

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทั้ง 2 กลุ่ม คือ การส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการพูด ด้วยการสร้างนิสัยหรือกิจวัตรที่เด็กต้องทำทั้งเรื่องการพูดและการอ่านริมฝีปาก โดยสำหรับเด็กที่มีลักษณะหูตึง ฝึกการใช้เครื่องช่วยฟัง ส่วนเด็กที่ได้รับการผ่าตัดประสาทหูเทียม (Cochlear implant) และส่งเสริมการฝึกฟัง ฝึกพูด ฝึกการอ่านริมฝีปาก (Lipreading) และสำหรับเด็กหูหนวกควรส่งเสริมฝึกการใช้ภาษามือ การอ่านริมฝีปาก จะอ่านได้กรณีที่เด็กเคยพูดได้แล้วหูหนวกภายหลังและการสะกดนิ้วมือซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

2. แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มี 2 แนวคิด ดังนี้

2.1 การจัดการศึกษาแบบเน้นการฟังเป็นฐาน (Auditory-based approach) เป็นการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนพูดโดยใช้การได้ยินหรือการพูดเป็นหลัก (Oral approach และ Auditory verbal approach) แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า คนหูหนวกมีวิธีการเรียนรู้เหมือนคนที่มีการได้ยินทุกประการ แต่ปัญหาสำคัญคือ การที่ไม่ได้ยินเท่านั้น หากกลุ่มคนดังกล่าว สามารถได้ยินเสียงเพิ่มขึ้นจะสามารถเรียนรู้ได้ในลักษณะเดียวกับคนที่มีการได้ยินปกติ คือ เรียนรู้จากการฟังเสียงเน้นการใช้เครื่องช่วยฟัง เครื่องขยายเสียงตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เพิ่มการได้ยิน เช่น การผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมแล้วใช้การสอนให้ฝึกการฟัง โดยการจัดการศึกษาลักษณะนี้มีทั่วไปในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมระดับอนุบาลและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในรูปแบบของการเรียนรวม (Inclusive education)

2.2 การเรียนการสอนแบบเน้นการใช้สายตาเป็นฐาน (Visual-based approach) เป็นรูปแบบวิธีการสอนที่ใช้ภาษามือควบคู่กับการใช้ภาษาเขียนประจำชาติ พบได้ในโรงเรียนเฉพาะคนพิการ (โสตศึกษา) หรือที่เรียกว่าวิธีการสอนแบบ 2 ภาษา (Bilingual education approach) ซึ่งแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า คนหูหนวกมีการได้ยินบกพร่องจึงมีวิธีการเรียนรู้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ โดยวิธีการที่แตกต่างจากคนที่มีการได้ยินปกติ กล่าวคือโดยทั่วไปความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นวิธีการมองหรือการใช้สายตาแทนการได้ยิน ดังนั้นวิธีการจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เป็นท่าทางและภาษามือที่เป็นภาษาของคนหูหนวก

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของประเทศไทยในระดับปฐมวัยมีรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันไปแล้วแต่สถานศึกษา โดยเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหลังจากได้รับการตรวจคัดกรองที่โรงพยาบาล บิดามารดาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถนำเด็กไปรับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มได้จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำพื้นที่ตามจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนศูนย์บริการเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของเอกชน ซึ่งวิธีการจัดการสอนเป็นการแนะนำวิธีการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน/การสอนภาษามือ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ตามพัฒนาการและศักยภาพของเด็กเป็นรายบุคคล หลังจากนั้นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะได้รับการส่งต่อสู่สถานศึกษาที่เหมาะสมตามความเห็นชอบร่วมกันของผู้ปกครองและนักสหวิชาชีพต่อไป และที่สำคัญการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับปฐมวัยนั้น สถานศึกษาต้องจัดสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นใดที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็ก ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข พ.ศ. 2545 และ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จากงานวิจัยของ ศศิวิมล คงสุวรรณ และเบญจมาภรณ์ ฤาไชย (2563, น. 1) ได้กล่าวถึงรูปแบบ/กระบวนการสอนเด็กหูหนวกไทย มีวิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละสถาบันการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียน และระดับอุดมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่แบ่งออกเป็นสองระบบใหญ่ ๆ คือ 1) ระบบที่เน้นวิธีการพูดและการฟัง อาทิการสอนในระบบรวม (Total communication) การสอนที่เน้นการพูด (Oral method) หรือการสอนแบบเน้นการฟัง (Auditory-based approach) และ 2) การสอนแบบสองภาษา (Bilingual education) ที่ใช้ภาษามือไทยเป็นภาษาแม่และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

โดยรูปแบบการสอนแบบสองภาษานั้น วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถานศึกษาแห่งแรก ที่เริ่มนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (หูหนวก) ในรูปแบบการเรียนแบบสองภาษาสองวัฒนธรรม (Bilingual bicultural education: Bi-Bi education) ด้วยเชื่อว่าวิธีการสอนดังกล่าวนอกจากจะเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็กหูหนวกแล้ว ยังส่งผลให้ผู้เรียนหูหนวกเข้าไปสู่สังคมของผู้ที่มีการได้ยินและอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ที่เน้นการสร้างจำนวนคำศัพท์ภาษามือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสามารถสื่อสารบอกถึงความต้องการของตนเองได้ และนำไปสู่กระบวนการอ่าน การเขียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

อาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับปฐมวัย เป็นการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ โดยบุคลิกภาพของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 8 ชั้นตาม ช่วงอายุตามทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของอีริก อีริกสัน ที่สอดคล้องกับช่วงระดับปฐมวัยคือ ระยะเวลาคิดริเริ่ม และความรู้สึกผิดชอบ ซึ่งในวัยนี้เด็กเริ่มได้เข้ารับการศึกษารูปแบบเป็นทางการ ในโรงเรียนและมุ่งเน้นพัฒนาเฉพาะด้าน เช่น การฝึกฟัง ฝึกพูด การแก้ไขการพูด การเรียนภาษามือ หรือการสะกดนิ้วมือ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีพัฒนาการทางภาษาให้ดีที่สุด ทั้งนี้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่จำเป็นจะต้องให้เด็กได้รับการยอมรับในความบกพร่องและถูกฝึกฝนอย่างช้า ๆ ตามความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล เมื่อต้องการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นโดยต้องใช้ภาษามือ ทั้งนี้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในโรงเรียนเฉพาะอาจจะมีความยากลำบากน้อยกว่า แต่การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเรียนรวมในโรงเรียนปกติลำบากมากกว่าโรงเรียนเฉพาะทาง

3. กระบวนการสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เป็นที่ทราบกันดีว่า ธรรมชาติของผู้บกพร่องทางการได้ยินจะรับรู้ด้วยตาเป็นฐาน ซึ่งภายใต้ฐานการรับรู้ด้วยภาพสามารถพัฒนาจากการฝึกฝนได้จากพัฒนาการทางตาที่ขึ้นอยู่กับอายุ วุฒิภาวะ สิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้หรือการได้ยินที่เหลืออยู่ ดังนั้น ฝ่ายสนับสนุนเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ซึ่งในปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษามีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดอันเชื่อมโยงมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เป็นต้น โดยเมื่อกล่าวถึงคำว่าเทคโนโลยี คือ สิ่งที่มีมนุษย์พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยในการทำงาน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือหรือแม้แต่กระบวนการต่าง ๆ (พิชราภา โพธิ์อ่อน, 2561, น. 8) ดังนั้นการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรออกแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มหูตึง หรือมีภาษาไทยบรรยายได้ภาพ ซึ่งเด็กสามารถฟังเสียงและภาพที่ได้ยิน ส่วนกลุ่มหูหนวกอาจจะต้องเป็นภาษามือและมีบรรยายภาษาได้ภาพ

3.1 สื่อมัลติมีเดียสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การออกแบบสื่อมัลติมีเดียจะคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการ คือ สื่อที่รับรู้จากการมองเห็น สื่อที่มีเสียงและภาพ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับรู้ของผู้บกพร่องทางการได้ยิน (ทักษิณา สุขพิทธิ, 2560, น. 23) ดังนั้น การออกแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ หรืออาจเรียกว่า

“การออกแบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” จึงขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ดังนี้ (ปริญา สิริอิตตะกุล, 2555, น. 137-141)

- 1) **การเข้าถึงสารสนเทศโดยโทรศัพท์** คนหูหนวกจะเลือกบริโภคข่าวสารหรือการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากสถานีโทรศัพท์ที่มีจออ่านภาษามือ อักษรวิ่งด้านล่าง หรือการสังเกตจากสีหน้าท่าทางของบุคคล
- 2) **การเข้าถึงสารสนเทศโดยโทรศัพท์** คนหูหนวกจะใช้เป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างบุคคล (คนหูดีและคนหูหนวก) และใช้เป็นสื่อในการบริโภคข่าวสาร รับรู้ข่าวสารหรือเหตุการณ์ประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเอง รวมทั้งเลือกใช้การสื่อสารแบบการส่งข้อความ (Message) ทางโทรศัพท์ด้วย
- 3) **การเข้าถึงสารสนเทศโดยอินเทอร์เน็ต** เนื่องจากในปัจจุบันมีหลายช่องทางในการที่จะเลือกรับข้อมูล โดยส่วนใหญ่คนหูหนวกจะเลือกใช้บริการสังคมออนไลน์ (Social network) เช่น Facebook Twitter ในการติดต่อสื่อสารหรือสนทนากับเพื่อน และบุคคลอื่น ๆ
- 4) **การเข้าถึงสารสนเทศโดยอินเทอร์เน็ตหรือหนังสือพิมพ์** เป็นการบริโภคข่าวสารบ้านเมืองทั่วไป ทำให้รับรู้และทันต่อเหตุการณ์ในแต่ละวัน ซึ่งคนหูหนวกสามารถที่จะอ่านหนังสือพิมพ์ได้ อาจจะไม่เข้าใจเนื้อหาทั้งหมด ต้องอาศัยการดูภาพประกอบร่วมกับการอ่านจะสามารถเข้าใจได้ในบางประเด็น

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงสารสนเทศสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับปฐมวัย ควรมุ่งเน้นการเลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี โดยเด็กกลุ่มนี้สามารถรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทางตาได้ดีที่สุด จึงกล่าวได้ว่าสื่อที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อที่เป็นภาพ วีดิทัศน์ที่มีคำบรรยายและมีล่ามภาษามือประกอบ (มานะ ประทีปศักดิ์, 2548, น. 28) โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามช่วงวัยของเด็กกลุ่มนี้

3.2 กระบวนการสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ขั้นตอนการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยเน้นเทคนิคการฝึกการสื่อสาร เช่น การฝึกฟัง การฝึกอ่านคำพูด ภาษามือและการสะกด นิ้วมือ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาและการผลิตสื่อการเรียนการสอนมีทั้งการผลิตสื่อประเภทภาพยนตร์ ภาพนิ่ง รวมทั้งบทเรียนโปรแกรม การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เป็นสื่อที่เน้นการรับรู้ด้วยสายตาเป็นหลัก เช่นเดียวกับการศึกษาของ บรรพต พิจิตรกำเนิด (2564, น. 15) ได้นำเสนอแนวทางในการจัดห้องเรียนออนไลน์สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเรียนรวมในรายวิชาปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์เป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย 1) การวางแผนและการจัดการ 2) การออกแบบสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนออนไลน์ที่เป็นธรรมสำหรับทุกคน 3) กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ และ 4) ช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนการสอนและเตรียมความพร้อมของผู้เรียน 2) การจัดการเรียนการสอนและใช้สื่อที่เป็นธรรมสำหรับทุกคน 3) ปฏิบัติการจากประสบการณ์ตรงสร้างทักษะปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ และ 4) การให้คำแนะนำและสะท้อนกลับ

สิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เนื่องจากเด็กเหล่านั้นมีปัญหาในด้านการฟังเสียงตั้งแต่ระดับได้ยินเสียงแต่ไม่ชัดเจนจนถึงระดับไม่ได้ยินเสียงเลย จึงทำให้บรรดานักออกแบบสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องประดิษฐ์อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะมาช่วยให้เด็กกลุ่มนี้

สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการฟังให้ได้มากขึ้น ดังที่ พนิดา ซาดยาภา (2559) กล่าวว่าเทคโนโลยีกับเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 นั้นเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในทุกรูปแบบโดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โทรทซ์แท็บเล็ต เครื่องเล่นวีดิทัศน์ กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สมาร์ทโฟน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในปัจจุบันที่ต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลได้ทั่วโลกเข้ามาเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่า ข้อมูลดังกล่าวในการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยให้รู้เท่าทันต่อสิ่งเหล่านี้ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของพ่อแม่ผู้ปกครองและครูที่ต้องปูพื้นฐานให้เด็กปฐมวัยสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในโลกยุคดิจิทัลและใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด แต่สำหรับเด็กหุนหวกที่ต้องอาศัยภาษามืออันเป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสารเป็นหลัก โดยใช้ทั้งมือ สีหน้า และกิริยาท่าทาง ประกอบในการสื่อความหมายบอกเล่าอารมณ์และความต้องการแทนการพูด ซึ่งภาษามือที่ใช้ในไทยมี 2 แบบ คือ ภาษามือไทย และท่ามือตามภาษาไทย โดยส่วนประกอบหรือโครงสร้างของภาษามือ มีดังนี้

1) **ท่ามือ (Hand shape)** คือ การท่ามือเป็นท่าต่าง ๆ ได้แก่ กำมือ แบนมือ กางนิ้ว รวมนิ้ว จีบนิ้ว ซึ่งท่ามือถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญคือการท่ามือหรือรูปมือให้ชัด เนื่องจากการท่ามือที่ไม่ถูกต้องอาจส่งผลให้คู่สนทนาเกิดความไม่เข้าใจ

2) **ตำแหน่งมือ/ระดับมือ (Position)** ตำแหน่งมือ/ระดับของมือจะให้ความหมายที่ต่างกัน ถึงแม้ว่าใช้ท่ามือเหมือนกัน เช่น ใช้นิ้วชี้ที่หน้าอก หมายถึง ฉัน ถ้าชี้ที่ขมับ หมายถึง รู้ โดยที่ตำแหน่งมือ/ระดับมือ จะต้องเป็นตำแหน่งที่มองเห็นได้ง่าย ซึ่งใช้ตำแหน่งบริเวณหน้าอก แต่จะมีบางท่าที่ใช้บริเวณตำแหน่งที่เป็นศีรษะ หรือเป็นคำไหนที่จะเลือกใช้สื่อสาร

3) **การเคลื่อนไหวของมือ (Movement)** เป็นลักษณะการเคลื่อนไหวของมือ เช่น การพลิกหัน การเคลื่อนไปซ้าย ขวา หรือการเคลื่อนมือชิด หมายถึง การปิด และการเคลื่อนมือขยายออก หมายถึงการเปิด

4) **ทิศทางกำหนัดของมือ (Location)** เป็นการอธิบายถึงกำหนัดของฝ่ามือว่าหันไปทางใด เช่น การใช้นิ้วชี้เข้ามาที่ตัวผู้พูด หมายถึง ฉัน แต่ถ้าชี้ออกไปที่คนที่พูดด้วย หมายถึง คุณ

5) **การแสดงสีหน้า (Facial expression)** เพื่อช่วยสื่อความหมายหรือถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เนื่องจากภาษามือเป็นภาษาแม่ของคนหุนหวกที่ใช้การรับรู้ภาษาผ่านการมองเห็นเป็นช่องทางในการสื่อสารตามธรรมชาติที่สำคัญ และถือได้ว่าเป็นสื่อที่ดีที่สุดสำหรับคนหุนหวก ภาษามือในประเทศไทยมีความหลากหลาย เช่นเดียวกับภาษาพูด มีการใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของผู้ใช้ภาษาและภาษามือไทยไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น ภาษามือยังเป็นส่วนที่แสดงการยอมรับการมีวัฒนธรรมร่วมกันของคนหุนหวก อย่างไรก็ตามงานวิจัยของเจนจิรา แก้วประสิทธิ์ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและชีวิตของนักเรียนหุนหวกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทั้งภาษามือและภาษาไทย พบว่า ภาษามือมีข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการรับรู้และโลกทัศน์ของคนหุนหวก ทั้งยังมีโครงสร้างทางภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาไทย แต่คนหุนหวกจำเป็นต้องใช้เป็นภาษาหลักในสังคม อีกทั้งคนหุนหวกมีปัญหาด้านการเขียนการสะกดคำไม่ถูกต้อง และความสามารถในการเรียงประโยคไม่เหมือนในภาษาไทย

ดังนั้น แนวทางในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แก่คนหุนหวกคือ คนในครอบครัว และครูต้องเป็นสื่อกลางในการสอนให้คนหุนหวกได้เข้าใจความหมายของคำที่ควรใช้ สอนวิธีการเขียนประโยคที่ถูกต้องและฝึกให้คนหุนหวกเขียนประโยคซ้ำ ๆ จนเข้าใจโครงสร้างภาษาไทยและสามารถเขียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในการสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจต้องพิจารณาพัฒนาสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทั้งในระดับหูตึงและหูหนวก

บทสรุป

ปัจจุบันการพัฒนาระบบการศึกษาอย่างยั่งยืนของไทย อยู่ภายใต้คำว่า “เสมอภาคและเท่าเทียม” นั้นหมายความว่า เด็กพิเศษ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสในการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจมีรูปแบบที่แตกต่างออกไป ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น บุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภทของความบกพร่อง ได้แก่ บกพร่องทางการเห็น บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือพฤติกรรม บกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องทางการพูดและภาษา บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติกและบุคคลพิการซ้ำซ้อน เพื่อให้การออกแบบวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละประเภท และที่สำคัญ การจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มี 2 แนวคิด คือ การจัดการศึกษาแบบเน้นการฟังเป็นฐาน และการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้สายตาเป็นฐาน ซึ่งทั้งสองแนวคิดหากพิจารณาจะมีความสอดคล้องกับประเภทของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเสียง กล่าวคือ การจัดการศึกษาแบบเน้นการฟังเป็นฐานเหมาะสมกับกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเสียงเพียงเล็กน้อย และการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้สายตาเป็นฐานเหมาะสมกับกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเสียงที่ไม่สามารถรับฟังเสียงได้เลย อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนแบบเน้นการใช้สายตาเป็นฐาน หัวใจสำคัญคือการสื่อสารที่ใช้ภาษามือเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งที่เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับภาษามือเพื่อทำให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้

ทั้งนี้ ก่อนที่จะสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ต้องเข้าใจว่า ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและกลุ่มที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นสูง ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาควรส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการพูดและการสร้างให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง โดยการสร้างนิสัยหรือกิจวัตรที่เด็กต้องทำทั้งเรื่องการพูดและการอ่านริมฝีปาก สำหรับเด็กที่มีลักษณะหูตึง ส่งเสริมการฝึกฟัง ฝึกพูด ฝึกการใช้เครื่องช่วยฟัง สำหรับผู้ที่ได้รับการผ่าตัดใส่ประสาทหูเทียม (Cochlear implant) ต้องได้รับการฝึกฟัง ฝึกพูด ฝึกออกเสียงคำและประโยค และสำหรับเด็กหูหนวก ควรส่งเสริมฝึกการใช้ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นการพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ตามแต่ละบุคคล ทำให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในเบื้องต้นที่เด็กจะต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับปฐมวัย คือ การมุ่งเน้นพัฒนาเฉพาะด้าน เช่น การฝึกฟัง ฝึกพูด การแก้ไข การพูด การเรียนภาษามือ หรือการสะกดนิ้วมือ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีพัฒนาการทางภาษาให้ดีที่สุด หลังจากนั้นเมื่อเกิดความรู้ ความเข้าใจว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีความต้องการการเรียนรู้ขั้นสูงอย่างเด็กหูตึงรุนแรง และเด็กหูหนวก กระบวนการในการสร้างสรรค์เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้แก่เด็กเหล่านี้ จึงควรเน้นการออกแบบสื่อที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษามือ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นนั้นและถือเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรเริ่มจากการพัฒนาเทคนิคการฝึกการสื่อสาร เช่น การฝึกฟัง การฝึกพูด ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ และการนำเอาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาสร้างสรรค์ผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการสอนแก่ผู้เรียน เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันภาษามือเพื่อการสื่อสารการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับภาษามือเพื่อการสื่อสารและอื่น ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พรบ.-การจัดการศึกษา-ฉ.1.pdf>.
- เจนจิรา แก้วประสิทธิ์. (2560). *โลกของคนหูหนวก: ภาษากับชีวิตประจำวัน*. รายงานการศึกษาเฉพาะบุคคล ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต, คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารณี คักดีศิริผล. (2553). *การพัฒนาความสามารถอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Map) ร่วมกับแบบฝึกประกอบภาษามือ*. รายงานวิจัย สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทักษิณา สุขพัทธ์. (2560). รูปแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ในงานคอมพิวเตอร์กราฟิกในผู้บกพร่องทางการได้ยิน. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 23(2), 21-33.
- พฤกษา เครือแสง. (2558). คุณภาพการศึกษาไทยกับมาตรฐานการบริการสาธารณะของรัฐ. *วารสารนักรบริหาร*, 35(2), 46-60.
- พรรณวดี ปัญญาพรผล. (2551). *การออกแบบสื่อปฏิสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชาคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรภา โปธิ์อ่อน. (2561). *เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital HR) กับการเพิ่มประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรในองค์กรธุรกิจค้าปลีก*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนิดา ซาดยาภา. (2559). *เทคโนโลยีกับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21*. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(2), 151-162.
- บรรพต พิจิตรกำเนิด. (2564). ห้องเรียนออนไลน์สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเรียนรวมในรายวิชาปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์เป็นฐาน. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(10), 7-17.
- ปริญญา สิริอิตตะกุล. (2555). *ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการพึ่งตนเองของผู้พิการทางการได้ยิน: กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ.
- มลิวลัย ธรรมแสง และชนิดา มิตรานันท์. (2561). คุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินภายหลังผ่าตัดใส่ประสาทหูเทียมตามทัศนะและประสบการณ์ของผู้ปกครอง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(2), 35-48.
- มานะ ประทีปพรศักดิ์. (2548). สื่อการเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวก. *วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ*, 1(2), 28-36.
- ศศิวิมล คงสุวรรณ และเบญจมาภรณ์ ฤาไชย. (2563). การเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวกในประเทศไทย: สภาพปัญหา รูปแบบและกระบวนการสอนแบบสองภาษา. *วารสารมังรายสาร*, 8(1), 1-14.

การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน
สู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New Normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
DEVELOPMENT OF MOBILE APPLICATION TO ENHANCE
CHINESE COMMUNICATION SKILLS IN A NEW WAY OF LEARNING
(NEW NORMAL) FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS AT
CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Received: April 21, 2023

Revised: August 14, 2023

Accepted: August 15, 2023

ณาดยา สิงห์สุติน^{1*} และ เสาวคนธ์ จันทะมาต²

Nattaya Singsutin^{1*} and Saowakon Chantamat²

*Corresponding author, Email: janny_5452@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพ โมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้โมบายแอปพลิเคชัน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงรายจรูญราษฎร์) สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากหมู่เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีน และแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของแอปพลิเคชันประกอบด้วย หน้าต้อนรับ หน้าหลักประกอบด้วยเมนูบทเรียนที่มีทั้งรูปภาพและเสียงภาษาจีน บทเรียนประกอบด้วยเมนูคำศัพท์ บทสนทนา เรียนรู้ประโยค แบบฝึกหัด เกม และแบบทดสอบ มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.43/83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 75/75 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โมบายแอปพลิเคชัน, ทักษะการสื่อสาร, ภาษาจีน, การเรียนรู้ในวิถีใหม่

^{1,2} อาจารย์, โปรแกรมวิชาการสอนภาษาจีน, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{1,2} Lecturer, Chinese Teaching program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a mobile application and find its efficiency in promoting students' Chinese communication skills development based on the specific criteria of 75/75; 2) to compare the students' learning achievements in Chinese communication skills development before and after using the mobile application; and 3) to survey students' satisfactions towards the use of the mobile application. The research sample was the 30 sixth-grade students at Ban San Khong (Chiang Rai Jaronrat) School. The Sample Random Sampling Techniques were used to recruit the participants by means of drawing. Data were collected by means of a mobile application, a Chinese communication achievement test, and a satisfaction survey questionnaire. Data were analyzed for descriptive statistics such as percentage, mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D.) The findings showed that: 1) The features of the mobile application consists of welcoming page, front page, and lessons with pictures and Chinese audio. Each lesson has vocabulary lists, dialogues, sentences, exercises, games, and tests. the efficiency value (E_1/E_2) of the mobile application was at 78.43/83.50, which was higher than the specific criteria of 75/75, and 2) The post-test score of the students' was higher than the pre-test score with a statistically significant difference at the level of .05, and 3) The overall score of the students' satisfactions was at the highest level.

Keywords: Mobile application, Communication skills, Chinese language, New normal learning

บทนำ

ประเทศจีนเป็นประเทศที่น่าจับตามองเป็นพิเศษในแถบอาเซียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากมีการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะนโยบายทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้าการลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ การเจรจาแลกเปลี่ยนระหว่างจีนและประเทศอื่น ๆ จนทำให้จีนเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (Pan & Seargeant, 2012) ดังนั้น ในยุคที่ประเทศจีนกำลังก้าวขึ้นมามีอิทธิพลระดับโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้ภาษาจีนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันทั้งในด้านของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมรวมถึงด้านการศึกษา และภาษาจีนถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เช่น ด้านธุรกิจ ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงใช้สร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ เช่น การศึกษาความรู้วิทยาการ การประกอบธุรกิจ การลงทุน และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ (นิภา ฝินกลับ, 2558, น. 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน ให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้กำหนดหลักสูตรให้วิชาภาษาจีนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรภาษาต่างประเทศโดยกำหนดให้เป็นวิชาเลือก มีวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยเน้นทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร และการหาความรู้ในขั้นที่สูงขึ้นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 6) ขณะเดียวกันครูผู้สอนก็ต้องมีเทคนิค

วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ถ้านักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาจีนที่ดีจะสามารถใช้ภาษาจีนสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และใช้ภาษาจีนในการแสวงหาความรู้เพื่อศึกษาต่อรวมถึงประกอบอาชีพในอนาคตได้ (Zhong, 2562, น.3)

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การศึกษาของประเทศไทยเกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ก้าวทันต่อความต้องการในการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย การศึกษาแบบไร้พรมแดน รวมทั้งการขยายโอกาสให้กับผู้เรียนเลือกเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การเรียนรู้วิถีใหม่ (New normal) เป็นการปรับแนวทางการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้สอนแบบผสมผสาน ที่ครูและผู้บริหารต้องปรับบทบาทในการสอนการบริหารและวิธีการสอนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ ที่สามารถช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สร้างความสะดวกในการเรียนและการสอนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้วิถีใหม่จากผลกระทบดังกล่าว ทุกสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ โดยที่ยังต้องคำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ สุวิมล มธูรส (2563, น. 13) ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนในสถานการณ์ COVID-19 ครูควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้นักเรียนโรงเรียนในจังหวัดเชียงรายได้มีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียนในแต่พื้นที่ไว้ โดยมีการจัดการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบตามนโยบายของภาครัฐ จากการศึกษาวิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มร่วมกับครูผู้สอนภาษาจีน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาภาษาจีนนั้น พบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนส่วนใหญ่ใช้เอกสาร Word ประกอบการสอน Power point และคลิป VDO ที่ผลิตขึ้นเอง โดยใช้เครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ Google classroom, Google meet, Zoom ทั้งนี้ด้วยเวลาในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างจำกัด ประกอบกับสื่อและเครื่องมือที่ครูผู้สอนเลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์นั้น ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา สถานที่และเนื้อหาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนไม่ได้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนอย่างเต็มที่

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานศึกษาของไทยยังต้องการความช่วยเหลือ และต้องการตัวช่วยในการเตรียมความพร้อม จำเป็นต้องใช้ความสามารถจากเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน การเรียนออนไลน์ควรมีการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงบทเรียนโดยที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองทุกที่ ทุกเวลา โมบายแอปพลิเคชันเป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่กำลังมีบทบาทและความสำคัญกับการเรียนในปัจจุบันดังเช่น รมณียา สุธรรมจรรยา (2559, น. 1040) ได้กล่าวว่า แอปพลิเคชันที่ใช้เพื่อการศึกษาเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้เร็วช้าตามวุฒิภาวะด้านสติปัญญาและความพร้อมของแต่ละคน สามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ได้ง่ายมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางด้านภาษา พบว่า มีนักวิจัยหลายท่านได้นำแอปพลิเคชันมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านภาษา เช่น ประไพร์ จันทะบัณฑิต

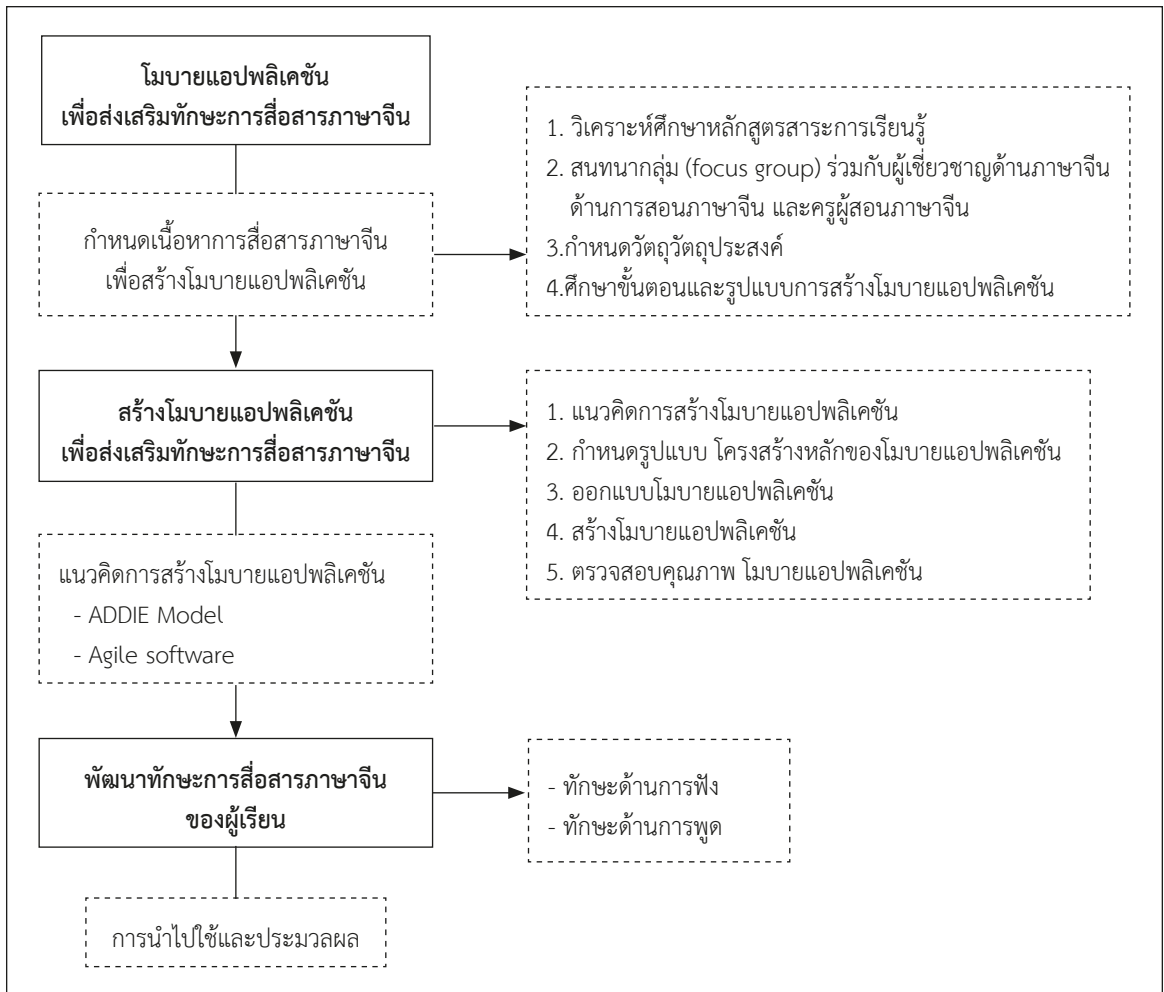
(2559, น. 850) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาจีนแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของบทเรียน 80.66/95.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการศึกษาความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อให้ได้ Mobile application ในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนในด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาจีน ที่มีประสิทธิภาพมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาจีนและเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและมีผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสารภาษาจีนที่สูงขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในวิถีใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพ โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน สู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 96 โรงเรียน มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 125 ห้อง มีนักเรียน ทั้งหมด 2,059 คน (ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษา สพป. เชียงราย เขต 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชิงราษฎร์ราษฎร์) สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากห้องเรียนได้ห้อง ม.6/2

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้นได้แก่ โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

2.2 ตัวแปรตามได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน และ (2) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโมบายแอปพลิเคชัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสารภาษาจีน

3.3 แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ขั้นตอนการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

4.1.1 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้ภาษาที่สอง เพื่อเป็นกรอบและแนวคิดในการสร้างโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้แนวคิดการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเอจายล์ คือ การพัฒนาแอปพลิเคชันสมัยใหม่ที่เน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความต้องการและแก้ไขอย่างต่อเนื่องและแนวคิดหลักการออกแบบ ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การดำเนินการ และการประเมินผล

4.1.2 ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีน และครูผู้สอนภาษาจีน จำนวน 10 ท่าน ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน และร่วมกันระดมความคิด ร่างองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

4.1.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และการสร้าง Mobile application

4.1.4 สร้างโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน โดยใช้เว็บไซต์ kodular ในการสร้างแอปพลิเคชันโดยองค์ประกอบของแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน ประกอบด้วย หน้าต้อนรับแสดงหมวดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีน หน้าหลักประกอบด้วยเมนูบทเรียนที่มีทั้งรูปภาพและเสียงภาษาจีน ภายในบทเรียนประกอบไปด้วย เมนูคำศัพท์ บทสนทนา เรียนรู้ประโยค แบบฝึกหัด เกม และแบบทดสอบ

4.1.5 นำโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์

4.1.6 นำโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน ที่ผ่านการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วทดลองใช้โมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนกับนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.1.7 นำโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจรรยาภูธร) สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน

4.2. ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีน

4.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสาร เพื่อเป็นแนวทางในการร่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนก่อนและหลังเรียน

4.2.2 ออกแบบและสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีน ก่อนและหลังเรียนโดยครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน คัดเลือกเนื้อหาบทเรียนละ 5 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือกมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

4.2.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำผลที่ได้ไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า 0.86

4.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนที่ปรับปรุงตามผู้ผู้เชี่ยวชาญ แนะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกัน จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และ หาค่าจำแนก (r)

4.2.5 คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนที่หาค่า p ค่า r แล้ว จำนวน 20 ข้อ โดยเลือกข้อที่มีความยากง่าย (p) ค่าจำแนก (r) ระหว่าง 0.25-0.81 และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

4.3 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

4.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ สมรรัตน์ เรื่องอิทธิพนธ์ (2551, น. 154-155) โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมาก

3 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย

1 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจใช้เกณฑ์ดังนี้

4.51-5.00 ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

3.51-4.50 ความพึงพอใจระดับมาก

2.51-3.50 ความพึงพอใจระดับปานกลาง

1.51-2.50 ความพึงพอใจระดับน้อย

1.00-1.50 ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

4.3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาประเด็นการวัดความพึงใจและนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่าเท่ากับ 0.95

4.3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

5.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการใช้อุปกรณ์รายละเอียดการใช้โมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

5.2 ให้นักเรียนศึกษาคู่มือการใช้งาน โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

5.3 ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน จำนวน 20 ข้อ

5.4 ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน โดยจัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ในการเข้าใช้งานแอปพลิเคชันให้นักเรียนดาวน์โหลดแอปพลิเคชันลงบนอุปกรณ์ที่รองรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ แอปสำหรับดาวน์โหลดชื่อว่า (Learn Chinese easy) ให้นักเรียนเข้าสู่เนื้อหาของแอปพลิเคชันโดยฟังชั้นแอปพลิเคชัน ประกอบด้วย หน้าต้อนรับ หน้าหลักประกอบด้วยเมนูบทเรียนที่มีทั้งรูปภาพและเสียงภาษาจีน ให้นักเรียนเข้าศึกษาบทเรียน คำศัพท์ บทสนทนา เรียนรู้ประโยค แบบฝึกหัด เกม และแบบทดสอบให้ครบทุกเมนูและครบทุกบทเรียน

5.5 เมื่อสิ้นสุดการเรียนด้วยโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนแล้วทำการทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ

5.6 ทำการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 75/75

6.2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยค่าทดสอบ t-test

6.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อ Mobile Application เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

องค์ประกอบของแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย หน้าต้อนรับ หน้าหลัก ประกอบด้วยเมนูบทเรียนที่มีทั้งรูปภาพและเสียงภาษาจีน ภายในบทเรียนประกอบไปด้วย เมนูคำศัพท์ บทสนทนา เรียนรู้ประโยค

แบบฝึกหัด เกม และแบบทดสอบหลังเรียนทั้งนี้ โหมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีน มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.43/83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 75/75

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพ โหมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	ค่าประสิทธิภาพที่ได้ E_1/E_2
ระหว่างเรียน E_1	30	7.90	0.80	78.43/83.50
หลังเรียน E_2	30	16.70	1.26	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพ โหมบายแอปพลิเคชันมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.43/83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ โหมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

คะแนน	n	\bar{X}	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	30	8.33	1.58	25.13	0.05
หลังเรียน	30	16.70	1.26		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โหมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 8.33$, S.D. = 1.58 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 16.70$, S.D. = 1.26 และมีค่า $t = 25.13$ แสดงให้เห็นว่า โหมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสามารถส่งเสริมให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านคุณภาพของแอปพลิเคชัน			
1. ความสามารถในการทำงานบนแอปพลิเคชัน	4.47	0.51	มาก
2. ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลเนื้อหาบนแอปพลิเคชัน	4.50	0.51	มากที่สุด
3. การออกแบบหน้าจอของแอปพลิเคชันมีความเหมาะสม สวยงาม	4.63	0.49	มากที่สุด
4. ขนาดตัวอักษร สีตัวอักษรที่ใช้นบนแอปพลิเคชัน มีความเหมาะสม	4.57	0.50	มากที่สุด
5. การใช้ภาษาในการสื่อสารบนแอปพลิเคชัน มีความเหมาะสม	4.67	0.48	มากที่สุด
ด้านการใช้งานแอปพลิเคชัน			
6. การจัดรูปแบบภายในแอปพลิเคชันง่ายต่อการเรียนรู้	4.63	0.49	มากที่สุด
7. ตำแหน่งการจัดวางภาพ เนื้อหา เสียงในแอปพลิเคชันมีความเหมาะสม	4.47	0.63	มาก
8. การจัดวางตำแหน่งปุ่มต่าง ๆ ภายในแอปพลิเคชันมีความเหมาะสม	4.57	0.50	มากที่สุด
9. รูปภาพที่ใช้ประกอบภายในแอปพลิเคชันมีความน่าสนใจ	4.50	0.51	มากที่สุด
10. แอปพลิเคชันใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน	4.63	0.49	มากที่สุด
ด้านการใช้ประโยชน์			
11. แอปพลิเคชันสามารถช่วยให้การเรียนรู้ภาษาจีนมีความสุขสนุกสนานเรียนรู้ได้หลายรูปแบบไม่น่าเบื่อช่วยพัฒนาการสื่อสารทางด้านภาษาจีน	4.87	0.35	มากที่สุด
12. แอปพลิเคชันมีการเรียบเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เป็นหมวดหมู่	4.53	0.51	มากที่สุด
13. แอปพลิเคชันช่วยให้สามารถจดจำคำศัพท์ และประโยคภาษาจีนพื้นฐานมาใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้	4.67	0.48	มากที่สุด
14. แอปพลิเคชันมีเนื้อหาครบถ้วนและส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน	4.63	0.56	มากที่สุด
15. การเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันมีอิสระในการเรียนรู้สามารถใช้ศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ สามารถย้อนกลับมาเรียนใหม่ได้ ตามความสนใจทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาภาษาจีนเพิ่มขึ้น	4.77	0.43	มากที่สุด
ภาพรวม	4.61	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แอปพลิเคชันสามารถช่วยให้การเรียนรู้ภาษาจีนมีความสุขสนุกสนานเรียนรู้ได้หลายรูปแบบไม่น่าเบื่อช่วยพัฒนาการสื่อสารทางด้านภาษาจีนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35) รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชัน มีอิสระในการเรียนรู้

สามารถใช้ศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ สามารถย้อนกลับมาเรียนใหม่ได้ตามความสนใจ ทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาภาษาจีนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.43) และการใช้ภาษาในการสื่อสารบนแอปพลิเคชันมีความเหมาะสม มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย หน้าต้อนรับ หน้าหลักประกอบด้วยเมนูบทเรียนที่มีทั้งรูปภาพและเสียงภาษาจีน ภายในบทเรียนประกอบไปด้วย เมนูคำศัพท์ บทสนทนา เรียนรู้ประโยคแบบฝึกหัด เกม และแบบทดสอบหลังเรียน ทั้งนี้ไม่บายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีน มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.43/83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 75/75
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน พบว่านักเรียน มีทักษะการสื่อสารภาษาจีนที่สูงขึ้น มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพโมบายแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนสู่การเรียนรู้ในวิถีใหม่ (New normal) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า องค์ประกอบของแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย หน้าต้อนรับ หน้าหลักประกอบด้วย เมนูบทเรียนที่มีทั้งรูปภาพและเสียงภาษาจีน ภายในบทเรียนประกอบไปด้วย เมนูคำศัพท์ บทสนทนา เรียนรู้ประโยคแบบฝึกหัด เกม และแบบทดสอบหลังเรียน ทั้งนี้ โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีน ทั้งนี้แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.43/83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 75/75

ประสิทธิภาพโมบายแอปพลิเคชันมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.43/83.50 แสดงให้เห็นว่าโมบายแอปพลิเคชัน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 75/75 สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ธรรมธีระศิษย์ และคณะ (2564, น. 199) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันเกมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาผลวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างเรียนเท่ากับ 82.96 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการใช้แอปพลิเคชันเกมมีค่าเท่ากับ 85.00 แสดงให้เห็นว่า แอปพลิเคชันเกม เพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ 82.96/85.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโมบายแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการสร้างแอปพลิเคชัน โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้ภาษาที่สอง เพื่อเป็นกรอบและแนวคิดในการสร้าง

แอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารภาษาจีน โดยได้นำแนวคิดหลักการออกแบบ ADDIE Model ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นวิเคราะห์การออกแบบการพัฒนาการดำเนินการและการประเมินผลมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน และได้ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนและครูผู้สอนภาษาจีน จำนวน 10 ท่าน ในการร่วมระดมความคิดและกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาด้านภาษาจีน และองค์ประกอบของแอปพลิเคชันในแต่ละบทเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยเนื้อหาในแอปพลิเคชันได้สอดแทรกคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ทั้งอัตลักษณ์ ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของจังหวัดเชียงราย ด้านแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นในส่วนของระบบการใช้งาน มีปุ่มควบคุมที่ง่ายและสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน ในส่วนของเกมที่อยู่ในแอปพลิเคชันสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าสนใจ สนุกสนาน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา และความสามารถของแต่ละบุคคลสามารถทบทวนบทเรียนได้ตามความต้องการและได้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของตนโดยการประเมินผลจากแบบทดสอบท้ายบทของแต่ละบทเรียน สอดคล้องกับ กานต์พิชชา มะโน (2563, น. 6) ได้กล่าวไว้ แอปพลิเคชันสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถย้อนกลับเพื่อทบทวนบทเรียนได้ง่ายหากยังไม่เข้าใจ และสามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาและสถานที่ที่ตนเองสะดวก แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์พกพามีสีสัน ภาพ และตัวอักษร ทำให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองอย่างรวดเร็วในการเรียนรู้และไม่เบื่อหน่าย สนองต่อความต้องการและความสามารถของบุคคล และทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนได้ง่ายขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร มีทักษะการสื่อสารภาษาจีนที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นใช้งานง่าย และสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน เนื้อหามีความน่าสนใจและเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวผู้เรียน รูปแบบของแอปพลิเคชันมีความพร้อมในด้านการเรียนรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีน โดยเนื้อหาในแอปพลิเคชันแต่ละเมนูมีทั้งแบบทดสอบก่อนเรียน คำศัพท์ ประโยคสนทนา แบบฝึกหัด ลำดับขีดภาษาจีนและเกมภาษาจีนซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีทั้งตัวอักษรจีน พินอิน คำแปล และเสียงอ่าน ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกการออกเสียงและพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพร์ จันทะบัณฑิต (2559, น. 13) งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาจีน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพแอปพลิเคชัน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.66 /95.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีก่อนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชัน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีความสอดคล้อง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แอปพลิเคชันสามารถช่วยให้การเรียนภาษาจีนมีความสนุกสนานเรียนรู้ได้หลายรูปแบบไม่น่าเบื่อช่วยพัฒนาการสื่อสารทางด้านภาษาจีนอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นมีฟังก์ชันและเมนูในการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีภาพประกอบและเสียงภาษาจีน สามารถเรียนรู้คำศัพท์ ประโยคสนทนา แบบฝึกหัด ลำดับขีดภาษาจีนและเกม ภาษาจีน ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกการออกเสียงและพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันมีอิสระในการเรียนรู้ สามารถใช้ศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ สามารถย้อนกลับมาเรียนใหม่ได้ตามความสนใจ ทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาภาษาจีนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.43) และการใช้ภาษาในการสื่อสารบนแอปพลิเคชันมีความเหมาะสม มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มูนิธิเราะ ผดุง และคณะ (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาอัลติเมติเว็บบายแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.39) ค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้หลังเรียน ของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า โบบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาจีนที่สูงขึ้น แอปพลิเคชันง่ายและสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความพร้อมในด้านการเรียนรู้ทั้งด้านการสื่อสารภาษาจีน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้ใช้ควรคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

1.1 ก่อนการนำโบบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนไปใช้ ควรมีการตรวจสอบการใช้งานของแอปพลิเคชัน และเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ และอินเทอร์เน็ตให้พร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน และควรศึกษา ขั้นตอนวิธีการใช้ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้

1.2 การใช้โบบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีน ผู้เรียนควรเข้าศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการทบทวนและควรศึกษาเนื้อหาให้ครบถ้วน ควรประเมินผลการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางด้านการเรียนรู้ทางภาษาจีนของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำโบบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนไปใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความสนใจในการเรียนรู้ภาษาจีนและโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนของผู้เรียนให้ดีขึ้น

2.2 ควรศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันและวิธีการเรียนรู้ แบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กานต์พิชชา มะโน. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ KWL PLUS วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- นิภา ผินกลับ. (2558). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้การ์ดคำศัพท์ทบทวนด้วยตัวเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการวิจัย, โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.
- ประไพโรจน์ จันทะบัณฑิต. (2559). การพัฒนาแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาจีนแอปพลิเคชัน. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง วิทยาครั้งที่ 4 วันที่ 1 มีนาคม 2559. (หน้า 843-851). ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- มุนีเร้าะ ผดุง และคณะ. (2559). ความพึงพอใจในการใช้มัลติมีเดียโมบายแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รมณียา สุรธรรมจรรยา. (2559). ผลการใช้แอปพลิเคชันสำหรับสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษบนแท็บเล็ตวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1030-1045.
- สมรัตน์ เรืองอิทธิพันธ์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่มีการนำเสนอผังมโนทัศน์ด้วยภาพ เรื่อง ดาวฤกษ์กลุ่มดาวกระดูกงูเรือ วิชาดาราศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา ธรรมธีระศิษฏ์ และคณะ. (2564). การพัฒนาแอปพลิเคชันเกมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(14), 194-202.
- สุวิมล มธูรส. (2563). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 8(2), 266-278.
- Zhong, B. (2562). ทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 1(5), 1-15.
- Pan, L. & Seargeant, P. (2012). Is English a threat to Chinese language and culture?. *English Today*, 28(03), 60-66.

**ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
WORK FACTORS AFFECTING TO PERFORMANCE
EFFICIENCY OF ADMINISTRATIVE OFFICER
IN THE RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY TAWAN-OK**

Received: May 22, 2023

Revised: July 17, 2023

Accepted: July 19, 2023

วิชณุ โชโต^{1*}, จินตนา บุณนาค², สุภาภรณ์ บุญเจริญ³ และ รัตนา คงสืบ⁴
Wisanu Choto^{1*}, Jintana Boonnak², Supaporn Boonjarern³ and Rattana Khongsueb⁴

*Corresponding author, Email: wisanu_ch@rmutto.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดในหน่วยงาน ได้แก่ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ทั้ง 20 หน่วยงาน ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยการปฏิบัติงาน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.90 และแบบสอบถามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.41, \sigma = 0.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.78, \sigma = 0.38$) และด้านทักษะการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.56, \sigma = 0.38$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการติดต่อประสานงาน ($\mu = 3.49, \sigma = 0.33$) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.37, \sigma = 0.35$) และด้านกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ($\mu = 2.83, \sigma = 0.26$) ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17, \sigma = 0.38$)

3. ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทักษะการปฏิบัติงาน และการติดต่อประสานงาน โดยมีอำนาจการทำนายร้อยละ 47.9 (Adjust $R^2 = 0.479$) และสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Y) = 0.957 + 0.461(X2: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน) + 0.308(X1: ทักษะการปฏิบัติงาน) + 0.278 (X3: การติดต่อประสานงาน)

คำสำคัญ: ปัจจัยการปฏิบัติงาน, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

^{1,4} บุคลากร, คณะสัตวแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก^{1,4} Staff, Faculty of Veterinary Medicine, Rajamangala University of Technology Tawan-ok^{2,3} บุคลากร, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก^{2,3} Staff, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

Abstract

This research was the survey research with objectives were to study the work factors affecting the performance efficiency of administrative officers in the Rajamangala University of Technology Tawan-Ok. The population of this research were administrative officers of 20 departments in Rajamangala University of Technology Tawan-Ok, academic year 2022, consisted of 123 administrative officers. The research instrument was a 5 rating scale questionnaire of work factors with 30 items at 0.90 level of reliability, and a questionnaire of the performance efficiency with 5 items at 0.89 level of reliability. Data were analyzed in terms of Mean (μ), Standard Deviation (σ) and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings showed that:

1. The work factor of administrative officer in the Rajamangala University of Technology Tawan-Ok in overall was rated at a medium level ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.18$). When considering each aspect were found 2 factors at a high level were, Work ethics ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.38$), and Working skills ($\mu = 3.56$, $\sigma = 0.38$), and found 3 factors at a medium level were, Liaison ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.33$), Performance motivation ($\mu = 3.37$, $\sigma = 0.35$) and Performance development activities ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.26$) respectively.

2. The performance efficiency of administrative officer in the Rajamangala University of Technology Tawan-Ok was found at a high level ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.38$).

3. The work factors that were significant ($p < .01$) affecting the performance efficiency of administrative officers in the Rajamangala University of Technology Tawan-Ok were performance motivation, working skills and liaison. The predictive power was 47.9 percent (Adjust $R^2 = 0.479$). The equation can be presented in raw scores:

Performance efficiency (Y) = 0.957 + 0.461(X2: Performance motivation) + 0.308(X1: Working skills) + 0.278 (X3: Liaison)

Keywords: Work factors, Performance efficiency, Administrative officer

บทนำ

“คน” ถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ ดังนั้นองค์กรจึงต้องพยายามสรรหาคัดเลือกคนที่มีประสิทธิภาพเข้าสู่องค์กรให้ได้จำนวนมาก ๆ เพื่อให้คนเป็นพลังขับเคลื่อนให้องค์กรพัฒนาและเติบโตต่อไปได้ด้วยดี และเมื่อคนได้ก้าวเข้าสู่องค์กรแล้ว ทุกคนจะต้องมีความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในองค์กร ที่ได้เลือกตนเข้าร่วมทำงานด้วย (Shermerhorn, Hunt, & Osborn, 2000) ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานที่บุคลากรในองค์กรควรคำนึงถึงก็คือ บุคลากรจะต้องมีความรัก ความเข้าใจ ความตั้งใจ และความจริงใจในการทำงานการพัฒนาบุคลากรถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น

อย่างยิ่งสำหรับการบริหารองค์การภาครัฐในปัจจุบัน มีบทบาทในการทำให้บุคลากรปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนและการดำเนินงานในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงวิธีการในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ในทุกองค์การจะมีบุคลากรที่มีพฤติกรรมทัศนคติในการทำงานที่แตกต่างกัน บางคนทำงานด้วยความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงาน แต่บางคนทำงานตามหน้าที่ ขาดความตั้งใจ ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองควบคู่กันไป โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวางแผนการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นภารกิจขององค์การร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในองค์การ เสริมสร้างพลังของการทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork) เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน และเกิดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน (Bassy, 2002, p. 147) องค์การใดก็ตามที่บุคลากรมีการพัฒนาตนเองย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าขององค์การ ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานโดยใช้ทักษะความสามารถ กลวิธีหรือเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงานเพื่อสร้างผลงานออกมาได้อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามเป้าหมายและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การให้ได้มากที่สุด โดยที่การดำเนินงานดังกล่าว ต้องสิ้นเปลืองต้นทุน ค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อยที่สุด (Peterson & Plowman, 1989; Certo, 2000)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกจัดเป็นมหาวิทยาลัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 1 ใน 15 แห่งที่จัดการศึกษาระดับปริญญาสาขาวิชาชีวะด้วยความเชี่ยวชาญยาวนานแห่งหนึ่งของประเทศไทย จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 3 คณะ ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีหน่วยงานสนับสนุนของมหาวิทยาลัย ได้แก่ สำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันวิจัยและพัฒนา และสำนักงานอธิการบดี หน่วยงานระดับกองภายใต้สำนักงานอธิการบดีมี 5 กอง ได้แก่ กองกลาง กองคลัง กองนโยบายและแผน กองบริหารงานบุคคล และกองพัฒนานักศึกษา มีหน่วยงานจัดตั้งขึ้นภายในต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีการบิน และคณะสัตวแพทยศาสตร์ โดยมีบุคลากร 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บุคลากรสายวิชาการ (สายผู้สอน) มีหน้าที่ทำการสอนวิจัยบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบุคลากรสายสนับสนุนมีหน้าที่ปฏิบัติงานอำนวยความสะดวก การให้บริการต่าง ๆ และการประสานงานในการจัดการศึกษาการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้บรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2558) โดยบุคลากรสายสนับสนุนนั้นถือว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการบริหารและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่สอดคล้องกับงานในหน้าที่หลัก และส่งผลให้บุคลากรสายสนับสนุนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผล โดยบุคลากรสายสนับสนุนมีตำแหน่งงานที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งตำแหน่งงานบริหารงานทั่วไปถือเป็นตำแหน่งงานหนึ่งของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่มีความสำคัญต่อหน่วยงาน ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมจัดการงานต่าง ๆ เช่น งานธุรการ งานบุคคล งานจัดระบบ งานการเงิน และบัญชี งานพัสดุ งานจัดพิมพ์และจ่ายเอกสาร งานร่างแบบแผน งานรวบรวมข้อมูล เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ สามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วยความชำนาญและถูกต้อง เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำพาองค์การสู่ความสำเร็จได้ด้วยดี

การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในด้านการพัฒนานวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีด้านการบริการและพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและวิวัฒนาการมีการศึกษา หาประสบการณ์จากหน่วยงานภายนอก เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานองค์การทางด้านการเรียนรู้การถ่ายทอดความรู้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายด้านเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนาบุคลากรให้สามารถ ดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องในสังคมนั้น ต้องพัฒนาส่วนรวมการสร้างสามัคคีในกลุ่มคนและพร้อมจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขกายและใจ และพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคล (ลัดดา รักษารายบรรณ, 2557, น. 1) ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องมีการส่งเสริมให้เกิดรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานบริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ผ่านมาโดยรวมในระดับหน่วยงานการปฏิบัติงานของบุคลากรต้องปรับตัวให้ทันต่อกระแสการปรับเปลี่ยนของภาระงานของภาครัฐแนวใหม่และกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาวะการแข่งขันไร้พรมแดน มหาวิทยาลัยมีการปรับรูปแบบการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัย ในด้านงานการเงิน งานบริหารแผนและนโยบาย งานพัสดุ งานบุคลากร ทำให้การดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ ข้างต้น มีผลต่อการดำเนินงานในส่วนของการบริหารงานทั่วไป กระบวนการทำงานด้านต่าง ๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงบุคลากรที่จะเป็นผู้ประสานงานหรือปฏิบัติงานแทนขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน จึงทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในบางหน่วยงาน เช่น การจัดทำแผน กระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การประสานงานในองค์การ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานรวมถึงข้อร้องเรียนจากบุคลากรและนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป ยังคงได้รับการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นด้วยสภาพการณ์เช่นนี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารต้องตระหนักถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคลากรต่อสภาพแวดล้อมภายในองค์การ เพราะหากบุคลากรไม่มีความสุขในการปฏิบัติงานย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการปฏิบัติงานรวมถึงผลสัมฤทธิ์ขององค์การด้วย

ดังนั้นผู้วิจัย มีความสนใจศึกษาปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ทักษะการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงาน คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรดังกล่าว ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการงานของในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติงาน แรงจูงใจการปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงาน คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน และกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานโดยใช้ทักษะความสามารถ กลวิธีหรือเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงานเพื่อสร้างผลงานออกมาได้อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามเป้าหมายและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรให้ได้มากที่สุด โดยที่การดำเนินงานดังกล่าว ต้องสิ้นเปลืองต้นทุนค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อยที่สุด (Peterson & Plowman, 1989; Certo, 2000) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกที่ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

- 2.1 ทักษะการปฏิบัติงาน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะความคิดในงานที่ดูแลรับผิดชอบ มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยในสำนักงาน และได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Porter and Lawler (1975), ปวีนิตย์ มากแก้ว (2557), สุรรัตน์ คำชมพู่ (2563)

- 2.2 แรงจูงใจการปฏิบัติงาน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปมีความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติงานในองค์กร อันเนื่องมาจากองค์กรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากร รด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่ชัดเจนและยุติธรรม การจัดสวัสดิการที่เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาและยุติความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน รวมถึงการยกย่อง ชมเชยและให้รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีและมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

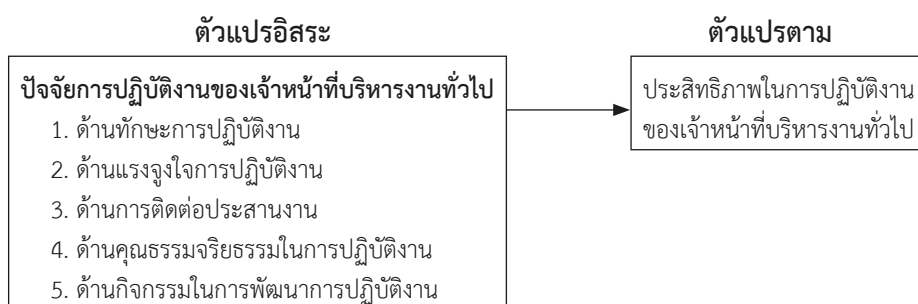
ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Porter and Lawler (1975), Schermerhorn et al. (2000), กรกนก พรประดิษฐ์ (2562), พงศกร ฐานีการ (2563), ดารณี ทองวิจิตร (2563) และ นวินดา กิตติศุภธีรดา (2563)

2.3 การติดต่อประสานงาน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การจัดระบบวิธีการทำงานขององค์การ ในการติดต่อสื่อสาร การประสานงานภายในและภายนอกองค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อนและไม่เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากร ซึ่งช่วยให้ผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Woodcock (1989), เปรมฤดี ศรีวิชัย และพินทอง ปินใจ (2560), อัครเดช ไม้จันทร์ (2561), ปนัดดา กลกลาง (2561), สุริรัตน์ คำชมพู (2563), พงศกร ฐานีการ (2563) และดารณี ทองวิจิตร (2563)

2.4 คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความมีจิตสำนึกที่ต่องาน มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสในการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักความถูกต้อง คำนึงถึงชื่อเสียงและผลประโยชน์ของหน่วยงาน ด้วยความภาคภูมิใจในงานที่ปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมจินตนา สุวรรณสิงห์ (2562)

2.5 กิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารงานทั่วไปที่เจ้าหน้าที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากองค์การ ได้แก่ การจัดการประชุมพิเศษบุคลากรที่บรรจุใหม่ จัดการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรไปเข้าร่วมฝึกอบรมการศึกษาดูงาน การสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการให้บุคลากรมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ มีการสอนงานและถ่ายทอดประสบการณ์ สนับสนุนด้านการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยขวัญ อรัญเวทย์ (2564)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ทั้ง 20 หน่วยงาน ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 123 คน

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านทักษะการปฏิบัติงาน
- 1.2 ด้านแรงจูงใจการปฏิบัติงาน
- 1.3 ด้านการติดต่อประสานงาน
- 1.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน
- 1.5 ด้านกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดในหน่วยงาน ได้แก่ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ทั้ง 20 หน่วยงาน ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก รวมทั้งสิ้น จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยการปฏิบัติงาน 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.90 และแบบสอบถามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 ลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

- 4.51-5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.38$) และด้านทักษะการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.56$, $\sigma = 0.38$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการติดต่อประสานงาน ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.33$) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.37$, $\sigma = 0.35$) และด้านกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.26$) ตามลำดับ สามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ปัจจัยการปฏิบัติงาน	N = 123		ระดับ	อันดับ
	μ	σ		
1. ทักษะการปฏิบัติงาน	3.56	0.38	มาก	2
2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3.37	0.35	ปานกลาง	4
3. การติดต่อประสานงาน	3.49	0.33	ปานกลาง	3
4. คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน	3.78	0.38	มาก	1
5. กิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน	2.83	0.26	ปานกลาง	5
โดยรวม	3.41	0.18	ปานกลาง	

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.38$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.94 ถึง 4.40 แสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	N = 123		ระดับ	อันดับ
	μ	σ		
1. ผลการปฏิบัติงานของท่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลาตามกำหนด	3.94	0.36	มาก	5
2. การปฏิบัติงานของท่านมีความประหยัดในด้านเวลาและความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อยลง	4.15	0.34	มาก	3
3. ท่านมีการวางแผนการปฏิบัติงานและมีความรับผิดชอบต่องานจนกว่างานจะเสร็จสิ้น	4.00	0.38	มาก	4
4. ท่านมีทัศนคติที่ดีต่องานที่ท่านได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ	4.40	0.40	มาก	1
5. ท่านได้นำประสบการณ์ปฏิบัติงานของท่านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การสูงสุด	4.36	0.39	มาก	2
โดยรวม	4.17	0.38	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) พบว่า ปัจจัยการปฏิบัติงานสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้ร้อยละ 47.9 (Adjust $R^2 = 0.479$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าอำนาจในการทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>Adjust R</i> ²	<i>SE</i> _{est}	<i>R</i> ² Change	<i>F</i>	<i>p</i>
0.700	0.490	0.479	0.473	0.032	124.594	0.000**

***p* < 0.01

สัมประสิทธิ์ถดถอยและค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ปัจจัยการปฏิบัติงานที่เลือกมาวิเคราะห์ทั้ง 5 ตัวแปร ตามกรอบแนวคิด ได้แก่

X1 : ทักษะการปฏิบัติงาน

X2 : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

X3 : การติดต่อประสานงาน

X4 : คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน

X5 : กิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีเพียง 3 ตัวแปรเท่านั้น ที่สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ X2: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($B = 0.461, \beta = 0.405$), X1: ทักษะการปฏิบัติงาน

($B = 0.308, \beta = 0.284$) และ X3: การติดต่อประสานงาน ($B = 0.278, \beta = 0.246$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์ถดถอยและค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	<i>B</i>	<i>SE</i> _B	β	<i>t</i>	<i>p</i>
ค่าคงที่ (Constant)	0.957	0.270	-	3.542	0.000**
X2: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	0.461	0.078	0.405	5.877	0.000**
X1: ทักษะการปฏิบัติงาน	0.308	0.074	0.284	4.609	0.000**
X3: การติดต่อประสานงาน	0.278	0.073	0.246	3.574	0.000**

***p* < 0.01

สามารถเขียนสมการทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้ดังนี้

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (*Y*) = 0.957 + 0.461(X2: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน) + 0.308(X1: ทักษะการปฏิบัติงาน) + 0.278 (X3: การติดต่อประสานงาน)

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Z'_Y) = $0.405(Z_{X_2}$: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน) + $0.284(Z_{X_1}$: ทักษะการปฏิบัติงาน) + $0.246(Z_{X_3}$: การติดต่อประสานงาน)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.38$) และด้านทักษะการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.56$, $\sigma = 0.38$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการติดต่อประสานงาน ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.33$) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.37$, $\sigma = 0.35$) และด้านกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.26$) ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.38$)

3. ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทักษะการปฏิบัติงาน และการติดต่อประสานงาน โดยมีอำนาจการทำนายร้อยละ 47.9 (Adjust $R^2 = 0.479$)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้มีการปรับปรุงแบบการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัย ในด้านงานการเงิน งานบริหาร แผนและนโยบาย งานพัสดุ งานบุคลากร กระบวนการทำงานด้านต่าง ๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ตลอดจนปัจจัยด้านงบประมาณการสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอที่จะสามารถพัฒนาได้อย่างครอบคลุม จึงทำให้มีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีการพัฒนาต่ำที่สุด คือ ด้านกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงานซึ่งผลสอดคล้องกับ ลัดดา รักษารายบรรณ (2557) ที่ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ระดับการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยบูรพา มีการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานสูงเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และลำดับสุดท้ายคือด้านรูปแบบ วิธีการ และกิจกรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ ญัฐกุล ภูกลาง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า มีการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานด้านคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการติดต่อประสานงาน ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านรูปแบบวิธีการและกิจกรรม และด้านแรงจูงใจการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานในหน้าที่มากกว่า 6 ปี ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ดูแลรับผิดชอบ มีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนการปฏิบัติงานและ มีความรับผิดชอบต่องาน มีทัศนคติที่ดีต่องาน จึงมีผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลาตามกำหนด ความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อยลง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ดารณี ทองวิจิตร (2563) ที่ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ นวินดา กิตติศุภธีรดา (2563) ที่ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กรรณก พรประดิษฐ์ (2562) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

3. ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทักษะการปฏิบัติงาน และการติดต่อประสานงาน โดยมีอำนาจการทำนาย ร้อยละ 47.9 ซึ่งสามารถอภิปรายผลในแต่ละปัจจัย ได้ดังนี้

3.1 แรงจูงใจการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพแรงจูงใจ (Motivation) เป็นแรงขับภายในหรือเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและการกระทำของบุคคลเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ปรารถนา (Bassy, 2002) บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะสามารถทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับ พงศกร ฐานิยาการ (2563) ที่ศึกษาแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมธนารักษ์ พบว่า ทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยอานามัย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานเช่นเดียวกับ ดารณี ทองวิจิตร (2563), กรรณก พรประดิษฐ์ (2562), นวินดา กิตติศุภธีรดา (2563) ที่มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและสอดคล้องกับ Schermerhorn et al. (2000) และ Porter & Lawler (1975) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยหนึ่งซึ่งผลการปฏิบัติงานของบุคคล คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3.2 ทักษะการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ การใช้ความคิดและจิตใจของบุคคลที่จะนำข้อมูลที่มีอยู่มาวิเคราะห์หาเหตุผลและความเชื่อมโยงกัน หรือมีความสามารถในการคิดอย่างมีหลักการที่จะจัดระบบของข้อมูลที่มีความยุ่งยากซับซ้อนได้ (Spencer & Spencer, 1993) เป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา หากบุคคลมีทักษะการปฏิบัติงานจะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงยิ่งขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Porter & Lawler (1975) ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยหนึ่งซึ่งผลการปฏิบัติงานของบุคคล คือ ความสามารถและทักษะของบุคคล และ ปวีนิตย์ มากแก้ว (2557) ได้ศึกษาพบว่า ความสามารถและทักษะในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของพนักงานระดับปฏิบัติการเขตสาทร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ สุรรัตน์ คำชมุพ (2563) ศึกษาพบว่า ปัจจัยทักษะการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล

3.3 การติดต่อประสานงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการประสานงานในองค์การเป็นการร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์การ โดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการทำงานร่วมกัน ซึ่งองค์ประกอบของการประสานงานนั้นประกอบด้วย คน การสื่อสาร เวลา สถานที่ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เพื่อให้เป้าหมายขององค์การบรรลุตามที่กำหนดไว้ ประหยัดเงิน เวลา ลดความขัดแย้ง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์การและบรรลุเป้าหมายขององค์การ ที่วางไว้ สอดคล้องกับ Woodcock (1989) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยหนึ่งส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ คือ การติดต่อสื่อสารที่ดี (Good Communications) คือ การติดต่อสื่อสารในทีมเป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจนเหมาะสม สื่อสารกันทางตรง สมาชิกในทีมมีการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็น เช่นเดียวกับ เปรมฤดี ศรีวิชัย และ พินทอง ปินใจ (2560) ที่ศึกษาพบว่า ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ภาวะทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล และ ปณิตดา กลกกลาง (2561) ที่ศึกษาพบว่า การประสานงานที่มีอิทธิพลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน จังหวะเวลาในการประสานงาน และด้านผู้ประสานงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้แต่ละด้านตามความสำคัญ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ควรส่งเสริมแรงจูงใจการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป การสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาต่ออบรมสัมมนา ดูงาน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ควรส่งเสริมด้านทักษะการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน เช่น ระเบียบพัสดุ และระเบียบการเงินให้มากขึ้น การพัฒนาความสามารถในการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย เช่น อุปกรณ์สำนักงานระบบสารบัญญอิเล็กทรอนิกส์และสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ เป็นต้น

3. ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ควรส่งเสริมด้านการติดต่อประสานงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ให้เป็นระบบที่ลดปัญหาความซ้ำซ้อนและความขัดแย้งในการปฏิบัติงานทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เช่น สภาพแวดล้อมภายในองค์การวัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับบุคลากร หรือองค์การที่มีบทบาท หน้าที่ หรือลักษณะการบริหารคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์บุคลากรผู้เกี่ยวข้องควบคู่กับการวิจัย เชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก พรประดิษฐ์. (2562). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ เพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไขขวัญ อรรถเวทย์. (2564). อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University*, 11(3): 68 – 74.
- ณัฐกุล ภูกลาง. (2561). *การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. รายงานการวิจัยบุคลากร (R2R), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดารณี ทองจิตร. (2563). *แรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นวินดา กิตติศุภธีรดา. (2563). *แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา กลกลาง. (2561). *การประสานงานที่มีประสิทธิผลกรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลท่าต่อ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปวีณิตย์ มากแก้ว. (2557). *การศึกษาด้านความสามารถและทักษะในการทำงานด้านการบริการที่ดี ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของพนักงานระดับปฏิบัติการ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เปรมฤดี ศรีวิชัย และ พินทอง ปินใจ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลหัวหน้าเวรโรงพยาบาลทั่วไป จังหวัดพะเยา. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 35(3), 155-164.
- พงศกร ฐานีการ. (2563). *แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมธนารักษ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. (2558). *คู่มือนักศึกษา*. ชลบุรี: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.

- ลัดดา รักจรรยาบรรณ. (2557). การพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยบูรพา. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมจินตนา สุวรรณสิงห์. (2562). *หลักคุณธรรมและจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตรวจสอบภายใน*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต, คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุรรัตน์ คำขมพู. (2563). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 23*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5(1), 95-121.
- Bassy, M. (2002). Motivation and Work – Investigation and Analysis of Motivation Factors at Work. *Dissertation Abstracts International*, 12(8), 146-168.
- Certo, C.S. (2000). *Modern management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Peterson, E., & Plowman, E.G. (1989). *Business organization and management*. Illinois: Richard D. Irwin.
- Porter, L. W., & Lawler, E. E. (1975). *Managerial Attitudes and Performance*. Illinois: Richard D. Irwin.
- Shermerhorn, J. R., Hunt, J.G., & Osborn, R. N. (2000). *Organizational Behavior* (7thed.). New York: Loyal Oak Books.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons.
- Woodcock, M. (1989). *Team Development Manual* (2nd ed.). Great Britain: Billing and Son.

ผลของโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
THE EFFECT OF MENTAL TOUGHNESS PROGRAM OF LOWER
SECONDARY SCHOOL STUDENT IN THE SECONDARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE CHIANG MAI

Received: May 26, 2023

Revised: July 20, 2023

Accepted: July 26, 2023

ธนะดี สุริยะจันทร์หอม¹

Thanadee Suriyachanhom¹

Corresponding author, Email: thanadee_suri@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เปรียบเทียบความทนทานทางใจก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือ 1) โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย แนวคิดการฝึกสติ ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนตัวตน และเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจมาใช้ในการสร้างโปรแกรม และ 2) แบบวัดความทนทานทางใจ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) โปรแกรมความทนทานทางใจ ประกอบด้วย 6 ครั้ง มีผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.44) 2) ผลการใช้โปรแกรมความทนทานทางใจ พบว่า นักเรียนมีความทนทานทางใจหลังเข้าโปรแกรม ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.67) สูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรม ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.31) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมความทนทานทางใจ, ความทนทานทางใจ, นักเรียน

¹ อาจารย์, ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹ Lecturer, Dr., Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research 1) was to develop Mental Toughness Program of Lower Secondary School Student, and 2) to compare the level of mental Toughness Program of Lower Secondary School Student in The Secondary Education Service Area Office Chiang Mai before and after the trial. The sample group included 30 students from level M1, the sample group whom were obtained by using cluster random sampling method. The research instruments were 1) the Mental Toughness Program of Lower Secondary School Student by applying the Goal-Setting Theory, Mindfulness, Self-reflection techniques and Empathic Listening techniques were used to create the program. and 2) Mental Toughness Scale. Statistics used in the research which were Mean, Standard deviation, and t-test. The results of the study were as follows: 1) the Mental Toughness Program consisted 6 time, and was evaluated with high level scores ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.44). 2) The results from the the Mental Toughness Program scores, as a result of completing the Mental Toughness Program ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.31) were significantly higher than those before participants in Mental Toughness Program ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.67), $p < 0.05$.

Keywords: Mental toughness program, Mental toughness, Students

บทนำ

สภาพชีวิตของวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งวัยรุ่นยังต้องเผชิญอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งรูปแบบการใช้ชีวิตที่ต้องรีบเร่งการแข่งขัน การเรียนที่สูงขึ้น ความเปราะบางของความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล สิ้นหวังและท้อแท้ที่จะนำไปสู่ความเสี่ยงเป็น “ภาวะซึมเศร้า” (Depression) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กรกฎาคม 2562 - มิถุนายน 2563 พบว่า วัยรุ่นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเครียดและวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ความเครียดเกี่ยวกับการเรียน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564) โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความเปราะบางทางจิตใจ หวั่นไหวง่ายต่อการแสดงออกของผู้อื่นมากกว่าปกติ เมื่อมีสิ่งใดมากระทบความรู้สึกก็เกิดความหวั่นไหวทางจิตใจ เช่น การเก็บเอาคำพูด ท่าที การแสดงออกของคนอื่น คิดไปในทางลบจนทำให้ตนเองไม่สบายใจ ไม่มีความสุขในชีวิต และเมื่อเกิดปัญหาคับข้องใจ เผชิญกับความทุกข์ยาก ก็หมดความอดทนได้ง่าย เกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง หลีกหนีต่อปัญหาเพื่อให้ตนเองสบายใจ (จุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์, 2555) อีกทั้งวัยรุ่นต้องเผชิญกับภาวะความเครียดเกี่ยวกับความกดดันจากครอบครัวและโรงเรียนที่ต้องแข่งขันทางวิชาการตลอดเวลา การติวสอบแข่งขันเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น การให้ความสำคัญกับเรื่องรูปร่างภายนอก (สรวงมณดี สิทธิสมาน, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล, พิมพ์ลัญช์ อายุวัฒน์ และ ปรานต์ เหล่ารัตนศรี. (2562) ที่ได้อธิบายความเจ็บปวดทางจิตของวัยรุ่นไว้ว่า ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั้งระบบ ยิ่งทำให้เกิดความคิดหมกมุ่น กังวล จนส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้อารมณ์แปรปรวนง่าย อีกทั้งต้องปรับตัวกับกลุ่มเพื่อนใหม่

จากประณมศึกษาสู่ระดับมัธยมศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ในชั้นมัธยมศึกษา เป็นการเรียนรู้ที่เพิ่มความกดดัน ความเครียด ให้เพิ่มมากขึ้น จากสาเหตุดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนเกิดปัญหาทางอารมณ์-สังคม (Social -Emotion) ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม เช่น ภาวะความกังวล ความเครียด รวมถึงภาวะอารมณ์ดังที่นำไปสู่การฆ่าตัวตาย (ภูมิศรีณีย์ ทองเหลี่ยมนาถ, 2565) ซึ่งนักเรียนที่ไม่สามารถระบอความรู้สึกตนเองให้กลับมาอยู่ในสภาวะปกติได้ ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการขาดทักษะชีวิตในการรับมือกับปัญหา ไม่สามารถรับมือกับวิกฤติทางใจได้อย่างถูกต้อง เช่น เมื่อเกิดความรู้สึกเศร้า เหนง ก็แก้ปัญหาโดยการเก็บตัวอยู่กับหน้าจอมือถือ ยิ่งกลับทำให้เกิดความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว และซึมเศร้ามากขึ้น

ซึ่งจากปัญหาทางอารมณ์และความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน สามารถแก้ไขและพัฒนาได้ ด้วยการฝึกความคิดให้เป็นระบบเป็นขั้นตอนก่อนที่จะแสดงออกเป็นพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยความคิดที่เป็นปัจจุบัน การรับรู้อารมณ์ตนเอง และการยับยั้งความคิด ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองเพื่อที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา ด้วยความมั่นใจ และส่งผลให้เกิดความทนทานทางจิตใจในตัวนักเรียน (นิตยา วรณรัตน์, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่า นักเรียนมีความทนทานทางใจสูงขึ้น หลังจากเข้าปรึกษากลุ่ม โดยใช้เทคนิคการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล การปรับเปลี่ยนมุมมองตามความเป็นจริงทำให้นักเรียน มีการปรับเปลี่ยนมุมมอง และวิธีคิดที่เป็นจริง อีกทั้งการเปลี่ยนการมองในแง่ลบ การวางแผน การตั้งเป้าหมาย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้สามารถแก้ไขและเผชิญกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม (นิศารัตน์ สุขตาม และคณะ, 2565) ซึ่งการมีระดับความทนทานทางจิตใจสูง จะไม่เกิดความกังวลใจ ไม่กลัวที่จะจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้น และมีสุขภาพจิตที่ดี เนื่องจากสามารถฟื้นตัวจากการคิดในแง่ลบ และฟื้นฟูความรู้สึกจากการประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่ดีได้อย่างรวดเร็ว โดยการเปลี่ยนแปลงมุมมอง การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความกล้าในการเสนอความคิดเห็นของตนเองสู่สาธารณะ ไม่วิตกกังวลกับความผิดพลาดและสนับสนุนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tahmasebi boroujeni, Mirheydari, Kaviri, & Shahhosseini, 2012) จากลักษณะของบุคคลที่มีความทนทานทางจิตใจ ทำให้นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้มีความเข้มแข็งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กนักเรียนที่กำลังอยู่ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังปรับตัวจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่น ร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การเรียนที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อความสำเร็จในการเรียนการสอบแข่งขันที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ทำให้เด็กไม่มีเวลาพักผ่อนตามช่วงวัย ทำให้เด็กในวัยนี้เกิดความเครียด ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างให้เกิดความทนทานทางจิตใจสามารถสร้างได้ผ่านโปรแกรมที่มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด และเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ผ่านทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน (Clough & Strycharczk, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยการใช้การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในนักศึกษาพยาบาล พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักศึกษามีความเข้มแข็งทางใจสูงขึ้นโดยใช้กระบวนการการค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ที่สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ให้ผ่านปัญหาอุปสรรคไปได้ หรือช่วยให้ฟื้นคืนกลับสู่สภาพเดิมเร็วที่สุด (วันเพ็ญ แสงสงวน, 2562) ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยนำแนวคิดการฝึกสติ (mindfulness) ที่มีผลการวิจัยพบว่า สติเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น ลดความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นจากการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ มีความเท่าทันต่ออารมณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนมากขึ้น

(ภูว แสงวัฒน์, 2559) เพื่อให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้พัฒนาความเข้มแข็งทางใจอันจะเป็นพื้นฐานของความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้นได้ พร้อมกับค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงความคิดด้วยตนเองเกิดความมั่นใจในตัวเอง สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมถึงการทำงานร่วมกันมีความราบรื่นแม้อยู่ในสถานการณ์ที่บีบคั้นทางใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบความทนทานทางใจก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The one group pretest posttest design) ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ 1) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ 2) ศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ทั้งหมด 34 แห่ง แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 20 โรงเรียน และ โรงเรียนขนาดเล็ก 5 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) เริ่มจากการกำหนดขนาดของโรงเรียนโดยแบ่งกลุ่มขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยให้ขนาดเป็นหน่วย (Cluster) การสุ่มโดยผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยจับสลากได้กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโรงเรียนในกลุ่มทั้งหมด 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจอมทอง (ม.1), โรงเรียนแมริมิวิทยาคม (ม.2), โรงเรียนสันทรายวิทยาคม (ม.3), โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ (ม.1), โรงเรียนฝางอนุบาล (ม.2) และ โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม (ม.3) หลังจากนั้นทำการสุ่มรายชื่อโรงเรียน โดยทำการสุ่มอย่างง่าย จับสลากได้โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ หลังจากนั้นสุ่มห้องโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลากได้ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ห้อง 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แบบวัดความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความทนทานทางใจของ Peter Clough, Helen St Clair-Thompson, Earle, Sewell (2002) และ นายแพทย์ประเวช ดันตีพิวัฒนสกุล (2559) นำมาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้นิยามศัพท์ของความทนทานทางใจ และนำไปสร้างแบบวัดความทนทานทางใจในขั้นตอนถัดไป

2.1.2 สร้างแบบวัดความทนทานทางใจ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดความทนทานทางใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 22 ข้อ

2.1.3 ผู้วิจัยนำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นนำไป Try out กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จำนวน 100 คน ทดสอบความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของข้อคำถามทั้งฉบับ เท่ากับ .911 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 0.2 จึงตัดข้อคำถามที่ไม่ได้คุณภาพทิ้ง และได้ตัดข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ (Corrected item total correlation : CITC) อยู่ระหว่าง 0.405 ถึง 0.737 ได้ทั้งหมด 18 ข้อ

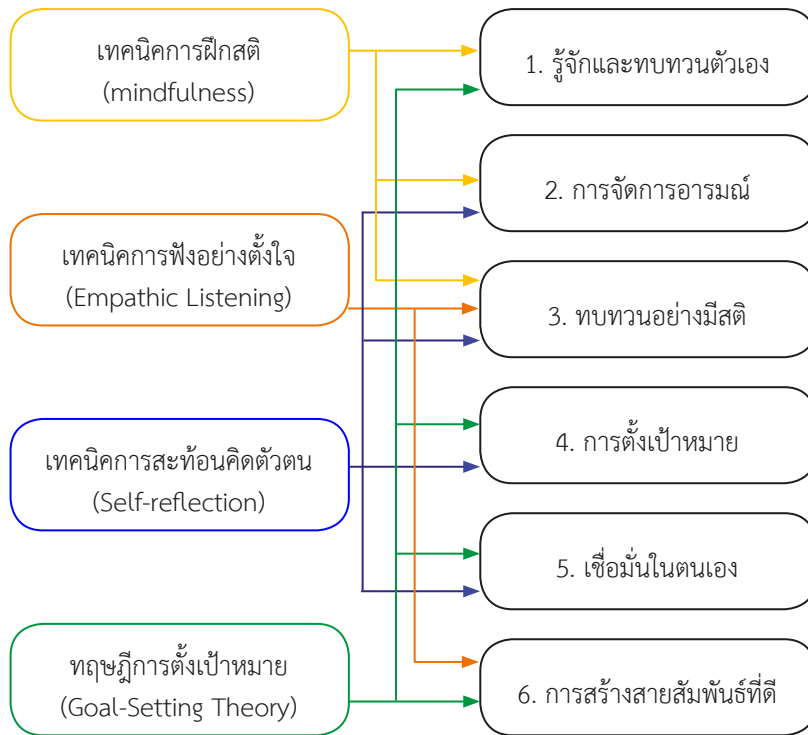
2.1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อให้ได้องค์ประกอบของความทนทานทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมความทนทานทางใจ และองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความทนทานทางใจ มากำหนดเป็นร่างโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.2 ผู้วิจัยร่างโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำแนวคิดการฝึกสติ (mindfulness) ที่เน้นในการปรับเปลี่ยนความคิด การรู้เท่าทันความคิดและอารมณ์ ทฤษฎี การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting theory) เน้นในการวางแผนการคิด การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน เทคนิคการสะท้อนตัวตน (Self-reflection) และเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Empathic listening) เน้นการทบทวนตนเองและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงต่อไป มาร่วมกับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบที่ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (EFA) จากการเก็บข้อมูลจากแบบวัด ได้แก่ 1) การจัดการอารมณ์ 2) การทบทวนอย่างมีสติ 3) การตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 4) ความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธ์ภาพที่ดี มาออกแบบร่างโปรแกรมความทนทานทางใจทั้งหมด 6 กิจกรรม ได้แก่ ครั้งที่ 1 การรู้จักและทบทวนตัวเอง ครั้งที่ 2 การจัดการอารมณ์พร้อมเผชิญหน้ากับปัญหา ครั้งที่ 3 ทบทวนอย่างมีสติ ครั้งที่ 4 การตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน ครั้งที่ 5 ความเชื่อมั่นในตนเอง และ ครั้งที่ 6 การสร้างสายสัมพันธ์ที่ไตร่ตรองละเอียดถี่ถ้วน ดังภาพที่ 1

แผนผังโปรแกรมความทนทานทางใจ

ภาพที่ 1 แผนผังโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.3 ผู้วิจัยนำร่างโปรแกรมความทนทานทางใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นอาจารย์ทางจิตวิทยา 1 ท่าน และนักจิตวิทยาที่มีเชี่ยวชาญทางสุขภาพจิต 1 ท่าน และ ครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมความทนทานทางใจ พบว่าโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.44)

2.2.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมความทนทานทางใจที่พัฒนาขึ้นมาปรับตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องที่ไม่ได้ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 ครั้ง โดยมีครูแนะแนวประจำห้องเรียนได้เข้าร่วมสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรมตามโปรแกรม หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งจะนำข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจากการทดลองพบว่ายังมีบางกิจกรรมที่เนื้อหาที่มีความยาก ต้องใช้เวลาในการคิดทบทวน จึงได้ปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับช่วงวัยและเวลาในการจัดกิจกรรม รายละเอียดการปรับโปรแกรมดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ครั้งที่	เทคนิคและทฤษฎี	กิจกรรม	ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
ครั้งที่ 1 การรู้จักและ ทบทวนตัวเอง (ปฐมนิเทศ)	1. การตั้งเป้าหมาย 2. การฝึกสติ	1. การชี้แจงรายละเอียด ความหมาย และความสำคัญของ ความทนทานทางใจให้นักเรียนทราบ 2. การให้ทบทวนเรื่องราวที่ทำให้ เกิดอารมณ์ทางลบและตั้งเป้าหมาย ในการเปลี่ยนแปลงตนเอง	กิจกรรมและเวลา มีความเหมาะสม	-
ครั้งที่ 2 การจัดการอารมณ์ พร้อมเผชิญหน้า กับปัญหา	1. ฝึกสติ 2. สะท้อนตัวตน	1. กิจกรรมถอดรหัส โดยให้นักเรียน แข่งขันแก้ไขปริศนา 2. ให้นักเรียนทบทวนความอารมณ์ และร่างกายที่ตอบสนองระหว่างการ แข่งขัน	ปริศนามี ความยากใน บางข้อ ทำให้ใช้ เวลานาน	ปรับข้อความถาม ให้เหมาะสม กับช่วงวัย และ ลดจำนวนข้อ
ครั้งที่ 3 ทบทวนอย่างมีสติ	1. ฝึกสติ 2. สะท้อนตัวตน 3. การฟังอย่างตั้งใจ	1. กิจกรรมสายลับ จับโจร โดยนักเรียนจะต้องตั้งใจฟังข้อมูล จากเพื่อนเพื่อวิเคราะห์ ด้วยเหตุผล 2. ให้นักเรียนทบทวนถึง การตั้งสติเมื่ออยู่ในสถานการณ์ของ ความขัดแย้ง	กิจกรรมและเวลา มีความเหมาะสม เสนอให้ปรับ สื่อการ์ดให้มี ความน่าสนใจ เพิ่มขึ้น	ปรับปรุงสื่อการ์ด ข้อมูลโดยการเพิ่ม รูปการ์ตูนให้เข้า กับเนื้อเรื่อง
ครั้งที่ 4 การตั้งเป้าหมาย อย่างชัดเจน	1. สะท้อนคิด 2. การตั้งเป้าหมาย	1. กิจกรรมการเขียน Timeline เพื่อให้นักเรียนได้วางแผนถึง เป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว	กิจกรรมและสื่อ มีความเหมาะสม	-
ครั้งที่ 5 ความเชื่อมั่นใน ตนเอง	1. สะท้อนตัวตน 2. การตั้งเป้าหมาย	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนรับฟัง สถานการณ์จากกรณีศึกษา แล้วให้ สะท้อนความรู้สึก พร้อมบอกสิ่งที่ดี ในตัวเราที่จะทำให้ผ่านสถานการณ์ นั้นไปได้ 2. การวางแผนและเป้าหมายในการ พัฒนาตนเอง	กิจกรรมและสื่อ มีความเหมาะสม	-
ครั้งที่ 6 การสร้าง สายสัมพันธ์ที่ดี (ปัจฉิมนิเทศ)	1. การฟังอย่างตั้งใจ 2. การตั้งเป้าหมาย	1. ให้นักเรียนร่วมกัน แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ เกี่ยวกับการมีมิตรภาพที่ดี 2. การวางแผนการรักษา สัมพันธ์ภาพในระยะยาว	กิจกรรมและสื่อ มีความเหมาะสม	-

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ประสานกับทางครูแนะแนว เพื่อขออนุญาตดำเนินการใช้โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่ตกเป็นห้องกลุ่มตัวอย่าง และ เพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของนักเรียนของนักเรียน ครูแนะแนวได้นำโปรแกรมไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้กับนักเรียนห้องอื่น ๆ ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับความทนทานทางใจและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม และแจ้งสิทธิในการปฏิเสธการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนักเรียนทุกคนมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมหลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบวัดความทนทานทางใจก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม โดยจะดำเนินการในคาบรายวิชาแนะแนว สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที จำนวน 6 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 การรู้จักและทบทวนตัวเอง (ปฐมนิเทศ) ครั้งที่ 2 การจัดการอารมณ์พร้อมเผชิญหน้ากับปัญหา ครั้งที่ 3 ทบทวนอย่างมีสติ ครั้งที่ 4 การตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน ครั้งที่ 5 ความเชื่อมั่นในตนเอง และครั้งที่ 6 การสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี (ปัจฉิมนิเทศ) หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบวัดความทนทานทางใจอีกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่า Kolmogorov-Distribution และ ค่าทดสอบที (Dependent samples t-test)

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ครั้งที่	สาระสำคัญ	จุดประสงค์	กิจกรรม	การวัดผล
ครั้งที่ 1 การรู้จักและ ทบทวนตัวเอง (ปฐมนิเทศ)	สร้างสัมพันธ์ภาพและ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ กับความทนทานทางใจ	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพ ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบ เกี่ยวกับความหมาย และ ความสำคัญของความทนทาน ทางใจ	ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียด ความหมาย และ ความสำคัญของ ความทนทานทางใจ ให้นักเรียนทราบ	- การสังเกต พฤติกรรม
ครั้งที่ 2 การจัดการ อารมณ์ พร้อมเผชิญหน้า กับปัญหา	ความสามารถจัดการและ ควบคุมอารมณ์เมื่อเผชิญกับ สถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิด ความเครียดมีความสำคัญ ต่อการจัดการปัญหา	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถ อธิบายวิธีการผ่อนคลาย ทางอารมณ์ เมื่อต้องเผชิญ หน้ากับสถานการณ์เชิงลบ	ให้นักเรียนทบทวน เรื่องที่ทำให้เกิด ความเครียด และ แนวทางใน การผ่อนคลายอารมณ์	- การสังเกต พฤติกรรม - การเขียน สะท้อนคิด

ตารางที่ 2 โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

ครั้งที่	สาระสำคัญ	จุดประสงค์	กิจกรรม	การวัดผล
ครั้งที่ 3 ทบทวน อย่างมีสติ	การเปิดใจรับฟังสิ่งต่าง ๆ อย่างมีสติทำให้ความเข้าใจ และจัดการสิ่งที่เกิดขึ้นได้ อย่างรอบคอบ	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนัก รู้เกี่ยวกับความสำคัญของ การฟังอย่างตั้งใจและนำข้อมูล ไปประกอบการแก้ปัญหาได้	ให้นักเรียนรับฟังข้อมูล จากเพื่อนและคิดถึง เรื่องราวที่เพื่อนเล่า	- สังเกต พฤติกรรม - การเขียน สะท้อนคิด
ครั้งที่ 4 การตั้ง เป้าหมาย อย่างชัดเจน	การตั้งเป้าหมาย เป็นการวางแผนอย่างมี ขั้นตอนที่ชัดเจน แต่สิ่งที่ สำคัญมากกว่า การตั้งเป้าหมาย คือ การลงมือเป้าหมายนั้น	1. เพื่อให้นักเรียนวางแผน ไปสู่เป้าหมายได้ 2. เพื่อให้นักเรียนบอก วิธีการรับมือ เมื่อเกิด อุปสรรคระหว่าง การไปสู่เป้าหมาย	นักเรียนเขียน Timeline และวิธีการที่จะไปสู่ เป้าหมายได้	- การสังเกต พฤติกรรม และชิ้นงาน
ครั้งที่ 5 ความเชื่อมั่น ในตนเอง	ความเชื่อมั่น และ ความมั่นใจเป็นพลังที่จะ ช่วยให้สามารถฝ่าฟัน อุปสรรคไปได้	1. เพื่อให้นักเรียนทบทวนตัวเอง ถึงจุดเด่นจุดด้อยในตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนบอกแนวทาง การพัฒนาจุดเด่นของตัวเอง	ให้นักเรียนรับฟัง กรณีศึกษา แล้วสะท้อน ความคิด สิ่งที่ดีในตัวเรา ที่ทำให้ผ่าน สถานการณ์นั้นไปได้	- สังเกต พฤติกรรม และ การเขียน สะท้อนคิด
ครั้งที่ 6 การสร้าง สายสัมพันธ์ที่ดี (ปัจฉิมนิเทศ)	การสร้างเครือข่ายที่ดี เหมือนกับนกที่มีลมใต้ปีก คอยพุงไม่ให้ต้องบิน อย่างเหนื่อยลำ การมีมิตรภาพที่ดีก็เป็น แรงหนุนให้มีพลังใจใน การฝ่าฟันอุปสรรคไปได้	1. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ ของการมีเพื่อนที่ดี 2. ให้นักเรียนบอกถึงวิธี การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี	ให้นักเรียนร่วมกัน แสดงความคิดเห็นและ ประสบการณ์เกี่ยวกับ การมีมิตรภาพที่ดีจะ ช่วยเติมพลังใจให้เรา ได้อย่างไร - สรุปและสะท้อนคิด เกี่ยวกับการได้เข้าร่วม กิจกรรม	- สังเกต พฤติกรรม

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความทนทานทางใจ ก่อนและหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความทนทานทางใจก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจ

หัวข้อ	การทดลอง	\bar{X}	S.D.	t	p
การจัดการอารมณ์	ก่อน	2.19	0.35	6.90*	0.00
	หลัง	3.24	0.76		
การทบทวนอย่างมีสติ	ก่อน	3.04	0.60	5.02*	0.00
	หลัง	3.92	0.83		
การตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน	ก่อน	2.99	0.60	2.96*	0.01
	หลัง	3.50	0.87		
ความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดี	ก่อน	2.97	0.79	1.23*	0.23
	หลัง	3.24	0.87		
รวม	ก่อน	2.59	0.31	6.15*	0.00
	หลัง	3.40	0.67		

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ พบว่า คะแนนโดยเฉลี่ยก่อนเข้าโปรแกรม ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.31) และหลังเข้าโปรแกรม ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.67) โดยนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความทนทานทางใจสูงขึ้น ($t = 6.15$) โดยด้านการจัดการอารมณ์มีคะแนนสูงมากที่สุด ($t = 6.90$) รองลงมาได้แก่ ด้าน การทบทวนอย่างมีสติ ($t = 5.02$) และ ด้านการตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน ($t = 2.96$) ตามลำดับ โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $p < .05$ ยกเว้นด้านความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดี ($t = 1.23$)

สรุปผลการวิจัย

1. โปรแกรมความทนทานทางใจโปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 กิจกรรม โดยนำแนวคิด การฝึกสติ (mindfulness), ทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting theory), เทคนิคการสะท้อนตัวตน (Self-reflection) และเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Empathic listening) ร่วมกับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการอารมณ์ 2) การทบทวนอย่างมีสติ 3) การตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 4) ความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดี มาออกแบบร่างโปรแกรมความทนทานทางใจ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คะแนนความเหมาะสมของโปรแกรมความทนทานทางใจ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.44)

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คะแนนโดยเฉลี่ยก่อนเข้าโปรแกรม ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.31) และหลังเข้าโปรแกรม ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.67) โดยนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความทนทานทางใจสูงขึ้น ($t = 6.15$) โดยด้านการจัดการอารมณ์มีคะแนนสูงมากที่สุด ($t = 6.90$) รองลงมาได้แก่ ด้าน การทบทวนอย่างมีสติ ($t = 5.02$) และ ด้านการตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน ($t = 2.96$)

ตามลำดับ โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $p < .05$ ยกเว้นด้านความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดี ($t = 1.23$)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สร้างโดยมีพื้นฐานจากองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ที่ได้จากการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการอารมณ์ 2) การทบทวนอย่างมีสติ 3) การตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 4) ความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดี และนำแนวคิดการฝึกสติ (Mindfulness) ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนตัวตน (Self-reflection) และเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Empathic listening) มาใช้ในการออกแบบกิจกรรม เนื่องจากเทคนิคการสะท้อนตัวตนเป็นการทบทวนถึงการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ และเมื่อร่วมกับการฝึกสติจะช่วยให้เกิดความยอมรับในความคิดความรู้สึกนั้น ๆ (ณัฐวัฒน์ ล่องทอง, 2565) อีกทั้งการนำเทคนิคการบำบัดความคิดด้วยการฝึกสติ มีพื้นฐานมาจากพุทธศาสนาแบบเซน ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการฝึกสติกับการบำบัดทางความคิด เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดการความคิดที่รบกวนจิตใจ พัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์และเพิ่มอารมณ์ทางบวก (ภมรพรรณ ยุระยาตร์, 2565) ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการจัดการอารมณ์ และทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ และการนำทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting theory) เน้นในการวางแผนการคิด การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน (Clear goals) การให้ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม (Appropriate feedback) ซึ่งการตั้งเป้าหมายและการรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการการเรียนรู้ การคิดที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นเร้าให้นักเรียนเกิดความพยายามในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557) การตั้งเป้าหมายจึงเป็นการจูงใจให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น มั่นใจ อดทนพยายามเพื่อให้อัตนเองไปถึงเป้าหมาย แม้จะพบกับความยากลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของคุณลักษณะความทนทานทางใจทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบ (Commitment), ความท้าทาย (Challenge), การควบคุม (Control) และ ความมั่นใจ (Confidence)

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมความทนทานทางใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความทนทานทางใจสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโปรแกรมความทนทานทางใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นโปรแกรมที่มีการสะท้อนคิดตัวตน การทบทวนตนเองจากการฝึกสติ และการวางแผนเป้าหมาย ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างมีแบบแผนที่เป็นรูปธรรม ทำให้นักเรียนได้มีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ที่จะรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสถานการณ์รอบตัวที่นักเรียนต้องพบในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับ Clough & Strycharczyk (2014) ได้อธิบายว่า ความทนทานทางใจ สามารถส่งเสริมได้ด้วยโปรแกรมที่มีการเปลี่ยนแปลงความคิดและการเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ผ่านทางการปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ มนัสพล และคณะ (2562) ที่พบว่า ความทนทานทางใจ สามารถพัฒนาได้จากประสบการณ์ชีวิต การที่ได้เรียนรู้ทำกิจกรรมร่วมกันและการเผชิญหน้าแก้ปัญหา เช่น นักเรียนต้องเรียนรู้ที่จะบริหารเวลาหรือร่วมกันแก้ไขปัญหากับเพื่อนในกลุ่มการพัฒนาความทนทานทางใจควรสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ และสนับสนุน

ให้เกิดการตั้งเป้าหมายและยึดมั่นในการไปถึงเป้าหมายนั้น ส่วนด้านความเชื่อมั่นในตนเองและการมีสัมพันธภาพที่ดี มีความแตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี อาจเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์ร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและพร้อมในการแลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ปัญหาพร้อมกัน ครูแนะแนวอาจจะจัดกลุ่มนักเรียนที่มีเป้าหมายคล้ายกันมาทำกิจกรรมในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจของนักเรียนชั้นมัธยมปลายที่ถูกกลั่นแกล้งโดยการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการรู้คิดและพฤติกรรม พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะปัญหาคล้ายกัน ทำให้ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีความตั้งใจ และพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน (นิศารัตน์ สุขตาม และคณะ, 2565)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ที่จะนำโปรแกรมความทนทานทางใจไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดของโปรแกรมก่อนเลือกนำไปใช้โปรดศึกษาวัตถุประสงค์และคำชี้แจงต่าง ๆ อย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 โปรแกรมความทนทานทางใจเป็นโปรแกรมที่สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ การจะนำโปรแกรมไปใช้อาจจะต้องพิจารณากิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และช่วงวัยของนักเรียนที่จะนำไปใช้

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับครูแนะแนวในการนำโปรแกรมไปใช้ ควรปรับให้นักเรียนที่มีเป้าหมาย หรือปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเปิดใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลความคงทนของความทนทานทางใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมความทนทานทางใจหลังการเข้าร่วมอย่างน้อย 1 เดือน

2.2 ควรพัฒนาโปรแกรมความทนทานทางใจโดยเพิ่มเทคนิคและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการให้บริการงานแนะแนวมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กันตภณ มนัสพล, วรากร ททรัพย์วิระปรกรณ์, และสุรินทร์ สุทธิธาทิพย์. (2562). ผลของการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญาต่อความทนทานทางจิตใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 10(1), 274-295.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์. (2555). *จิตใจเปราะบาง*. สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com./tcas/article/detail/9546>

- ภูว แสงวัฒน์. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสติ การกำกับอารมณ์แบบปรับเปลี่ยนความคิดการกำกับอารมณ์แบบเก็บกด และสภาวะทางจิต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/55534>
- ณัฐวัฒน์ ล่องทอง. (2565). ผลของการอบรมโดยใช้แนวคิดทางจิตวิทยาการปรึกษาแบบผสมผสานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความทนทานทางจิตใจของนักศึกษา. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 12(2), 27-38.
- นิตยา วรรณรัตน์. (2546). ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแซ่ฟ้า จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นจาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:101463>
- นิตารัตน์ สุขตาม, กาญจนา สุทธิเนียม, ชลพร กองคำ และ ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์. (2565). การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ถูกลั่นแกล้ง โดยการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการรู้คิดและพฤติกรรม. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 313-320.
- ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล. (2559). ทำอย่างไรให้ “รู้สึกดี” ต่อตัวเอง. สืบค้นจาก <https://www.stellaraustralia.com/wp-content/uploads/2016/01/201210.pdf>
- ภมรพรรณ ยุธยาตรี. (2565). *จิตบำบัดรายบุคคลเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: หจก.อภิชาติการพิมพ์.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2565). *คุยเรื่องทิศทางการศึกษาปี 65 กับ ดร.ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค*. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/article-education-direction-2565/>
- วันเพ็ญ แสงสงวน. (2562). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยการใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(2), 186-194.
- สรวงมณต์ สิทธิสมาน. (2558). *สังคมเปราะบางยิ่งต้องทำให้ลูกเข้มแข็ง*. สืบค้นจาก <https://citly.me/LYTwo>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). *จับตาทิศทางสุขภาพคนไทยปี 2564*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นจาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/article/thaihealth-watch-จับตาทิศทางสุขภาพคนไทยปี-2564>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. (2564). *สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564*. สืบค้นจาก <https://citly.me/Xlh9a>
- ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล, พิมพ์วัลย์ อายุวัฒน์ และ ปรานต์ เหล่ารัตน์ศรี. (2562). ความรอบรู้ด้านสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการพยาบาล สุขภาพ และการศึกษา*, 2(2), 35-42.
- Boroujeni, S. T., Mirheydari, S. B. G., Kaviri, Z., & Shahhosseini, S. (2012). The survey of relationship and comparison: emotional intelligence, competitive anxiety and mental toughness female super league basketball players. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1440-1444.

- Clough, P. J., Earle, K., & Sewell, D. (2002). *Mental toughness: The concept and its measurement*. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in sport psychology* (pp. 32–43). London: Thomson.
- Clough, P.J., & Strycharczyk, D. (2014). *Developing Mental Toughness in Young People: Approaches to Achievement, Well-being, Employability, and Positive Behavior*. London: Karnac.

การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา

SCHOOL VISION-BASED SOCIAL STUDIES CURRICULUM DEVELOPMENT

Received: May 31, 2023

Revised: July 13, 2023

Accepted: July 16, 2023

ณัฐภัทร คล้ายสุวรรณ^{1*}, อัญชลี ศรีกลชาญ² และ นาทยา ปิลันธนานนท์³
Nattapat Klaisuwan^{1*}, Anchalee Srikolchan² and Nataya Pилanthanon³

*Corresponding author, Email: nattapatklaisuwan@gmail.com

บทคัดย่อ

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเป็นการตกผลึกของความปรารถนาและมุ่งหวังของโรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติ ทั้งยังเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาที่นำมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ บริบทเฉพาะของผู้เรียน งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาและประเมินผลหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษาผ่านการลงมือ ปฏิบัติร่วมกันของคณะครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ โดยเริ่มจากการสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องกับคณะครู กำหนดวัตถุประสงค์ จุดเน้น สมรรถนะสำคัญ และผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงจุดเน้น ในวิสัยทัศน์สถานศึกษา ธรรมชาติและเป้าหมายของวิชาสังคมศึกษาในการพัฒนาพลเมือง มีการกำหนดโครงสร้าง หลักสูตรและพัฒนารายวิชาพื้นฐาน จำนวน 28 รายวิชา โดยเริ่มจากการกำหนดประเด็น (Theme) ประจำรายวิชา ที่ส่งเสริมการบูรณาการสอดคล้องกับธรรมชาติรายวิชา คำนึงถึงบริบทของผู้เรียน จากนั้นพัฒนาคำอธิบายรายวิชา ที่กระชับเป็นเหตุเป็นผลสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ในวิชานั้น ๆ กำหนดชื่อวิชาที่สอดคล้องกับจุดเน้นและเป้าหมาย รายวิชาแล้วนำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง และเหมาะสมของหลักสูตร จากนั้นนำไปให้ผู้บริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 10 ท่าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 25 ท่าน ประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ หลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, สังคมศึกษา, วิสัยทัศน์สถานศึกษา

¹ นิสิตหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ M.Ed. Student, Social Studies Education Program, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

² Asst. Prof., Dr., Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Advisor

³ รองศาสตราจารย์, ดร. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

³ Assoc. Prof., Dr., Faculty of Education, Kasetsart University, Co-Advisor

Abstract

School vision is the crystallization of the desires and hopes of a school, a community, and a nation. It is also the goal of the school to develop students, which can be based on curriculum development in line with the specific context of students. This research aims to develop and evaluate school vision based-social studies curriculum through the joint action of teachers in the social studies department at Bangkapi School. It starts with conveying the right concepts for teachers, then defining objectives, curriculum focus, school competencies, and learning outcomes in accordance with each other considering the focus of the school vision, as well as the nature and goals of the social studies course in terms of citizen development, to determine the structure of the curriculum and develop 28 courses, to set the theme for each course that promotes integration consistent with the nature of the course, taking into account the context of the learners, developing concise, rational course descriptions that reflect the learning outcomes that students will be developed in that course and define course names that are consistent with the focus and goals of the course. Then, the developed curriculum was sent to a focus group with 6 experts to consider the consistency and suitability of the curriculum. Then, the complete curriculum was brought to 10 school curriculum administrators and 25 promoters of education in Bangkapi School to evaluate the suitability and feasibility of the curriculum. The results indicated that the curriculum was appropriate at the highest level and that the curriculum had the possibility of being applied at a high level.

Keywords: Curriculum development, Social studies, School vision

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน (Standards-Based education) ที่ให้อิสระกับสถานศึกษาในการออกแบบการจัดการศึกษา โดยนำมาตรฐานมาปรับแต่งให้สอดคล้องกับบริบทของตน และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตามที่มาตรฐานคาดหวังซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา ทั้งยังส่งเสริมให้สถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายที่ประเทศกำหนดไว้ แต่ในการปฏิบัติจริงกลับมีลักษณะโน้มเอียงไปในลักษณะการอ้างอิงมาตรฐาน (Standard-referenced) ที่นำเอามาตรฐานมาอ้างอิงข้อต่อข้อ นำมาตรฐานมาเป็นหลักสูตร เป็นรายวิชา เป็นหน่วยการเรียนรู้ นำเอาสาระการเรียนรู้แกนกลางมากำหนดเป็นเนื้อหาที่จะสอน และเป็นข้อสอบที่จะออก ส่งผลให้สถานศึกษาไม่มีอิสระในการจัดการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับธรรมชาติและเป้าหมายของการจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน (นาตยา ปีลันธนานนท์, 2564; พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, 2542; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

การพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานจะถือว่ามาตรฐานการศึกษาเป็นกรอบการจัดการศึกษา ในภาพรวม ขณะที่หลักสูตรสถานศึกษาเป็นกรอบจุดประสงค์การจัดการศึกษาเพื่อส่วนตนของผู้เรียน มาตรฐานจึงไม่ใช่หลักสูตรที่ผูกมัดการจัดการเนื้อหาการเรียนการสอน หรือการวัดประเมินให้เป็นไปในลักษณะที่เหมือนกันทั่วประเทศ การพัฒนารายวิชาหน่วยการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรอิงมาตรฐาน จึงต้องคำนึงระหว่างบริบทของผู้เรียน พื้นที่โรงเรียน ชุมชน และสภาพภูมิสังคมกับความคาดหวังของประเทศที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2564) การจัดการเรียนการสอนจึงยืดหยุ่น เน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตามการศึกษาศภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับของ ดร.ณิ จำปาทอง (2560) กลับพบว่า ครูส่วนมากนิยมจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหนังสือของสำนักพิมพ์เป็นหลักวัดและประเมินผลด้านองค์ความรู้มากกว่าทักษะการคิด และไม่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการลักษณะการจัดการเรียนการสอน จึงมีลักษณะผูกขาดเป็นรูปแบบเดียวกันในทุกพื้นที่ ซึ่งการปฏิบัติงานลักษณะดังกล่าวถือว่าไม่สอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นการนำองค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ มาเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ด้วยการจัดเป็นรายวิชาที่สอนในโรงเรียนสำหรับผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเป็นพลเมืองที่ดี (Kochhar, 2009; National Council for the Social Studies, 2010; นาตยา ปิรันธนานนท์, 2564) แต่การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในบริบทประเทศไทยกลับพบสภาพการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ ของสังคมศึกษา อันส่งผลให้เป้าหมายและคุณค่าของสังคมศึกษาถูกด้อยค่าลง ซึ่งอาจเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนและขาดความรู้เรื่องสังคมศึกษา การจะทำให้สังคมศึกษาเกิดคุณค่าแก่ผู้เรียนสูงสุดต้องเริ่มจากระดับสถานศึกษาที่มีการออกแบบหลักสูตรและพัฒนารายวิชาที่คำนึงถึงธรรมชาติ เป้าหมาย และคุณค่าของสังคมศึกษา

ระบบการศึกษาปัจจุบันมุ่งเน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based management) เพื่อให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบทของท้องถิ่น และสภาพภูมิสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจและตอบสนองต่อบริบทเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานจึงจำเป็นต้องอาศัยจุดเน้นของสถานศึกษานั้น ๆ มาเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งเป็นการตกผลึกของความปรารถนาและความมุ่งหวังของโรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติ ทั้งยังเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน จึงถือเป็นสิ่งสะท้อนจุดเน้นของสถานศึกษานั้น ๆ (Brown, 1990; Edge, 2000; Fullan & Watson, 2000; Missouri Department of Elementary and Secondary Education, 2019; Wallace, Engel, & Mooney, 1997)

โรงเรียนบางกะปิ มีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา คือ “เป็นสถานศึกษาวิถีใหม่ มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรม สร้างสรรค์เทคโนโลยี ดำรงชีพออย่างมีความสุขในศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนบางกะปิ, 2565) จากถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาของโรงเรียนบางกะปิจะพบจุดเน้นที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนจำนวนมากซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของผู้เรียน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ โรงเรียนบางกะปิที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่มีการนำวิสัยทัศน์สถานศึกษาของโรงเรียนบางกะปิมาเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งยังมีลักษณะการจัดหลักสูตรที่โน้มเอียงไปในลักษณะการอ้างอิงมาตรฐาน (Standards-referenced) โดยการกำหนดคำอธิบายรายวิชาจะนำหัวข้อเนื้อหา ที่ระบุไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางมาเขียนเรียงต่อกัน ตามด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้และเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยมีได้นำบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการกำหนดคำอธิบายรายวิชา อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาขาดความยืดหยุ่น และผูกมัดการจัดการศึกษาไว้ตามแบบแผนของส่วนกลาง อีกทั้งการกำหนดชื่อรายวิชานั้นจะอาศัยชื่อกลุ่มสาระหรือชื่อสาระมาเป็นชื่อของรายวิชาแล้วใส่เลขลำดับการเรียนตามชั้นปี ชื่อรายวิชาซึ่งควรจะสื่อความให้ทราบว่ารายวิชานี้ เรียนอะไร อย่างไร เพื่ออะไรนั้นไม่สามารถสื่อความได้ ซึ่งส่งผลให้การประเมินผู้เรียนจากผลการเรียนที่ไม่ทราบว่าผลการเรียนวิชาดังกล่าวนี้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจหรือบกพร่องในเรื่องใด (คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางกะปิ, 2565)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาในประเทศไทย พบว่า งานวิจัยจำนวนมากเป็นการดำเนินการวิจัยในลักษณะการพัฒนารายวิชา ขณะที่งานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งเน้นศึกษา สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรเพื่อชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่พบในภาคปฏิบัติของการนำหลักสูตรไปใช้ แต่ไม่พบงานวิจัยที่นำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรภายใต้การจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ในบริบทประเทศไทยที่จัดการศึกษาอิงมาตรฐานมาอย่างยาวนาน แต่ยังไม่เกิดการกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง ทั้งยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐาน การดำเนินงานวิจัยพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาที่ชี้ให้เห็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐานที่คำนึงถึงทิศทางการพัฒนาพลเมืองของชาติที่สอดคล้องไปกับความต้องการของท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินงานวิจัยพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษาผ่านการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของโรงเรียนบางกะปิที่อาศัยวิสัยทัศน์ของสถานศึกษามาเป็นฐานคิดสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา
2. เพื่อประเมินหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา ผู้วิจัยได้ประมวลความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักสูตรสังคมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาและแนวคิดเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า หลักสูตรสังคมศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมประชาธิปไตย สามารถนำองค์ความรู้มาใช้ในการทำงานร่วมกับการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมทางสังคมในฐานะพลเมืองโลก โดยในการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาภายใต้การจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐานจะคำนึงถึงความต้องการของชาติจากการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด และนำบริบทของผู้เรียน พื้นที่ โรงเรียน ชุมชน และสภาพภูมิสังคมมาเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรผ่านการนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษามากำหนดเป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนและเป็นเป้าหมายของหลักสูตร มีการกำหนด

ขอบข่าย (Scope) ด้วยประเด็น (Theme) ที่สนับสนุนการบูรณาการ มีการกำหนดลำดับสิ่งที่จะเรียน (Sequence) ที่มีความต่อเนื่องกัน มีการสร้างจุดเน้นรายวิชาในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและพัฒนารายวิชาพื้นฐาน จำนวน 28 รายวิชา แล้วดำเนินการประเมินผลหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สถานที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ของโรงเรียนบางกะปิ เนื่องจากโรงเรียนบางกะปิเป็นสถานศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) แต่หลักสูตรสถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียน อีกทั้งบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการจะปรับและพัฒนาหลักสูตรแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการ

2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย

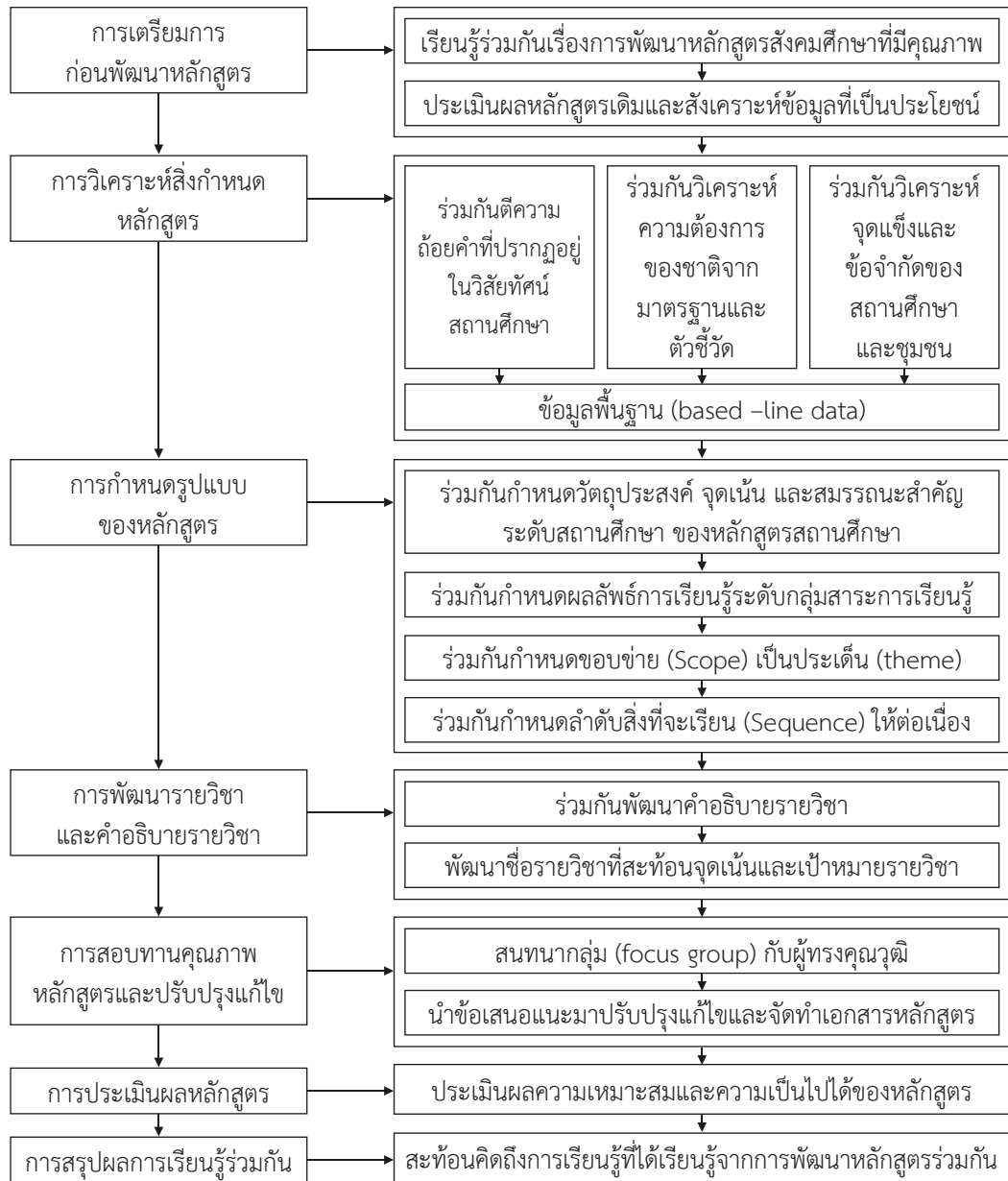
2.1 คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ จำนวน 18 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษาในทุกกระบวนการ

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านหลักสูตรสังคมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้คอยชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับความสอดคล้อง และความเหมาะสมของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษาผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus group)

2.3 ผู้บริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา

2.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระอื่น ๆ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนศิษย์เก่า ซึ่งมีหน้าที่ประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา

3. ขั้นตอนการพัฒนาและประเมินผลหลักสูตร โดยในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) มีลำดับขั้นตอนการวิจัยตามแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ลำดับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา

ผลการวิจัย

ผู้พัฒนาหลักสูตรได้นำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนบางกะปิ คือ “เป็นสถานศึกษาวิถีใหม่ มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรม สร้างสรรค์เทคโนโลยี ดำรงชีพอ่างมีความสุขในศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมาใช้เป็นจุดเน้น ในการพัฒนาหลักสูตรผ่านการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษา สมรรถนะระดับสถานศึกษา

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร และรายวิชาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ จำนวน 28 รายวิชา ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาเป็น ดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 10 คน ถึงความเหมาะสมของหลักสูตร ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

ที่	ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	สรุปผล
1	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจถึงทิศทางการพัฒนาผู้เรียน	4.70	0.48	เหมาะสมมากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาผู้เรียนในบริบทของสังคมปัจจุบัน รวมทั้งทิศทางการพัฒนาในอนาคต	4.60	0.69	เหมาะสมมากที่สุด
3	จุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบางกะปิและท้องถิ่น	4.60	0.52	เหมาะสมมากที่สุด
4	จุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบันรวมทั้งทิศทางการพัฒนาในอนาคต	4.60	0.52	เหมาะสมมากที่สุด
5	สมรรถนะสำคัญระดับสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบางกะปิและท้องถิ่น	4.60	0.52	เหมาะสมมากที่สุด
6	สมรรถนะสำคัญระดับสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบันรวมทั้งทิศทางการพัฒนาในอนาคต	4.50	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
7	โครงสร้างหลักสูตรมีการเรียงลำดับรายวิชาที่เรียนซึ่งช่วยให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียนรู้	4.60	0.52	เหมาะสมมากที่สุด
8	ชื่อรายวิชาสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจถึงจุดเน้นและเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานั้น ๆ	4.50	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
9	คำอธิบายรายวิชากระชับ และสามารถสื่อสารถึงภาพรวมของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานั้น ๆ	4.50	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
10	คำอธิบายรายวิชาสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้ถึงเป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน	4.60	0.52	เหมาะสมมากที่สุด
11	คำอธิบายในรายวิชาต่าง ๆ เหมาะสมและสัมพันธ์กับบริบทในชีวิตและช่วงวัยของผู้เรียน	4.50	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
12	ภาพรวมของหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนบางกะปิและท้องถิ่น	4.50	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
13	ภาพรวมของหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบันรวมทั้งทิศทางการพัฒนาในอนาคต	4.40	0.52	เหมาะสมมาก
ความเหมาะสมภาพรวม		4.55	0.28	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์ภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยประเด็นที่มีผลการประเมินเฉลี่ยสูงสุด คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจถึงทิศทางการพัฒนาผู้เรียน

2. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 25 คน ถึงความเป็นไปได้ของหลักสูตร ปรากฏผลดังตาราง ที่ 4

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร

ที่	ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	สรุปผล
ด้านการนำหลักสูตรไปใช้				
1	ครูผู้สอนรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ของโรงเรียนบางกะปิ สามารถจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรนี้ได้	4.64	0.49	เป็นไปได้มากที่สุด
2	หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ สามารถมาร่วมบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	3.96	0.73	เป็นไปได้มาก
3	หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน	4.08	0.70	เป็นไปได้มาก
4	นักเรียนมีโอกาสได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านตามที่มีการกำหนดไว้ในหลักสูตร	4.40	0.58	เป็นไปได้มาก
ด้านสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (จบชั้น ม.3)				
5	หลักสูตรนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นนวัตกรรมที่สร้างชิ้นงานอันเป็นประโยชน์ และแก้ไขปัญหาในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบพอเพียงและยั่งยืน	4.28	0.54	เป็นไปได้มาก
6	หลักสูตรนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานกับผู้อื่นได้ ทั้งฐานะผู้นำและผู้ตาม	4.52	0.59	เป็นไปได้มากที่สุด
7	หลักสูตรนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี ใฝ่เรียนรู้ เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ภายใต้กรอบของศีลธรรม และกฎหมาย	4.56	0.58	เป็นไปได้มากที่สุด
ด้านสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน (จบชั้น ม.6)				
8	หลักสูตรนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงอย่างมีวิจรรย์ญาณ ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน	4.00	0.50	เป็นไปได้มาก
9	หลักสูตรนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนสามารถประสานความร่วมมือและสื่อสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น เพื่อความเข้าใจอันดีในการทำงาน	4.40	0.58	เป็นไปได้มาก
10	หลักสูตรนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนสามารถชี้แนะและจัดการตนเอง ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา ทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก	4.52	0.51	เป็นไปได้มากที่สุด
ความเป็นไปได้ภาพรวม		4.34	0.40	เป็นไปได้มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์ภาพรวมอยู่ในระดับเป็นไปได้มาก โดยประเด็นที่มีผลการประเมินเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนบางกะปิ สามารถจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรนี้ได้ ขณะที่ประเด็นซึ่งมีผลการประเมินเฉลี่ยน้อยสุด คือ หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ สามารถมาร่วมบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษิตตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา สามารถสรุปผลตามประเด็นได้ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์หลังกำหนดหลักสูตร ผลวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Based – line data) ปรากฏว่า จุดเน้นของสถานศึกษาที่เป็นฐานคิดสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การคำนึงถึงบริบทของโลกที่มีความเป็นพลวัตมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล พัฒนาทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม นำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ และอาศัยหลักคิดจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงความต้องการของชาติจากการตีความมาตรฐานและตัวชี้วัดของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมประชาธิปไตย ปฏิบัติตามกฎหมาย มีสำนึกความเป็นพลโลก มีความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ธำรงความเป็นไทยโดยไม่ลดทอนคุณค่าของชนชาติอื่นตลอดจนตระหนักถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับระบบธรรมชาติ

1.2 การกำหนดรูปแบบของหลักสูตร ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรมใช้เทคโนโลยีสร้างสรรค์ผลงานอย่างรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงชีพอย่างมีความสุข ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นเลิศในการทำงาน เป็นเลิศในการจัดการตนเอง ผ่านการกำหนดสมรรถนะสำคัญระดับสถานศึกษา ซึ่งสื่อถึงโรงเรียนบางกะปิ ประกอบด้วย B: Beyond thinking สมรรถนะการคิดขั้นสูงสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม K: Kind communication สมรรถนะการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และ P: Personal growth สมรรถนะการพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตตามศักยภาพอย่างมีความสุข และกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีบุคลิกลักษณะเป็น นวัตกรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างรู้เท่าทัน ขณะที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้กำหนดให้มีบุคลิกลักษณะเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นนักประสานความร่วมมือ และเป็นผู้ชี้้นำการจัดการตนเอง หลังจากนั้นได้กำหนดประเด็น (Theme) โดยอาศัยมโนทัศน์สำคัญ (Concept) ตามสาระที่จะจัดสอนในรายวิชานั้น ๆ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงของประเด็น (Theme) ในวิชาที่จัดสอนในระดับชั้นเดียวกัน และความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของวิชาที่จัดสอนในแต่ละระดับชั้น

1.3 การสร้างรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา การพัฒนาคำอธิบายรายวิชาจะเรียบเรียงอย่างกระชับ เป็นเหตุเป็นผล สะท้อนถึงสิ่งที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติตลอดจนผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายวิชานั้น ในส่วนของการกำหนดชื่อรายวิชาจะกำหนดให้สอดคล้องกับจุดเน้นและเป้าหมายของรายวิชา โดยบางรายวิชาจะนำประเด็น (Theme) ของรายวิชานั้น ๆ มาใช้ป็นชื่อของรายวิชา

1.4 การสอบถามคุณภาพหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไข ภายหลังจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้มีการปรับข้อวิพากษ์ที่ยังสื่อสารได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และปรับข้อรายการวิพากษ์ที่ยังไม่สะท้อนการบูรณาการตามที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา

2. ผลการประเมินผลหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

2.1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์ภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ คำอธิบายรายวิชาเรียบเรียงอย่างกระชับ สื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจภาพรวมของรายวิชาต่างจากรูปแบบเดิมที่เน้นพรรณนารายละเอียดจำนวนมาก อีกทั้งหลักสูตรน่าสนใจและสอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ยังมีบางรายวิชาที่ยังไม่ตอบสนองการพัฒนาในอนาคตเท่าที่ควร อาจเพราะตัวชี้วัดจำนวนหนึ่งไม่สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไป

2.2 การประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร พบว่า ความเป็นไปได้ของหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์ภาพรวมอยู่ในระดับเป็นไปได้มาก โดยมีข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนเพิ่มเติมของสถานศึกษาระบุว่า สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณและอำนาจการความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเกิดขึ้นได้จริง และควรมีการจัดอบรมด้านการพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ให้กับบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการบูรณาการและวางแผนร่วมกันของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในส่วนของข้อเสนอแนะด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา นั้นผู้ตอบแบบประเมินระบุว่าควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นลงมือปฏิบัติ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนตลอดจน ถ้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ออกแบบการจัดการเรียนรู้และภาระงานที่บูรณาการระหว่างรายวิชาต่าง ๆ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ครอบคลุมทุกมิติและลดภาระงาน อีกทั้งยังต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษิตตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา ถือเป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่เป็นการจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน ซึ่งให้อิสระกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรโดยนำมาตรฐานมาปรับแต่งให้สอดคล้องกับบริบทของตนและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตามที่มาตรฐานคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับที่นักวิชาการหลายท่านได้สื่อสารเพื่อแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคิดในเรื่องจัดการศึกษาอิงมาตรฐานไว้สอดคล้องกัน (Golod, 2014; Greene, 2014; McTighe & Wiggins, 2012; นาตยา ปิลันธนานนท์, 2564) โดยระบุว่ามาตรฐานการเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่มาบังคับว่าผู้สอนจะต้องสอนอย่างไร ใช้ตัวอย่างเนื้อหาใดในการสอน กล่าวอีกนัยหนึ่ง “มาตรฐานการเรียนรู้ไม่ใช่หลักสูตร” การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องอยู่บนฐานของความเหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน พื้นที่โรงเรียน ชุมชนและสภาพภูมิสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในวิสัยทัศน์สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับคณะทำงานและนักวิชาการที่ได้อธิบายถึงลักษณะและคุณค่าของวิสัยทัศน์สถานศึกษาสอดคล้องกัน (Allen & Kern,

2018; Burnham, 2010) ที่ระบุว่าสถานศึกษาต้องแสวงหาความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง บริบทของท้องถิ่น และความคาดหวังของชาติเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กร วิสัยทัศน์จึงเป็นเสมือน เป้าหมายของสมาชิกทุกคนในองค์กรและเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ ดังนั้นการนำวิสัยทัศน์สถานศึกษามาเป็นฐาน คิดในการพัฒนาหลักสูตรภายใต้การจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐานจะส่งผลให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จุดเน้นของหลักสูตรสมรรถนะระดับสถานศึกษา ผลลัพธ์การเรียนรู้ตลอดจนโครงสร้างหลักสูตร และรายวิชามีความ สอดคล้องและสัมพันธ์กับบริบท

2. การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอิงวิสัยทัศน์สถานศึกษา สามารถอภิปรายตามประเด็น ดังนี้

2.1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากว่า การนำวิสัยทัศน์สถานศึกษามาใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ส่งผลให้ หลักสูตรมีความเหมาะสมกับบริบทเฉพาะของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคมโดยรอบ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จิรัสสา ไสยแก้ว (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ แก้วอ่อนเรือน (2555) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ประเด็นภาพรวมของหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งทิศทางการพัฒนาในอนาคต มีผลการประเมินเฉลี่ยน้อยสุดนั้น ผู้ตอบแบบประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะว่า อาจเป็นเพราะ ตัวชี้วัดจำนวนหนึ่งยังไม่ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งประเด็นของตัวชี้วัดจำนวนหนึ่ง ที่ไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบันเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาต่อไป อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยนี้สะท้อนมุมมอง การให้ต้องตระหนักว่าการกำหนดตัวชี้วัดจะต้องมีคุณภาพจริง และผู้กำหนดตัวชี้วัดจำเป็นต้องมีมุมมองเชิงอนาคต (Future-oriented perspective) เพื่อให้สิ่งที่คาดหวังในตัวชี้วัดไม่ล้าสมัยเร็วเกินไป ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในสังคม

2.2 การประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นอาศัยประสบการณ์ของครูทุกท่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ซึ่งเข้าใจในบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา อีกทั้งยังผ่านการถกเถียงในกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่มีตัวแทนของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและผู้ปกครอง เข้าไปร่วม ให้ความคิดเห็น อย่างไรก็ตามยังมีข้อเป็นห่วงบางประการในการนำไปใช้ในบริบทจริง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบประเมินที่ระบุว่า สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณและอำนวยความสะดวก ด้านต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับโอกาสศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเรียน ทั้งยังควรส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการสอนที่เป็น ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในรายวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้หากพิจารณาจาก คำอธิบายรายวิชาที่จัดการศึกษามาก่อนหน้าจะมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้ตามประเด็นหัวข้อที่ระบุในหนังสือทำให้ เมื่อมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการลงมือปฏิบัติจริง มีผลการประเมิน ความเป็นไปได้เฉลี่ยน้อยกว่าผลการประเมินความเป็นไปได้เฉลี่ยของผลลัพธ์การเรียนรู้ในด้านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ตรุณี จำปาทอง (2560) ที่ระบุว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับนั้น ครูส่วนมากนิยมจัด

การเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหนังสือของสำนักพิมพ์เป็นหลักวัดและประเมินผลด้านองค์ความรู้มากกว่าทักษะการคิด และไม่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมีลักษณะผูกขาดเป็นรูปแบบเดียวกันในทุกพื้นที่ เน้นการพัฒนาเฉพาะมิติด้านความรู้โดยละเลยการพัฒนาผู้เรียนในมิติอื่น ดังนั้นการวางหลักสูตรที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนบางกะปิ คาดหวังให้เกิดขึ้น แต่ก็ยังมีข้อกังวลถึงสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนซึ่งคุณครูยังคงคุ้นเคยกับการจัดการศึกษาในรูปแบบเดิม เป็นเหตุให้ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรด้านสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และด้านสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับเป็นไปได้มาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้เป็นการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยวิสัยทัศน์สถานศึกษาของโรงเรียนบางกะปิ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนของโรงเรียนบางกะปิ ชุมชน และสถานการณ์โลก ในปัจจุบัน หากผู้ที่มีความสนใจอยากจะทำหลักสูตรในลักษณะเดียวกัน สามารถนำเทคนิควิธี และกระบวนการทำงานไปปรับใช้ในบริบทของสถานศึกษาที่ต้องการจะพัฒนาหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม แต่ไม่ควรนำรายวิชาที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ไปใช้โดยตรง

2. การพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้เป็นกรวางโครงสร้างหลักสูตรและการพัฒนารายวิชาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ทุกรายวิชา อย่างไรก็ตาม การนำรายวิชาเหล่านี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ผู้สอนต้องวางแผนการจัดทำโครงสร้างรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ที่ไม่ละเลยคุณค่าของการจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน และคำนึงถึงเป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา

3. การนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในบริบทสถานศึกษา ในกระบวนการของการจัดทำโครงสร้างรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการกลั่นกรองและสะท้อนความคิดเห็นร่วมด้วย เพื่อจะทำให้หน่วยการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นส่งเสริมการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจะทำให้การออกแบบการจัดการเรียนรู้และกำหนดภาระงานช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมทุกมิติและลดภาระงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรมีการดำเนินการวิจัยต่อ โดยนำโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัย ในครั้งนี้ไปพัฒนาโครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมและภาระงาน ตลอดจนดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. ควรมีการนำการวิจัยลักษณะนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และในบริบทของสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับผู้ที่มีความสนใจได้ศึกษาเปรียบเทียบตลอดจน เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในสถานศึกษา

3. ควรมีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับข้อจำกัดและความไม่เป็นปัจจุบันของมาตรฐานและตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตลอดจนแนวทางการกำหนดและพัฒนามาตรฐาน ตัวชี้วัดที่มีคุณภาพ

มีมุมมองเชิงอนาคต (Future-oriented perspective) เพื่อให้สิ่งที่คาดหวังในตัวชี้วัด ไม่ล่าสมัยเร็วเกินไปก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในสังคม

4. ควรมีการดำเนินการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์สถานศึกษากับทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้เกิดการกำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนนำวิสัยทัศน์เหล่านั้นมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางกะปิ. (2565). *เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางกะปิ พุทธศักราช 2565*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนบางกะปิ.
- งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนบางกะปิ. (2565). *โรงเรียนบางกะปิ*. สืบค้นจาก <http://bangkapi.ac.th/>
- จิรัชสา ไสยแก้ว. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(69), 161 - 167.
- ดร.ณิ จำปาทอง. (2560). สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10(2), 121 - 135.
- นัตยา ปิลันธนานนท์. (2564). *สังคมศึกษา: ยุคมาตรฐานกำกับ*. กรุงเทพฯ: โรจนพริ้นท์ติ้ง.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 116 ตอนที่ 74ก, น. 1-23).
- วิไลลักษณ์ แก้วอ่อนเรือน. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 2(2), 91-97.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Allen, K. A., & Kern, P. (2018). *School vision and mission statements should not be dismissed as empty words*. Retrieved from <https://theconversation.com/school-vision-and-mission-statements-should-not-be-dismissed-as-empty-words-97375>
- Brown, D. J. (1990). *Decentralization and School-based Management*. Basingstoke: Taylor & Francis.
- Burnham, J. W. (2010). *Why vision?* Retrieved from http://www.is-toolkit.com/knowledge_library/kl_files/WhyVision_JohnWestBurnham
- Edge, K. (2000). *School - Based Management*. Washington, D.C.: Worldbank.
- Fullan, M., & Watson, N. (2000). School-Based Management: Reconceptualizing to Improve Learning Outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*, 11(4), 453-473.
- Golod, A. (2014). *Common Core: Myths and Facts*. Retrieved from <https://www.usnews.com/news/special-reports/a-guide-to-common-core/articles/2014/03/04/common-core-myths-and-facts>

- Greene, P. (2014). *Common Core -- Curriculum or Not?* Retrieved from https://www.huffpost.com/entry/common-core-curriculum-standards_b_5297876
- Kochhar, S. K. (2009). *Teaching of social studies* (20nd ed.). New Delhi: Sterling Publisher.
- McTighe, J., & Wiggins, G. (2012). *Common Core Big Idea Series 2: The Standards Are Not Curriculum*. Retrieved from <https://www.edutopia.org/blog/common-core-standards-not-curriculum-jay-mctighe-grant-wiggins>
- Missouri Department of Elementary and Secondary Education. (2019). *Missouri Schoolwide Positive Behavior Support Tier 1 Implementation Guide*. Missouri: University of Missouri.
- National Council for the Social Studies. (2002). *National Standards for Social Studies Teachers*. Maryland: NCSS Publications.
- National Council for the Social Studies. (2010). *National Curriculum Standards for Social Studies: A Framework for Teaching, Learning, and Assessment* (2nd ed.). Maryland: NCSS Publications.
- Wallace, R. C., Engel, D. E., & Mooney, J. E. (1997). *The learning school : a guide to vision-based leadership*. Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press.

การศึกษาเชิงคุณภาพผลกระทบและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอน
แบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

A QUALITATIVE STUDY, THE IMPACT AND EXPECTATION OF ONLINE
TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT. UNDER THE CORONAVIRUS
DISEASE 2019 PANDEMIC OF STUDENT, PARENTS AND TEACHERS
AT MUANG MAI CHONBURI KINDERGARTEN UNDER THE CHONBURI
PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION.

Received: June 13, 2023

Revised: July 17, 2023

Accepted: July, 2023

อาทิตย์ แสนธิ^{1*} และ สมศักดิ์ เอี่ยมมงคล²

Arthit Saenti^{1*} and Somsak Aeamkongsee²

*Corresponding author, Email: arhithsaenti@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบและค้นหาความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในปีการศึกษา 2564 โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 56 คน ประกอบด้วย นักเรียน 10 คน ผู้ปกครอง 10 คน ครู 8 คน จากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียน 10 คน ผู้ปกครอง 10 คน และครู 8 คน จากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) แบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แนวคำถาม การสนทนากลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่ม จำนวน 6 ครั้ง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม QDA Miner lite โดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการศึกษา พบว่า เกิดผลกระทบดังนี้ (1) ด้านร่างกาย นักเรียนมีปัญหา ด้านร่างกาย จากการออกกำลังกายน้อยลง มีปัญหาด้านสายตา (2) ด้านจิตใจ มีความเครียดจากรูปแบบการเรียนและความไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ (3) ด้านการเรียน นักเรียนมีความยากลำบากในการเรียนรู้มากขึ้น มีสมาธิต่อการเรียนน้อยลง และผู้ปกครองมีสมาธิต่อการทำงานน้อยลง เพราะต้องดูแลนักเรียนมากขึ้น (4) ด้านการเงิน มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และ (5) ด้านสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างทุกกลุ่มน้อยลง และผู้บังคับบัญชาไม่เข้าใจผู้ปกครองที่ต้องดูแลนักเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ได้ค้นพบความคาดหวัง ดังนี้ (1) คาดหวังรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ไม่ส่งผลเสียต่อร่างกายของนักเรียน (2) คาดหวังให้มีเวลา อุปกรณ์ และความรู้ที่เพียงพอ เพื่อลดความเครียด (3) นักเรียนมีความคาดหวังต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองคาดหวังให้รูปแบบการทำงานสอดคล้องกับการเรียนของนักเรียน และครูคาดหวังที่จะพัฒนาตนเอง (4) ความคาดหวังด้านการเงิน ต้องการให้โรงเรียนและรัฐบาลสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ค่าใช้จ่าย และการพัฒนาความรู้ และ (5) ความคาดหวังด้านสังคม มีปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างนักเรียนและครู โดยผู้ปกครองและครูคาดหวังความเข้าใจจากครอบครัว และผู้บังคับบัญชา

คำสำคัญ: สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, ผลกระทบ, ความคาดหวัง, การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

¹ นิสิตปริญญาโท, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ M.E. Student, Program in Educational Administration, College of Management, Bangkok - University of Phayao.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยพะเยา (อาจารย์ที่ปรึกษา)

² Asst. Prof., Program in Educational Administration, College of Management, Bangkok - University of Phayao. (Advisor)

Abstract

The researcher conducted a qualitative research study with the objective of studying the impact and expectations of online teaching and learning management under the epidemic situation of the Coronavirus Disease 2019 of students, parents, and teachers of Muang Mai Chonburi Kindergarten School, under Chonburi Provincial Administrative Organization in students, parents, and teachers of grade 3 and grade 6 levels. There are 56 Samples, consisting of 10 students, 10 parents, and 8 teachers from grade 3; 10 students, 10 parents, and 8 teachers from grade 6. The samples were chosen using Key Information and purposive sampling. The tool used was the group discussion questions. Data were collected by group discussion for 6 times and analyzed by QDA Miner Lite program. By content analysis, the results were showed as follows: (1) Physically, students had fewer physical problems from exercising. (2) Mentally, there were stress from learning and unpreparedness in various aspects (3) in terms of learning, students have more learning difficulties and less concentration on studying and parents had less concentration on work because they had to take care of students, (4) financially, there are increased expenses and (5) socially, there were fewer relationships between all groups. Supervisors did not understand parents who have to take care of students. The findings revealed the following expectations: (1) expecting an online teaching style that does not adversely affect the student physically; (2) expecting to have sufficient time, equipment, and knowledge. To reduce the stress (3) students have expectations for an effective teaching style. Parents expect their working to be consistent with the students' learning, and teachers expect to develop themselves in the progress (4) financial expectations; school and government must support the equipment, costs, and knowledge development; and (5) social expectations; increased interaction between students and teachers. Parents and teachers expect understanding from their families and supervisors

Keywords: COVID-19 outbreak, Impact, Expectation, Online learning

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีการแพร่ระบาดรุนแรงเป็นระลอกที่ 3 ในประเทศไทย เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นในระลอกที่ 3 เทียบกับระลอกที่ 1 และ 2 จะพบว่าการแพร่ระบาดในระลอกที่ 3 มีความรุนแรงที่มากกว่าอย่างมาก โดยในระลอกที่ 1 นั้นเกิดขึ้นในระหว่างช่วงวันที่ 18 มีนาคม 2563 และลดลงอย่างมีนัยสำคัญในวันที่ 12 เมษายน 2563 รวมเป็นเวลา 25 วัน โดยมีจุดสูงสุดอยู่ที่การติดเชื้อต่อวันที่ 188 ราย สำหรับการแพร่ระบาดระลอกที่ 2 เกิดขึ้นเป็นเวลา 103 วัน และมีจำนวนผู้ติดเชื้อรายวันสูงสุดที่ 959 ราย แต่สำหรับการแพร่ระบาดในระลอกที่ 3 ได้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2564 มีจำนวนผู้ติดเชื้อในระดับสูง (TDRI, 2021) โดยตัวเลขผู้ติดเชื้อรายวันสูงสุดอยู่ที่ 23,418 ราย เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2564 (ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, 2564) สำหรับสถานการณ์

การแพร่ระบาดในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ตั้งแต่เริ่มการระบาดในระลอกที่ 1 จนถึง ณ วันที่ 25 มกราคม 2565 มีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะสมจำนวนทั้งสิ้น 128,618 ราย โดยมียอดผู้ติดเชื้อสูงสุดในวันที่ 4 สิงหาคม 2564 จำนวน 1,678 ราย (ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดชลบุรี, 2565) เมื่อเทียบจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมกับจำนวนประชากรในจังหวัดชลบุรี จำนวน 1,583,633 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2564) พบว่า มีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะสมในจังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 8.12 ของจำนวนประชากรในจังหวัด

ด้วยเหตุนี้ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2564 เป็นต้นมา ถึงสิ้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 กระทรวงศึกษาธิการ จึงยึดแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน และเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงได้ประกาศให้โรงเรียนในสังกัดและในกำกับ ของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ 28 จังหวัด ซึ่งมีจังหวัดชลบุรีเป็น 1 ใน 28 จังหวัด ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษและใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เช่น การสื่อสารแบบทางไกล หรือจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ หากไม่สามารถจัดการเรียนการสอนโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อาจจัดการเรียนการสอนโดยไปส่งงาน หรือมอบหมายงานตามความเหมาะสม โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0816.3/ว 01 ลงวันที่ 3 มกราคม 2564 เรื่อง การปิดสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ระลอกใหม่ โดยขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการ ดังนี้ (1) ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งในพื้นที่ควบคุมสูงสุด 28 จังหวัด ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2564 เป็นต้นไป (2) กรณีผู้ว่าราชการจังหวัด กำหนดมาตรการเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กำหนดในข้อ (1) ขอให้นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการดังกล่าว และ (3) ในระหว่างที่สถานศึกษาต้องปิดการจัดการเรียนการสอนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสื่อสารทางไกล รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564)

ทางด้านองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้มีนโยบายโดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (นายวิทยา คุณปลื้ม) เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2564 ทางด้านการศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมทัดเทียมและมีคุณภาพ โดยมีกรอบแนวทางปฏิบัติสำคัญ คือ การศึกษาทางไกลโดยใช้เทคโนโลยี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี, 2564) ประกอบกับคำสั่งคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดชลบุรี ที่ 33/2564 เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus disease 2019 (COVID - 19)) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2564 โดยเห็นชอบให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท ทั้งในระบบและนอกระบบในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ให้สามารถจัดการเรียนการสอนหรือการทำกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนใน 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ระบบเคเบิลโทรทัศน์และระบบดาวเทียม (On air) (2) การเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Online) (3) การเรียนการสอนโดยการใช้ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ (On demand) และ (4) การเรียนการสอนโดยการจัดหนังสือ แบบฝึกหัด ใบงานให้กับนักเรียน เพื่อนำไปเรียนรู้ที่บ้านภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง

(On hand) (คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดชลบุรี, 9 มิถุนายน 2564) ด้วยเหตุนี้โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี จึงมีหนังสือแจ้งผู้ปกครองเพื่อรับทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2564 เป็นต้นไป ซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ (1) ฝ่ายปฐมวัย จัดการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Online) ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) (On demand) ผสมผสานกับรูปแบบการจัดหนังสือ แบบฝึกหัด ใบงาน ให้กับนักเรียน เพื่อนำไปเรียนรู้ที่บ้านภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง และ (2) ฝ่ายประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Online) ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ คือ ไลน์ (Line) Cisco webex และ Google workspace for education (On demand) ผสมผสานกับรูปแบบการจัดหนังสือ แบบฝึกหัด ใบงาน ให้กับนักเรียนเพื่อนำไปเรียนรู้ที่บ้านภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง (โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี, 2564)

ทั้งนี้ จากผลสำรวจของศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อเดือนสิงหาคม 2564 พบว่า นักเรียนได้รับผลกระทบจากการเรียน แบบออนไลน์ 7 อันดับแรก ได้แก่ (1) ปวดตา ปวดเมื่อย ปวดหลัง (2) เครียดและกังวลใจ โดยเฉพาะนักเรียนที่เตรียมเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเตรียมสอบเข้าระดับอุดมศึกษา (3) พักผ่อนน้อยและนอนน้อยลง (4) เบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน (5) มีกิจกรรมทางด้านร่างกาย ออกกำลังกายน้อยลง (6) สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ขาดสมาธิในการเรียน และ (7) รับประทานอาหารไม่ตรงเวลา (กรุงเทพมหานครกิจออนไลน์, 2564) ทางด้านศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เมื่อเดือนมิถุนายน 2564 ต่ออุปสรรคในการที่บุตรหลานต้องเรียนแบบออนไลน์ (มติชนสุดสัปดาห์, 2564) พบว่า ผู้ปกครองกว่า ร้อยละ 79.10 เกิดอุปสรรคในการเรียนออนไลน์ โดยอุปสรรคหลัก คือ ขาดความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ โดยนักเรียนส่วนใหญ่เรียนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ร้อยละ 50.90 เรียนผ่านแท็บเล็ต ร้อยละ 34.20 และเรียนผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 14.90 โดยกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยจะพบปัญหาเรื่องขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีบุตรหลานในวัยเรียนมากกว่า 1 คน และผู้ปกครองบางส่วนแสดงความคิดเห็นว่า มีรายจ่ายค่าอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น (มติชนสุดสัปดาห์, 2564)

สำหรับในประเด็นการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในปี ค.ศ. 2018 PISA หรือ Program for international student assessment ได้สอบถามนักเรียน อายุ 15 ปี และผู้บริหารโรงเรียนใน 79 ประเทศ ในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเข้าถึงการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของไทย พบว่า นักเรียนไทยยังขาดแคลนปัจจัยสำหรับการเรียนออนไลน์ ได้แก่ สถานที่ที่เหมาะสม อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และอินเทอร์เน็ต แต่เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ พบว่า ครูไทยมีความพร้อมในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการเรียนการสอนแบบออนไลน์มากกว่ากลุ่มประเทศสมาชิกอื่น ๆ (PISA Thailand, 2563)

โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ซึ่งต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะ

ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและบริบทของจังหวัดชลบุรี โดยมุ่งทำการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต้องเข้ารับการทดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT: National Test) และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET: Ordinary national educational test) และต้องเข้ารับการทดสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนอื่น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนในระดับชั้นดังกล่าว มีความเครียดสูงกว่าระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และในอนาคตอาจมีโรคติดเชื้ออุบัติใหม่เกิดขึ้นได้อีก ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนเพื่อรับมือกับสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อค้นหาความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบและค้นหาความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ปกครองของนักเรียน และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) แบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 56 คน ประกอบด้วยนักเรียน จำนวน 10 คน ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน และครู 8 คน จากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียน จำนวน 10 คน ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน และครู 8 คน จากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2565 – มีนาคม 2566

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบและความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่มในการ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีประเด็นการสนทนาหลักด้านผลกระทบ 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ผลกระทบด้านร่างกาย (2) ผลกระทบด้านจิตใจ (3) ผลกระทบด้านการเรียน/อาชีพ (4) ผลกระทบด้านการเงิน และ (5) ผลกระทบด้านสังคม และประเด็นสนทนาหลักด้านความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความคาดหวังด้านร่างกาย (2) ความคาดหวังด้านจิตใจความคาดหวัง (3) ด้านการเรียน/อาชีพ (4) ความคาดหวังด้านการเงิน และ (5) ความคาดหวังด้านสังคม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) สร้างแนวคำถามการสนทนากลุ่มที่มีความเฉพาะสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม
- 3) นำแนวคำถามการสนทนากลุ่มให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมตามโครงสร้างเนื้อหา และภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 4) เสนอแนวคำถามการสนทนากลุ่มต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.825
- 5) นำแนวคำถามการสนทนากลุ่มไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ที่ดำเนินการศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ทำหนังสือขออนุญาตการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ในโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จากผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

2.2 คัดเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือก จำนวนทั้งสิ้น 56 คน ประกอบด้วย (1) นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน (2) ผู้ปกครองระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน โดยต้องเป็นผู้ปกครองของ (1)(3) ครูระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน (4) นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน (5) ผู้ปกครองระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน โดยต้องเป็นผู้ปกครองของ (4) และ (6) ครูระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน

2.3 ประสานบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อแจ้งความประสงค์ และนัดหมายวัน เวลา สถานที่ ในการสนทนากลุ่ม ณ โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ณ โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้วยตนเองพร้อมบันทึกการสนทนาด้วยเครื่องบันทึกเสียง จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 45-60 นาที ก่อนทำการถอดเทปและบันทึกการสนทนาแต่ละครั้ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนที่จะเริ่มการสนทนากลุ่มครั้งถัดไป ทั้งนี้เพื่อนำข้อค้นพบจากการสนทนาแต่ละครั้งเชื่อมโยงไปสู่การสนทนากลุ่มครั้งต่อไป และเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่พบในแต่ละกลุ่มให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น มีความถูกต้องหรือไม่ โดยมีวิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูลด้านบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และครู สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยโปรแกรม QDA Miner lite

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ในประเด็นสำคัญที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาจำแนกประเภทข้อมูลรายกลุ่ม ทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค ก่อนนำมาเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มแบบสามเส้าด้านข้อมูล ระหว่างข้อมูลจากนักเรียน ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากครูแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ส่วนประกอบ โดยการนำปัจจัยส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับผลกระทบและความคาดหวังของบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเปรียบเทียบกันภายในกลุ่ม และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผลการวิจัย พบว่า

1. ผลกระทบจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2564

1.1 ผลกระทบด้านร่างกาย พบว่า ในกลุ่มนักเรียนประสบปัญหาผลกระทบด้านร่างกายจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ คือ ออกกำลังกายน้อยลงรับประทานอาหารไม่ตรงเวลาส่งผลให้น้ำหนักเพิ่มขึ้น อีกทั้งมีการใช้สายตาในการจ้องจอคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้สุขภาพตาแย่ลง ดังที่นักเรียนคนหนึ่ง กล่าวว่า “ไม่ค่อยออกไปข้างนอกบ้าน ต้องใช้สายตามากขึ้น ในการมองจอทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำให้ร่างกายอ่อนแอ” (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 3) โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับผลกระทบทางด้านร่างกายไม่ต่างกัน ทางด้านผู้ปกครองและครูมีผลกระทบด้านร่างกายเช่นเดียวกัน คือ มีเวลาในการพักผ่อนน้อยลง จึงทำให้ร่างกายมีความอ่อนล้าอ่อนเพลียมีอาการปวดหลัง ปวดศีรษะ มีอาการของ Office syndrome ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่งให้ข้อมูลว่า “แทนที่เราจะได้มีเวลาไปออกกำลังกายเราก็ต้องมานั่งกับลูกตลอด เพราะว่า ถ้าเราไม่ได้ดู บางทีเขาไม่ได้สนใจการเรียน” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 2) และครูคนหนึ่งกล่าวว่า “ต้องอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ตลอดเวลาเลยเป็นปัญหาในเรื่องของสายตา เพราะว่าเราจ้องจอคอมพิวเตอร์เป็นเวลาค่อนข้างนาน มีนอนไม่หลับนอนไม่เป็นเวลา Office syndrome ปวดขามากเพราะไม่ได้นั่งโต๊ะสอนแต่นั่งกับพื้นสอน” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 1)

1.2 ผลกระทบด้านจิตใจ พบว่า บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ให้ข้อมูลด้านผลกระทบด้านจิตใจตรงกันว่ามีความเครียดในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สูง เนื่องจากนักเรียนและผู้ปกครอง มีความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพของการเรียนของนักเรียนที่ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบที่ไม่คุ้นเคย ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “ผู้ปกครองเครียด เครียดตามหนูที่เรียนไม่รู้เรื่อง” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 2) และผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ทำให้เราเครียดด้วย ทำให้แม่เครียด เพราะงานใหม่ที่ครูตามเราก็ไม่รู้ว่าจะลูกเราส่งงานครบหรือเปล่า เพราะว่าเรากับแฟนต่างคนต่างทำงานออนไลน์ เลยไม่ได้ประสานกันว่าลูกส่งงานหรือไม่” (ผู้ปกครอง

ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 8) รวมถึงครู ได้ให้ข้อมูลว่ามีความเครียดในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เนื่องจากขาดความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี ทั้งความพร้อมด้านอุปกรณ์ และความพร้อมด้านองค์ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ ดังที่ครูคนหนึ่งกล่าวว่า “มีความกังวลและความเครียดเรื่องการใช้เทคโนโลยี เพราะว่ามันเป็นการเริ่มใหม่หมดทุกอย่าง ทั้งโปรแกรมที่ใช้สอน ทั้งสื่อการสอนต้องเรียนรู้ใหม่ ต้องพร้อมใช้เลย ต้องศึกษาใหม่ ทำใหม่หมดเลย ก็เลยเกิดความกังวล เกิดความกดดัน” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 4)

1.3 ผลกระทบด้านการเรียน พบว่า กลุ่มนักเรียนมีผลกระทบด้านการเรียน คือ มีความสามารถในการทำความเข้าใจบทเรียนได้น้อยลง เรียนไม่เข้าใจมากขึ้น และมีผลการเรียนลดลงอย่างเห็นได้ชัดในหลายวิชา ดังที่นักเรียนคนหนึ่งให้ข้อมูลว่า “ลืมนบทเรียนที่เรียนมา เพราะอัดเนื้อหาเข้าไปเยอะมาก ทำให้เราไม่รู้เรื่องบ้าง ลืมบ้าง” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 1)

ในส่วนของผลกระทบด้านอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความยากลำบากในการทำงานมากยิ่งขึ้น มีสมาธิจดจ่อในการทำงานลดลง เนื่องจากต้องมีการแบ่งเวลาจากการทำงาน เพื่อดูแลลูกระหว่างที่ลูกเรียนออนไลน์ เช่นที่ผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ส่งผลกระทบต่อการทำงานเหมือนเราต้องมาทำงานกับลูกต้องมาอยู่ที่บ้านแม่ก็จะต้องแบ่งเวลา บางที่ไม่อยู่ก็ต้องให้คนอื่นช่วยดู ไม่ปล่อยให้เรียนอยู่คนเดียว” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 7)

ทางด้านผลกระทบด้านอาชีพของครู พบว่า มีความยากลำบากในการทำงานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จึงต้องเร่งเรียนรู้ภายในระยะเวลาจำกัด ดังที่ครูคนที่หนึ่งกล่าวว่า “เป็นเรื่องการใช้สื่อ ใช้เทคโนโลยี การใช้สื่อที่มันเป็นสื่อของจริง เพราะบางสิ่งบางอย่างมันจำเป็นต้องมีการสาธิตให้เห็นของจริงที่ไม่ได้ผ่านหน้าจอครบ อย่างเช่นกรณีสอนกรีฑา เราสอนออนไลน์ เราจะทำอย่างไรที่จะให้เด็กรู้ว่า รองเท้าสตั๊ดในการวิ่งต้องเป็นแบบนี้ และการวิ่ง ทักษะการวิ่ง มันต้องเริ่มอย่างนั้นๆ คือเราไม่ทราบว่าเป็นเวลาที่เราสอนเด็กที่สนใจอยู่ในใจเรา เขาจะได้ปฏิบัติตามที่เราพูดมาน้อยขนาดไหน อย่างเช่นเราสอนเรื่องของการทุ่มฟุ้งช่วง มันอาจจะมึนๆ อาจจะมึนอะไรต่าง ๆ ให้ดู แต่ถ้าหากว่าเขามา On-site ในโรงเรียนการปฏิบัติเขาอาจจะดีมาก เพราะเขาได้หยิบของจริงแล้วเขาได้ใช้ของจริง” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 8)

1.4 ผลกระทบด้านการเงิน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากใช้ไฟฟ้ามากขึ้น ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น และหลายครอบครัวต้องซื้ออุปกรณ์เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนออนไลน์ แต่หลายครอบครัวมีรายรับเท่าเดิม หรือบางครอบครัวรายรับลดลง เนื่องจากถูกลดเงินเดือนเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือไม่สามารถทำงานเสริมเพื่อเป็นรายได้พิเศษได้ จึงทำให้เกิดปัญหาทางการเงิน ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “ค่าไฟขึ้น ค่าเน็ต ค่าคอมพ์ ค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่จะใช้เรียนออนไลน์ต้องคอยซ่อมแล้วก็คอยซื้อพวกอุปกรณ์ที่ใช้เป็นกล้อง แต่ถ้ามาโรงเรียนก็ไม่จำเป็นต้องใช้ค่ะ” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 6) เช่นเดียวกับผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ค่าอินเทอร์เน็ตต้องใช้ ต้องเปิดแอร์ มีค่ากินอีกเพราะถ้าเกิดเปิดเทอมน้องจะมาที่โรงเรียนใช้ใหม่คะ น้องก็กินแค่แค่ข้าวเข้ามาจากบ้านแล้วกลับไปกินข้าวเย็นที่บ้านแต่ที่นี้พออยู่บ้าน เข้า กลางวัน เย็นแล้วขนม ของกินต้องมีตลอด” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 3) และครูคนหนึ่งกล่าวว่า “ค่าใช้จ่ายเพิ่มจากที่เราใช้แต่เน็ตนิดเดียวก็ต้องเพิ่มไปอีก โทรศัพท์อีก

โน้ตบุ๊ก ไอแพด มันต้องควบคุมหลายอย่าง บางท่านก็ไปติดอินเทอร์เน็ตบ้านจากที่ไม่เคยติด ต้องมีไม้ค มีกล้องนะ มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 6)

1.5 ผลกระทบด้านสังคม จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สามารถแบ่งประเด็นย่อยของผลกระทบด้านสังคมออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ให้ข้อมูลตรงกันว่า มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว โดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวน้อยลง ถึงแม้ว่าจะอยู่บ้านเดียวกัน แต่ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง คือ นักเรียนก็เรียนออนไลน์ สำหรับผู้ปกครองก็ Work from home ซึ่งในกรณีของครู คือ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่บ้าน ส่งผลให้คุยกันน้อยลงและมีการทะเลาะกันบ่อยครั้ง เนื่องจากสมาชิกครอบครัวมีความเครียดสูง ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ทะเลาะกันมากขึ้นกับลูก เพราะว่าเราบังคับให้เขาเรียนแต่เขาก็ไม่ได้อยากเรียน อยู่หน้าจอตลอดทั้งวันบางทีเขาก็เบื่อ เขาก็ไม่ยอมดู แล้วไม่ได้สอนเหมือนในห้องที่เด็กก็เล่นเกมได้ ฟังครูพูดบางทีเขาก็เบื่อ” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 1)

2) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ทั้งเพื่อนร่วมห้องของนักเรียน เพื่อนร่วมงานของครู และผู้ปกครอง รวมถึงเพื่อนบ้านของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยมาก เนื่องจากต้องใช้เวลาไปกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ หรือ Work from home จึงไม่มีเวลาในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้ไม่มีกิจกรรมนอกบ้าน ไม่มีการสังสรรค์กับเพื่อนนอกบ้าน ดังที่นักเรียนคนหนึ่งให้ข้อมูลว่า “ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่สนิทกันเลยคะ ไม่กล้าทักเพื่อนทั้ง ๆ ที่อยู่ห้องเดียวกัน” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 10)

3) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน พบว่า ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันน้อยมาก โดยเฉพาะนักเรียนที่ย้ายมาใหม่ เนื่องจากไม่ได้พบหน้ากัน ไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันอีกทั้งมีเวลาพูดคุยกันรายบุคคลน้อยมาก จึงส่งผลให้ครูรู้จักนักเรียนน้อย และนักเรียนก็ไม่กล้าที่จะพูดคุยกับครูเพื่อปรึกษาเรื่องเรียนหรือเรื่องส่วนตัว ดังที่ครูคนหนึ่งกล่าวว่า “ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเราก็อาจจะน้อยลง หรืออาจ จะไม่มีเลย เราไม่สามารถสอนคุณธรรมเขาได้ เราไม่สามารถสอดแทรกเรื่องที่เราอยากจะสอนกับเขาได้เต็มที่” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 4)

4) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า ในช่วงที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ ค่อนข้างมีปัญหากับผู้บังคับบัญชาเนื่องจากต้องช่วยลูกเรียนออนไลน์ หรือปัญหาความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาบางคนไม่เข้าใจ และมีผลต่อการประเมินงานในอนาคต ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพราะเขาไม่เข้าใจเราว่าเราต้องดูแลก่อน บางที ตอนเช้าเราต้องรีบตื่นมาเพื่อเตรียมอาหารไว้ให้ลูก เพราะเขาอยู่ทั้งวันนะเราก็จะเข้านสายนิดหน่อย แต่ตัวผู้บังคับบัญชาอาจไม่เข้าใจ” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 2)

2. ความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.1 ความคาดหวังด้านร่างกาย พบว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีความคาดหวังให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในแต่ละวิชาใช้เวลาสั้นลง เพื่อที่จะได้มีเวลาในการออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและมีเวลาในการพักผ่อนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีความคาดหวังให้มีการปรับปรุงแบบ

การเรียนการสอนออนไลน์ที่หวังให้คุณภาพนักเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มช่วงเวลาในการพักระหว่างชั่วโมงเรียนหรือคาบเรียนให้นานขึ้น มีช่วงการพักที่บ่อยครั้งขึ้น ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากมีเวลาพักผ่อนเยอะขึ้น เพราะเรียน 7-8 วิชาต่อวัน มันเยอะมาก” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 7) และผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากให้เวลาว่างมากขึ้นอาจจะแต่ละคาบหมดเร็วขึ้น เพื่อที่จะได้เอาเวลาตรงนั้นไปดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองครับ” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 7) ทางด้านครู มีความคาดหวังที่จะมีเวลาพักผ่อนเพิ่มขึ้น รวมถึงได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ส่งเสริมสุขภาพจากทางรัฐบาล หรือโรงเรียน เช่น แก้วน้ำนม แก้วที่น้ำงอนนาน ๆ ได้อย่างสบายตัว รวมถึงมีความคาดหวังว่าจะมีเวลาในการดูแลสุขภาพร่างกายตนเองมากยิ่งขึ้น ดังที่ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “เวลาเรานั่งสอนเราไม่อยากปวดตา เราไม่อยากปวดหลัง มีความคาดหวังอยากให้สุขภาพมันแข็งแรงนั้นแหละ เพราะว่าเราใช้มันไปเยอะไง” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 6)

2.2 ความคาดหวังด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนออนไลน์ ให้มีความน่าสนใจ ผ่อนคลาย เข้าใจได้ง่าย เหมาะสมต่อระดับการเรียนรู้ของนักเรียน และมีสื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า “อยากให้ไม่เครียด ชิว ๆ จะได้ไม่ต้องมาคอยนั่งคิดว่ามันหมดเวลาเมื่อไร จะได้มีสมาธิกับการเรียนเพิ่มมากขึ้น” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 3) ทางด้านผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ทางโรงเรียนมีการปรับรูปแบบการเรียน การสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน สนุกกับการเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น และเพื่อลดความกังวลของผู้ปกครองที่มีต่อผลการเรียนของลูกลงด้วย ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่ง กล่าวว่า “อยากให้นักเรียนเรียนสนุก อยากให้นักเรียนไม่มีความเครียดรวมถึงครอบครัวของนักเรียนด้วย” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 7) และครู มีความคาดหวังเรื่องเวลาในการเตรียมตัวก่อนทำการเรียนการสอนออนไลน์ มีความคาดหวังที่จะได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์จากทางโรงเรียนที่เพียงพอ รวมถึงการได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ความคาดหวังด้านการเรียน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้ครูถ่ายทอดบทเรียนช้าลง ให้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนมากขึ้น มีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ รวมถึงมีการพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ถามคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนมากขึ้น รวมถึงคาดหวังให้ทางโรงเรียนมีการสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับการเรียนออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากให้อุปกรณ์พอเพียง โรงเรียนมีการสนับสนุนอุปกรณ์ในการเรียนรู้ มีการสนับสนุนอินเทอร์เน็ตเพื่อให้การสื่อสารไม่ติดขัดค่ะ” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 4)

ทางด้านความคาดหวังด้านอาชีพของผู้ปกครอง มีความคาดหวังด้านเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ โดยปรับรูปแบบการทำงานออนไลน์ หรือรูปแบบของการ Work from home ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และลดความกังวลต่อการเรียนออนไลน์ของนักเรียนลง ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากจะไปทำงานให้ช้าลง อยากมีเวลาให้ลูกแล้วก็อยากทำงานให้ดีไปพร้อม ๆ กัน อยากให้ปรับการทำงานเป็นแบบ Work from home พร้อมกับลูกก็เรียนที่บ้านจะได้มีเวลาให้ลูก สมมุติว่าเราเคยต้องไปทำงานสัปดาห์หนึ่ง 5 วัน ก็อยากจะทำอย่างน้อยสัก 2 วัน เราได้อยู่ Work from home ที่บ้านยังได้มีเวลา” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 8) และครู มีความคาดหวังด้านโอกาสในการพัฒนาตนเองจากโรงเรียน

ในหลากหลายช่องทาง เช่น โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้ หรือการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์ หรือมีช่องทางการอบรมฟรีทั้งแบบออนไลน์และแบบอบรมปกติ เพื่อที่ครูจะได้เข้าร่วมการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเช่นที่ครูคนหนึ่งกล่าวว่า “เราสามารถพัฒนาตนเอง เราสามารถเพิ่มขีดศักยภาพของตัวเองในการทำงานได้” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 2)

2.4 ความคาดหวังด้านการเงิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ได้แสดงความคาดหวังตรงกันว่าในการเรียนออนไลน์ ควรส่งผลกระทบต่อรายจ่ายของครอบครัวน้อยที่สุด เช่น มีรายจ่ายค่าไฟตามปกติ หรือลดน้อยลง ไม่เสียค่าอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยคาดหวังให้โรงเรียนมีการสนับสนุนอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีการสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ต มีสนับสนุนองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูลง รวมถึงมีความคาดหวังให้รัฐบาลควรมีมาตรการในการช่วยเหลือประชาชน หรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนออนไลน์ เช่น ลดค่าน้ำ ค่าไฟ สนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ต สนับสนุนอุปกรณ์ในการเรียน เป็นต้น ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากให้โรงเรียนช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่าย อยากให้เรียน On-site เพื่อจะได้ลดรายจ่ายของผู้ปกครอง ลดรายจ่ายประจำเดือนของครอบครัวของเราลง” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 4) เช่นเดียวกับผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ช่วง Work from home หรือว่าที่เรียนออนไลน์รัฐบาลควรลดค่าไฟค่ะ เพราะว่าคนอยู่บ้านกันเยอะ ทั้งพัดลม ทั้งชาร์จแบต มือถือ ทั้ง TV อย่างนี้” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 10) และครูคนหนึ่งได้กล่าวว่า “อยากให้มีหน่วยงานหรือโรงเรียนสนับสนุนเรื่องอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ เพื่อที่จะได้ลดภาระค่าใช้จ่ายของคุณครู” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 6)

2.5 ความคาดหวังด้านสังคม

ด้านความคาดหวังด้านสังคม จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสามารถแบ่งเป็นประเด็นย่อยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและเพื่อน เพื่อให้ลดความเครียดในการเรียน และผ่อนคลายจิตใจ ไม่ให้รู้สึกเบื่อในการเรียนมากเกินไป ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากให้มีเวลาพูดคุยกัน มีเวลาอยู่ด้วยกัน มีเวลาพักผ่อนไปเที่ยวด้วยกันบ้าง” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 9) ทางด้านผู้ปกครองและครู มีความคาดหวังให้ครอบครัวเข้าใจลักษณะการทำงาน หรือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เนื่องจากเป็นการ Work from home รูปแบบหนึ่งต้องใช้พื้นที่ในการทำงาน ต้องการบรรยากาศในการทำงานที่เงียบสงบ ต้องการเวลาในการทำงาน และมีความคาดหวังให้มีเวลาในการอยู่ร่วมกับคนในครอบครัวมากยิ่งขึ้น ต้องการเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว มีเวลาพักผ่อนร่วมกับคนในครอบครัว ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่ง กล่าวว่า “คาดหวังว่าให้สมาชิกในครอบครัวดูแลเอาใจใส่กันและกัน เพราะบางคนไม่ได้มีลูกคนเดียว มีลูกสองคนสามคนที่ต้องเรียนออนไลน์ ก็ต้องการให้ช่วยเหลือกัน เช่น ยายดูคุณนี่ ตาคุณนี่ พี่คุณนั่น ต้องมีการพูดคุยกันในครอบครัว” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 3) และครูคนหนึ่งกล่าวว่า “ควรแบ่งพื้นที่การทำงานในบ้านให้ชัดเจน เพราะว่าคุณครูจะต้องใช้สมาธิในการสอน” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 5)

2) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีช่องทางการสื่อสารที่สามารถติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ มีการแบ่งปันเทคนิคการเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการจับคู่เพื่อคอยช่วยเหลือกัน ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “อยากให้เพื่อนเปิดไมค์

ตอบครูบ้าง เปิดไม่คุยพูดคุยกันบ้าง พูดคุยกันในระบบออนไลน์บ้าง อยากให้เพื่อนเปิดใจพูดคุยกัน อาจจะเป็น Open chat ของแต่ละวิชาหรือโทรหากัน เพื่อปรึกษาเรื่องงานกัน” (นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 6) ทางด้าน ผู้ปกครองมีความคาดหวังว่าต้องการให้เพื่อนร่วมงานมีความเข้าใจภาระเรื่องการเลี้ยงลูกของผู้ปกครอง ซึ่งอาจต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงานสูง ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ให้เพื่อนร่วมงานเข้าใจว่าที่เรามาสายก็คือเราต้องดูแลลูกแล้วที่เรากลับเร็ว คือ รีบกลับไปดูลูก อยากให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการทำงาน เพราะว่าการดูแลแบบนี้เราก็ต้องมีความเข้าใจกันนะครับ” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 7) และครูมีความคาดหวังว่าต้องการให้มีการพูดคุยกันเรื่องการวางแผนการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น มีการแบ่งปันเทคนิคการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการสนับสนุนเวลาที่มีปัญหา หรือขาดองค์ความรู้บางประการเรื่องเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องดังที่ครูคนหนึ่งกล่าวว่า “คาดหวังว่าจะให้เพื่อนร่วมงานช่วยกันหาวิธีการใหม่ ๆ นวัตกรรมหรือแอปพลิเคชัน ใหม่ ๆ หรือสื่อการสอนใหม่ ๆ เอามาใช้ประยุกต์ในการเรียนการสอนมาแชร์กัน คืออยากมีผลงาน การแชร์ การแนะนำวิธีการใช้ต่าง ๆ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันค่ะ” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 1)

3) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน พบว่า ครูมีความคาดหวังให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูในระหว่างสอน มีการทักทาย พูดคุย ตอบคำถาม มีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีการพูดคุยกับครูผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้รู้จักกันมากยิ่งขึ้น และเพื่อการดูแลนักเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ครู คนหนึ่งกล่าวว่า “อยากสนทนาแล้วก็มีปฏิสัมพันธ์กลับมา อยากให้ได้ตอบเวลาคุณครูถามก็อยากให้นักเรียนตอบ ช่วยกันตอบ เพื่อเพิ่มบรรยากาศในการเรียนในทิศทางที่ดี เพื่อเพิ่มบรรยากาศการเรียนรู้” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนที่ 3)

4) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา พบว่า ครู และผู้ปกครอง ได้แสดง ความคาดหวังตรงกันว่า ต้องการให้ผู้บังคับบัญชามีความเข้าใจในข้อจำกัดของการทำงานขณะที่มีการเรียน การสอนออนไลน์ เช่น ความรู้เรื่องเทคโนโลยี ความพร้อมของอุปกรณ์ ความขัดข้องของสัญญาณอินเทอร์เน็ต การดูแลลูกในขณะที่ทำงาน เป็นต้น ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในขณะนั้น ดังที่ผู้ปกครองคนหนึ่งกล่าวว่า “ผู้บังคับบัญชาที่ต้องเข้าใจด้วยว่าช่วงโควิดเราก็ต้องรีบกลับไปดูลูก อยากให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันนะครับในการทำงาน อะลุ่มอล่วยกัน” (ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 9) และครูคนหนึ่งกล่าวว่า “ให้ผู้บังคับบัญชาใส่ใจทุกวินาทีโทรหาคุยกับคุณครูบ้าง ว่า คุณครูมีปัญหาอะไร ติดปัญหาอะไรหรือเปล่า?” (ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่ 6)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ใน 5 ด้าน คือ (1) ด้านร่างกาย การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหา ด้านร่างกายหลายด้านจากการออกกำลังกายน้อยลง มีปัญหาจากการใช้สายตาเนื่องจากมีการ ใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือโทรศัพท์มือถือ รวมถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น (2) ด้านจิตใจ พบว่า มีความเครียดจากรูปแบบการเรียน และความไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ ตลอดจนถึงกังวลเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนการสอนแบบใหม่ (3) ด้านการเรียน พบว่า นักเรียนมีความยากลำบากในการเรียนรู้มากขึ้น มีสมาธิต่อการเรียนน้อยลง เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่มีสมาธิจดจ่อต่อการเรียนน้อยลง เนื่องจากต้องแบ่งเวลาการทำงานมาดูแลนักเรียนมากขึ้น (4) ด้านการเงิน พบว่า มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และ (5) ด้านสังคม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทุกกลุ่มน้อยลง และผู้บังคับบัญชาไม่เข้าใจที่ผู้ปกครองต้องใช้เวลาในการดูแลนักเรียนระหว่างการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ได้ค้นพบความคาดหวังต่อการเรียนการสอนออนไลน์ ใน 5 ด้าน ดังนี้ (1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคาดหวังรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ไม่ส่งผลเสียต่อร่างกายของนักเรียน คือ ใช้เวลาเรียนน้อยลง มีเวลาพักมากขึ้น (2) คาดหวังให้มีเวลา อุปกรณ์และความรู้ที่เพียงพอ เพื่อลดความเครียดจากการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ (3) นักเรียนมีความคาดหวังต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ ด้านผู้ปกครองคาดหวังให้รูปแบบการทำงานของตนเองเอื้อและสอดคล้องกับการเรียนของนักเรียนที่เปลี่ยนไป และครูคาดหวังที่จะพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (4) ความคาดหวังด้านการเงิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการให้โรงเรียนและรัฐบาลสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายและการพัฒนาความรู้ และ (5) ความคาดหวังด้านสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างนักเรียนและครู โดยผู้ปกครองและครูคาดหวังความเข้าใจจากครอบครัว และการยอมรับข้อจำกัดในการทำงานที่เป็นผลกระทบจากการเรียน การสอนออนไลน์จากผู้บังคับบัญชา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลกระทบจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2564

1.1 ผลกระทบด้านร่างกาย พบว่า (1) กลุ่มนักเรียนประสบปัญหาออกกำลังกายน้อยลง รับประทานอาหารไม่ตรงเวลา สุขภาพตาแยลง และ (2) ด้านผู้ปกครองและครู มีเวลาในการพักผ่อนน้อยลง มีอาการของ Office syndrome มีปัญหาในเรื่องสายตา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนชัย คนบุญ และเสาวนีย์ ชูจันทร์ (2563) ที่พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบการใช้ชีวิตแบบเดิมเป็น “ความปกติใหม่” (New normal) ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การดูแลสุขภาพ สุขภาพจิต สังคม เศรษฐกิจ และระบบการศึกษา

1.2 ผลกระทบด้านจิตใจ พบว่า นักเรียน ผู้ปกครองและครู ให้ข้อมูลตรงกันว่ามีความเครียดในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564, น.15-16) พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน โดยความรุนแรงของผลกระทบดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู/ผู้สอน ปัจจัยด้านนักเรียน/ผู้เรียน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และความพร้อมของสื่อ/เทคโนโลยี

1.3 ผลกระทบด้านการเรียน มีข้อค้นพบ ดังนี้ (1) นักเรียน มีความสามารถในการทำความเข้าใจบทเรียนได้น้อยลงและมีผลการเรียนลดลงอย่างเห็นได้ชัด (2) ผู้ปกครอง มีความยากลำบากในการทำงานมากยิ่งขึ้น มีสมาธิในการทำงานลดลง และ (3) ครู เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จึงมีความยากลำบากในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิทยา วาโย และคณะ (2563, น. 287-290) พบว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีผลกระทบทางลบ ดังนี้ (1) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารไม่เพียงพอ (2) คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูลดลง (3) นักเรียนต้องปรับเวลา สถานที่ และวิธีการเรียนใหม่ (4) ผู้ปกครองมีภาระในการช่วยเหลือการเรียนรู้ของบุตรหลานเพิ่มมากขึ้น และ (5) ผู้ปกครองรู้สึกที่ตนเองเสียเวลาและเสียโอกาสในการประกอบอาชีพ

1.4 ผลกระทบด้านการเงิน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งหลายครอบครัวมีรายรับเท่าเดิมหรือมีรายรับลดลง จึงทำให้มีปัญหาทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิทยา วาโย และคณะ (2563, น. 287–290) พบว่า มีผลกระทบด้านการเงิน คือ (1) สถานศึกษาส่วนมากไม่ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด (2) นักเรียนและผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ และ (3) ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อสร้างความพร้อมในการเรียนให้กับบุตรหลาน และมีค่าใช้จ่ายเพื่อป้องกันการติดต่อของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้กับบุตรหลานเพิ่มขึ้น

1.5 ผลกระทบด้านสังคม สามารถแบ่งประเด็นย่อย ดังนี้ (1) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่า นักเรียน ผู้ปกครอง และครู ประสบปัญหาด้านความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว โดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวน้อยลง แต่มีการทะเลาะกันบ่อยครั้ง (2) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ให้ข้อมูลว่ามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยมาก (3) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน พบว่า ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันน้อยมาก โดยเฉพาะนักเรียนที่ย้ายมาใหม่ และ (4) ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ กับผู้บังคับบัญชา ครูและผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า ค่อนข้างมีปัญหากับผู้บังคับบัญชา เนื่องจากต้องช่วยลูกเรียนออนไลน์ หรือปัญหาความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยผลกระทบด้านสังคมข้างต้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่เสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย/แนวทางการจัดการเรียนการสอน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่ครู นักเรียนและผู้ปกครองอย่างชัดเจน มีการจัดการชั้นเรียนให้มีความพร้อมและเหมาะสม มีการติดตามนักเรียนให้ได้รับการเรียนรู้ และควรมีการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ควรมีการช่วยเหลือ แนะนำอย่างเหมาะสมในกรณีที่นักเรียนพบปัญหาการเรียนรู้ ตลอดจนการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและผู้ปกครองควรมีการประสานงานกับสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียน

2. ความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.1 ความคาดหวังด้านร่างกาย พบว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีความคาดหวังให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในแต่ละวิชาใช้เวลาเฉลี่ยน้อยลง เพื่อที่จะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมอื่นเพิ่มมากขึ้น ทางด้านครู มีความคาดหวังที่จะมีเวลาพักผ่อนเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะมีเวลาในการดูแลสุขภาพร่างกายตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนา แสงบัวเผื่อน และวิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2564) ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ดีควรมีรูปแบบที่หลากหลาย และจัดตารางสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบให้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับสถานการณ์และความพร้อมของผู้เรียน ลดการบรรยายให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการปฏิบัติจริง (Active learning) และจัดตารางเรียน/ตารางสอนให้สอดคล้องกับการเรียน On hand

2.2 ความคาดหวังด้านจิตใจ พบว่า (1) นักเรียนมีความคาดหวังให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ เหมาะสมต่อระดับการเรียนรู้ของนักเรียน (2) ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ทางโรงเรียนมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น และ (3) ครูมีความคาดหวังเรื่องเวลาในการเตรียมตัวสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ มีความคาดหวังที่จะได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์และองค์ความรู้จากทางโรงเรียนที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนา แสงบัวเผื่อน และวิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2564) ที่เสนอแนะว่า ควรจัดเวลาเรียนให้สอดคล้องและ

เชื่อมโยงกับรูปแบบการเรียนรู้โดยกำหนดแนวทางการนับเวลาเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในทุกรูปแบบ ทั้งนี้การนับเวลาเรียนต้องเป็นไปตามเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ในกรณีมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนบางคนที่มีผลการประเมินการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แต่มีเวลาเรียนหรือมีจำนวนชั่วโมงเรียนไม่เพียงพอ อนุโลมให้นักเรียนมีสิทธิ์สอบและเลื่อนชั้นได้ ตามการอนุมัติจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประชุมครั้งที่ 8/2564 วันที่ 13 สิงหาคม 2564

2.3 ความคาดหวังด้านการเรียน พบว่า (1) นักเรียนมีความคาดหวังให้ครูถ่ายทอดบทเรียนช้าลง รวมถึงมีการพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (2) ผู้ปกครอง มีความคาดหวังด้านเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ โดยปรับรูปแบบการทำงานออนไลน์ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และ (3) ครู มีความคาดหวังด้านโอกาสในการพัฒนาตนเองในหลากหลายช่องทาง เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนโดยความคาดหวังของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม มีความสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์วิกฤติ ว่า ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ในสถานการณ์วิกฤติ เพื่อให้นักเรียน/ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์เพื่อการศึกษาได้ ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน รวมทั้งจัดระบบการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนสถานการณ์วิกฤติอย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติเพื่อการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ (New normal learning) ที่เหมาะสม

2.4 ความคาดหวังด้านการเงิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ได้แสดงความคาดหวังตรงกันว่า ในการเรียนออนไลน์ควรส่งผลกระทบต่อรายจ่ายของครอบครัวน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากรการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ เหมาะสมกับบริบท ความต้องการของสถานศึกษา ควรมีการคำนวณค่าใช้จ่ายเพื่อจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการแท้จริง

2.5 ความคาดหวังด้านสังคม จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสามารถแบ่งเป็นประเด็นย่อยด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และเพื่อน เพื่อให้ลดความเครียดในการเรียน ด้านผู้ปกครองและครูมีความคาดหวังให้ครอบครัวเข้าใจลักษณะการทำงาน หรือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (2) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีช่องทางการสื่อสารที่สามารถติดต่อ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทางด้านผู้ปกครอง มีความคาดหวังว่าต้องการให้เพื่อนร่วมงานมีความเข้าใจภาวะเรื่องการเลี้ยงลูก ซึ่งอาจต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงานสูง และครู มีความคาดหวังให้มีการสนับสนุนองค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (3) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน พบว่า ครูมีความคาดหวังให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูในระหว่างสอน เพื่อให้การดูแลนักเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ (4) ความคาดหวังด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา พบว่า ครู และผู้ปกครอง ได้แสดงความคาดหวังตรงกันว่า ต้องการให้ผู้บังคับบัญชามีความเข้าใจในข้อจำกัดของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hussin WNTW, Shukor HJ, Shukor NA (2019, pp. 4-12) ที่พบว่า เมื่อสถานการณ์ที่ส่งผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางด้านวิชาการลดลง ไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนตามปกติได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอน

ให้มีความเหมาะสม แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ การคงไว้ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและยังส่งผลให้การเรียนรู้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างผลกระทบและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น ภูมิภาค ขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียน หรือสังกัดโรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนในพื้นที่เมือง และชนบท เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบและความคาดหวัง และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้มีความแตกต่าง

2. ควรทำการศึกษาประเด็นร่วมของผลกระทบและความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ทั้งประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบออนไลน์ที่มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

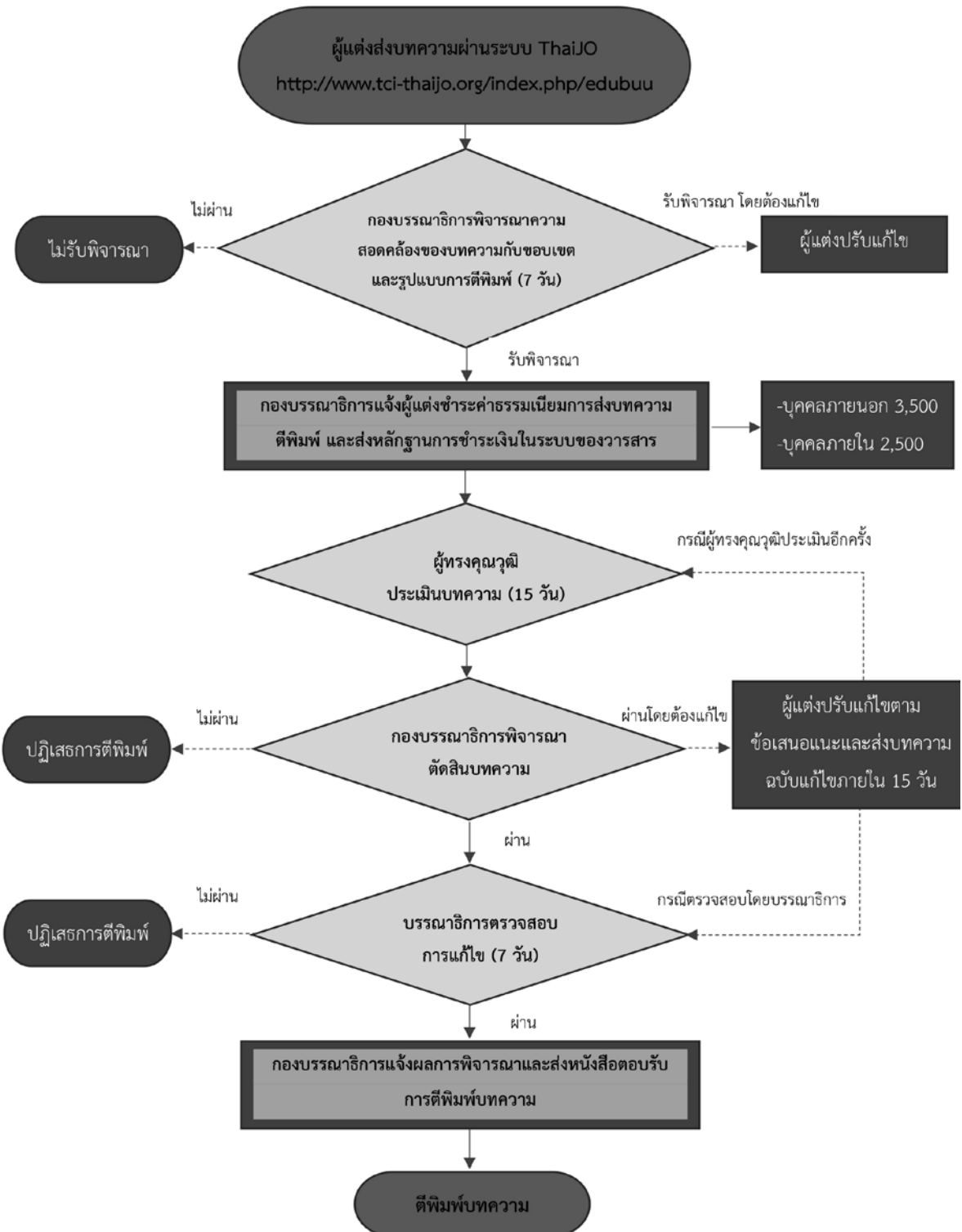
3. ควรทำการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินเชิงปริมาณอื่น ๆ เช่น การประเมินผล การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยใช้ Stufflebeam's CIPP model การประเมินของรัลฟ ดับบลิว ไทเลอร์ (Tyler, 1949, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และสนั่น มีชันหมาก, 2547) การประเมินของมาร์วิน ซี อัลคิน (Alkin, 1969, อ้างถึงใน สมคิด พรหมจ้อย, 2552) การประเมินของแมลคอล์ม เอ็ม โพรวัส (Provus, 1971, อ้างถึงใน นคร มูลนา, 2541) การประเมินของไมเคิล สคริฟเวน (Scriven, 1969, อ้างถึงใน สมคิด พรหมจ้อย, 2552) การประเมินของโรเบิร์ต อีสเตค (Stake, 1978, อ้างถึงใน สมคิด พรหมจ้อย, 2552) การประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick, 2019, อ้างถึงใน ณภัค ธนเดชะวัฒน์ และคณะ, 2560) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). *การปิดสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ระลอกใหม่*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณภัค ธนเดชะวัฒน์ และคณะ. (2560). การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านพฤติกรรมตามแนวคิดของเคิร์กแพทริกกรณีศึกษา การฝึกอบรมโครงการพัฒนาผู้นำยุคดิจิทัล. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(1), 65-80.
- นคร มูลนา. (2541). *การประเมินผลโครงการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ และสนั่น มีชันหมาก. (2547). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มตินขสุดสัปดาห์. (2564). *เช็คผลกระทบเรียน 'ออนไลน์'?? เสียงสะท้อนจาก 'พ่อแม่' ถึง 'รัฐบาล'!!*, สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_457826

- มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัย เซนต์หลุยส์ จากสถานการณ์โควิด-19. *วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ*, 7(1), 15-16.
- รณชัย คนบุญ และเสาวนีย์ ชูจันทร์. (2563). “ความปกติใหม่” ของภาคการศึกษาไทย ในรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล. *วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, 35(1), 1-12.
- รัตนา แสงบัวเพื่อน และวิชญ์ ทรัพย์สมบัติ. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลให้มีความยืดหยุ่นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี. (2564). *การเลื่อนเวลาเปิดการจัดการเรียนการสอนแบบปกติที่โรงเรียน (On - site) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564*. ชลบุรี: โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี
- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). บทความวิชาการการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), 285-296.
- ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564). *สถานการณ์โควิด – 19 ณ เดือนสิงหาคม 2564*. สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/covidaug/>
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). *การเขียนรายงานการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2564). *สถิติจำนวนประชากร*. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableAge>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. (2564). *นโยบายนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (นายวิทยา คุณปลื้ม)*. สืบค้นจาก <https://www.chon.go.th/cpao/page>
- Hussin WNTW, Shukor HJ, Shukor NA, 2019, Online interaction in social learning environment towards critical thinking skill: A framework, *Journal of Technology and Science Education* 2019, 9(1), 4-12.
- PISA Thailand. (2563). *ผลการประเมิน PISA 2018: นักเรียนไทยวัย 15 ปี รู้และทำอะไรได้บ้าง*. สืบค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2019-48/>
- TDRI. (2021). *การแพร่ระบาดระลอก 3 สถานการณ์ ผลกระทบและทางออกเชิงนโยบาย*. สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2021/05/covid-119/>

ขั้นตอนการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สถานที่ติดต่อ

งานวารสาร สำนักงานคณบดี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131
โทรศัพท์ 038-102020 แฟกซ์ 038-391043
E-mail: edubuu_journal@hotmail.com
<http://www.tci-thaijo.org/index.php/edubuu>

วิธีการจ่ายเงินค่าธรรมเนียม

ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา
ธนาคารกรุงไทย สาขามหาวิทยาลัยบูรพา ประเภทออมทรัพย์
เลขที่บัญชี 386-1-00442-9

อัตราค่าธรรมเนียม

สำหรับบุคคลภายนอก 3,500 บาท
สำหรับบุคคลภายใน 2,500 บาท

หมายเหตุ**

โปรดชำระค่าธรรมเนียมหลังจากบทความผ่านการพิจารณาความสอดคล้องกับขอบเขตและรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสาร

การเขียนเอกสารอ้างอิง

บทความภาษาอังกฤษ

1. ให้ใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งในการเขียนบทความ (I หรือ We)
2. ให้เขียนประโยคในรูปแบบประโยคกรรตุจาก (Active Voice) มากกว่าประโยคกรรมจาก (Passive Voice)
3. ให้ใช้ภาษาที่มีความเฉพาะเจาะจงและละเอียดอ่อนของการอ้างอิงถึงบุคคล

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้การอ้างอิงตามระบบสากล โดยการอ้างอิงจะแยกเป็น

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citations)

1.1. ภาษาไทย

ให้ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date method of in-text citation) โดยระบุ ชื่อ-สกุล ผู้แต่งไว้ในเนื้อหาตามด้วยปีที่พิมพ์ และตามด้วยเลขหน้าของเอกสารที่อ้างอิงถึงต่อท้ายข้อความที่ต้องการอ้าง เช่น (สุจิตต์วงศ์เทศ, 2548, หน้า 78)

รูปแบบ ชื่อ – นามสกุล, ปีพิมพ์, หน้าปรากฏข้อความ

1.2. ภาษาอังกฤษ

การอ้างอิงผู้แต่งหนึ่งคนหรือหลายคน

1.2.1 การอ้างอิงผลงานของผู้แต่งสองคน ให้ใช้ชื่อสกุลของผู้แต่ง คั่นระหว่างด้วยเครื่องหมาย & แล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น

(Peterson & Smith, 2015)

1.2.2 การอ้างอิงผลงานของผู้แต่งสามถึงห้าคน ให้ใช้ชื่อสกุลของผู้แต่งทั้งหมด คั่นระหว่างด้วยเครื่องหมาย & ก่อนผู้แต่งคนสุดท้าย แล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น

(Peterson, Smith, & Clare, 2015)

หากเป็นการอ้างอิงผลงานเดิมในครั้งที่สอง ให้ใช้ชื่อสกุลของผู้แต่งคนแรก และคำว่า et al. แล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น

(Peterson et al., 2015)

คำว่า et al. เพียงจุดหลังคำว่า al. เท่านั้น

1.2.3 การอ้างอิงผลงานของผู้แต่งหกคนขึ้นไป ให้ใช้ชื่อสกุลของผู้แต่งคนแรก และคำว่า et al. แล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ ทั้งในการอ้างอิงครั้งที่หนึ่งหรือครั้งต่อๆ มา เช่น

(Peterson et al., 2015)

1.2.4 การอ้างอิงผลงานหลายชิ้น ให้เรียงตามตัวอักษรของชื่อสกุลผู้แต่ง คั่นระหว่างด้วยเครื่องหมาย ; เช่น (Johnson, 2015; Peterson, 2010; Ortega, 2014)

1.2.5 การอ้างอิงโดยใช้คำพูดโดยตรงของผลงาน (direct quote) ให้ใส่เลขหน้า เช่น

(Peterson, 2015, p. 30)

2. การอ้างอิงท้ายเรื่อง

ให้มีการอ้างอิงโดยการรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงาน จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ “เอกสารอ้างอิง” สำหรับผลงานภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานภาษาอังกฤษ และให้ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 6th Edition) ดังตัวอย่าง

วารสารและนิตยสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้า.

ตัวอย่าง

มนตรี แยมกสิกร. (2551). เกณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน: ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2. *วารสารศึกษาศาสตร์*.19(1), 1-16.

Rinke, C. R. (2011). Career trajectories of urban teachers: A continuum of perspectives, participation, and plans shaping retention in the educational system. *Urban Education*, 46(4), 639-662.

Gu, Q., & Li, Q. (2013). Sustaining resilience in times of change: Stories from Chinese teachers. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 41(3), 288-303.

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

มนตรี แยมกสิกร. (2549). การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

Norman, D, A. (2002). *The design of everyday things*. New York, NY: Basic books.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. สืบค้นเมื่อ.....

จาก <http://www>

ตัวอย่าง

อำนวยการ สุขเวชัย. (2542, 3 พฤษภาคม). “เพื่อคิดประกันชีวิต: ตัวแทนประกันมีบทบาทสำคัญอย่างไร, 25-28.

ฐานเศรษฐกิจ.19(377), 25-28 สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2542 จาก <http://www.thainews.th.com>

Wollman, N. (1999). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>.

รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม, วัน เดือน ปี สถานที่จัด. เมืองที่พิมพ์:

สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง

กรมวิชาการ. 2538. การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน, 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ..

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on Motivation* (pp.237-288). Lincoln: University of Nebraska Press.

วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). เมืองที่พิมพ์: สถาบันการศึกษา.

ตัวอย่าง

ชัยยศ ชาวระนอง. (2544). *สภาพการใช้ ปัญหา และความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตของอาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Darling, C. W. (1976). *Giver of due regard: The poetry of Richard Wilbur*. Unpublished doctoral dissertation, University of Connecticut, USA.

กรรมการกลั่นกรอง (Peer reviewers)

ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2566

รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล
รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต ขาวเหลือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี ธรรมวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวัฒน์ วรรณประภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เซวง ซ็อนบุญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์
ดร.คงรัฐ นวลแปง
ดร.ภาสกร ภัคดีศรีแพง
ดร.วทีญญา นาวิเศษ
ดร.ปานเพชร ร่มไทร
ดร.ศลิษา ณรงค์เลิศฤทธิ์
ดร.ประชา อึ้ง
ดร.ชนาสร นิ่มนวล
ดร.วิโรจน์ ชมภู
ดร.เกศณิษา อาษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตตรัง

ACADEMIC ISSUES

- THE APPROACH TO THE CREATING OF LEARNING SKILL OF CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENT

RESEARCH IN EDUCATION

- DEVELOPMENT OF MOBILE APPLICATION TO ENHANCE CHINESE COMMUNICATION SKILLS IN A NEW WAY OF LEARNING (NEW NORMAL) FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS AT CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
- WORK FACTORS AFFECTING TO PERFORMANCE EFFICIENCY OF ADMINISTRATIVE OFFICER IN THE RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY TAWAN-OK
- THE EFFECT OF MENTAL TOUGHNESS PROGRAM OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENT IN THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE CHIANG MAI
- SCHOOL VISION-BASED SOCIAL STUDIES CURRICULUM DEVELOPMENT
- A QUALITATIVE STUDY, THE IMPACT AND EXPECTATION OF ONLINE TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT. UNDER THE CORONAVIRUS DISEASE 2019 PANDEMIC OF STUDENT, PARENTS AND TEACHERS AT MUANG MAI CHONBURI KINDERGARTEN UNDER THE CHONBURI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION